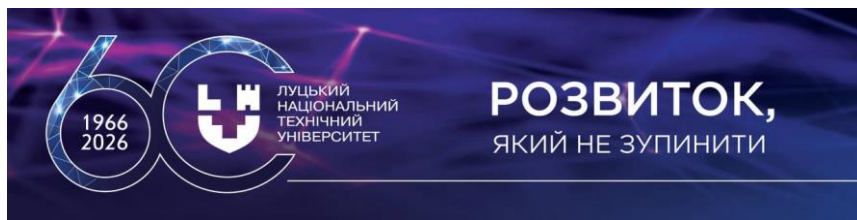

Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет
*Кафедра економіки та міжнародних економічних
відносин*

МАТЕРІАЛИ
V СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО
СЕМІНАРУ
«Міжнародні економічні відносини в
контексті викликів і загроз
XXI століття»
8 травня 2026 р.
присвячений 60-річчю ЛНТУ

Луцьк 2026

УДК 339.9–049.5

Матеріали V студентського наукового семінару «Міжнародні економічні відносини в контексті викликів і загроз XXI століття». Луцьк: ЛНТУ, 2026. 182 с.

Редакційна колегія:

Олена Лютак, д.е.н., професор ЛНТУ (головний редактор)

Олена Баула, к.е.н., доцент ЛНТУ (заступник головного редактора)

Оксана Урбан, к.е.н., доцент ЛНТУ (відповідальний секретар)

Наталія Галазюк, к.е.н., доцент ЛНТУ

Ольга Зелінська, к.е.н., доцент ЛНТУ

Леся Корольчук, к.е.н., доцент ЛНТУ

Павло Кравчук, к.е.н., доцент ЛНТУ

У збірнику представлені матеріали V студентського наукового семінару «Міжнародні економічні відносини в контексті викликів і загроз XXI століття». Призначений для здобувачів вищої освіти.

Рекомендовано до друку вченою радою Луцького національного технічного університету,
протокол № 12 від 28.05.2026 р.

Відповідальний за випуск: к.е.н., доцент Олена Баула;
к.е.н., доцент Оксана Урбан.

Колектив авторів, 2026

ЗМІСТ

Баула В. ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВО- ЗЕЛЕНОЇ СИНЕРГІЇ	10
Белоусова Д. СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ДИПЛОМАТА В СУЧАСНОМУ СВІТІ	14
Віjan А. THE ROLE OF THE WORLD TRADE ORGANIZATION IN ENSURING THE STABILITY OF INTERNATIONAL TRADE	16
Бортнік М. БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	19
Голощук М. МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ РОБОЧОЇ СИЛИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА	21
Гулюк В. МІЖНАРОДНА ТРУДОВА МІГРАЦІЯ: КЛЮЧОВІ ПРИЧИНИ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ	24
Гулюк В. ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	26
Гулюк В. МІЖНАРОДНІ РОЗРАХУНКИ ТА СУЧАСНІ ПЛАТІЖНІ СИСТЕМИ	29
Dremukh A. THE ROLE OF PUBLIC DIPLOMACY IN SHAPING THE INTERNATIONAL IMAGE OF A COUNTRY	32

Дремух А. ВПЛИВ ТУРИЗМУ НА ЕКОНОМІКУ КРАЇНИ	34
Дремух А. ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ	36
Дремух А., Котик Д. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ	39
Дудкевич М. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СВІТОВОГО РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ	42
Дунець Д. СУЧАСНА ПРОБЛЕМАТИКА НЕЛЕГАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ	45
Дунець Д. ЄВРОПЕЙСЬКІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ОСНОВА СТРАТЕГІЇ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	48
Жук В. ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ	51
Захарова А. ОСОБЛИВОСТІ СВІТОВОГО РИНКУ ЗЕРНА ТА ЦУКРУ	53
Ігнатенко І. ОЦІНКА СТРУКТУРНИХ ЗМІН ТА ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	56
Кірдей В. ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК У ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	61

Kishenchuk I.	63
INTERNATIONAL MONETARY, FINANCIAL AND CREDIT RELATIONS AS A COMPONENT OF INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS	
Кішенчук І.	66
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ КУРС (EUROPEAN GREEN DEAL) ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ	
Kovalchuk D.	68
EUROPEAN QUALITY STANDARDS IN EDUCATION	
Ковальчук Д.	70
ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ТА РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	
Ковердюк Я.	72
МІСЦЕ ТА ЗНАЧЕННЯ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	
Козловський Б.	75
РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В УМОВАХ НОВИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ВИКЛИКІВ	
Корнейко Л.	77
ЕКОНОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ САНКЦІЙ НА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ	
Kotyk D.	80
AI-DRIVEN DIGITAL MARKETING AS A TOOL OF GLOBAL MARKET EXPANSION	
Кравчук Х.	83
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	
Кравчук Х.	86
СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ РЕГУЛЮВАННЯ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ	3

Кревський Д. УКРАЇНА НА ШЛЯХУ ДО ЧЛЕНСТВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ	88
Кулик Т. ЄВРОПЕЙСЬКА ЗЕЛЕНА ТА ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ	91
Куць М. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	94
Кушнір А. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЦИФРОВИХ ФІНАНСІВ ТА РОЗВИТОК КРИПТОВАЛЮТНОГО РИНКУ	96
Kushpa O. ENLARGEMENT OF THE EUROPEAN UNION AS A FACTOR IN THE FORMATION OF A NEW EUROPEAN SECURITY SYSTEM	99
Lysjuk M. DIGITALIZATION OF INTERNATIONAL TRADE IN THE CONTEXT OF THE GLOBAL TRANSFORMATION OF THE WORLD ECONOMY	101
Мазур Р. ПОРІВНЯЛЬНІ ПЕРЕВАГИ КРАЇН У СФЕРІ ІТ-ПОСЛУГ ТА ЦИФРОВОГО ЕКСПОРТУ	104
Myroshnuchenko O. FACTORS INFLUENCE ON THE DYNAMICS AND GEOGRAPHY OF A STATE'S FOREIGN TRADE	108
Панечко А. ОСВІТНЯ ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	111
Polishchuk V. THE IMPORTANCE OF EXPORTS AND IMPORTS FOR UKRAINE	113

Romaniuk K.	115
THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS	
Romaniuk A.	117
EVOLUTION OF DIPLOMACY IN THE CONTEXT OF MODERN INTERNATIONAL CHALLENGES	
Романюк К.	120
МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	
Свінцицька А.	122
РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	
Situkha I.	124
EUROPEAN GREEN AND DIGITAL TRANSFORMATION: CHALLENGES AND PROSPECTS FOR UKRAINE	
Сірюха І.	127
МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ПОРІВНЯЛЬНИХ ПЕРЕВАГ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК	
Stepanchenko A.	131
GEOPOLITICAL TRADE CONFLICTS IN THE ERA OF GLOBALIZATION: CHALLENGES AND CONSEQUENCES FOR THE WORLD ECONOMY	
Столярчук Т.	132
ТРАНСФОРМАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	
Сулім Ю.	135
РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ У СТИМУЛЮВАННІ ГЛОБАЛЬНИХ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ	
Tatarchuk D.	140
IT OUTSOURCING IN GLOBAL ECONOMY: THEORETICAL ASPECTS AND CLUSTER EXPERIENCE	

Tkachuk N. DIPLOMACY IN THE CONTEXT OF TRANSFORMATION OF INTERNATIONAL RELATIONS	142
Ткачук Н. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНО- СХІДНОЇ ЄВРОПИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	145
Ткачук С. СТАЛІЙ РОЗВИТОК У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	148
Трачук М. ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОГО РИНКУ ПРОДОВОЛЬСТВА	150
Урбан О. ПСИХОЛОГІЧНІ ПРЕДИКТОРИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ	154
Федишин В. СУЧАСНІ ФОРМИ МІЖНАРОДНОГО ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ	156
Tsyurik A. EXPORT AND IMPORT AS THE FOUNDATION OF INTERNATIONAL RELATIONS	159
Цюрик А. ПОРІВНЯННЯ РІВНЯ ЖИТТЯ В РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ	162
Цюрик А. ЕКОЛОГІЧНА СВІДОМІСТЬ СУСПІЛЬСТВА В КРАЇНАХ ЄВРОПИ	165
Chakvetadze A. CYBERSECURITY AS A NEW AREA OF COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND THE EU	167

Чекветадже А.	169
ВПЛИВ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НА ІНТЕГРАЦІЮ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР	
Чміль М.	171
ОЦІНКА РОЛІ ПРОВІДНИХ КРАЇН ТА ГЛОБАЛЬНИХ ПЛАТФОРМ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ У СВІТОВІЙ ТОРГІВЛІ	
Шмаровоз А.	175
СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СВІТОВОГО РИНКУ ЗОЛОТА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	
Шмаровоз А.	177
РОЛЬ УКРАЇНИ У РОЗВИТКУ БЕЗПЛОТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ВІД НАЦІОНАЛЬНОГО ДОСВІДУ ДО ГЛОБАЛЬНОГО ВИЗНАННЯ	
Shmarovoz A.	180
DIGITAL TRANSFORMATION OF INTERNATIONAL TRADE IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION	

Баула В. ст. гр. МЕВ–41

Науковий керівник: к.е.н., доцент Урбан О.

Луцький національний технічний університет

ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВО- ЗЕЛЕНОЇ СИНЕРГІЇ

Сучасний етап розвитку світового господарства характеризується глибокими структурними зрушеннями, зумовленими одночасним розгортанням цифрової та екологічної трансформацій. Стрімке впровадження цифрових технологій поєднується з посиленням глобального курсу на декарбонізацію, ресурсоефективність та досягнення цілей сталого розвитку. У результаті формується нова парадигма розвитку — цифрово-зелена синергія, яка істотно змінює архітектуру світового господарства, логіку створення доданої вартості, міжнародні ланцюги постачання та конкурентні позиції країн.

Водночас така трансформація має суперечливий характер. З одного боку, цифрово-зелена синергія відкриває нові можливості для підвищення ефективності виробництва, розвитку інновацій, зниження екологічного навантаження та формування нових ринків і бізнес-моделей. З іншого боку, вона супроводжується низкою викликів, зокрема поглибленням технологічного розриву між країнами, нерівномірністю доступу до ресурсів і технологій, посиленням конкуренції за критичні матеріали, а також необхідністю значних інвестицій та інституційних змін.

Особливої актуальності набуває проблема адаптації національних економік до нових умов глобальної конкуренції, де ключову роль відіграє здатність інтегрувати цифрові та зелені інновації у виробничі та управлінські процеси. Невизначеними залишаються питання оптимального поєднання цифровізації та екологізації, оцінки їхнього синергетичного ефекту, а також формування ефективної політики, спрямованої на мінімізацію ризиків і максимізацію вигод від трансформаційних процесів.

Трансформація світового господарства в умовах цифрово-зеленої синергії супроводжується низкою складних і взаємопов'язаних викликів, які суттєво впливають на динаміку

глобального розвитку. Одним із ключових є поглиблення технологічної нерівності між країнами, оскільки доступ до сучасних цифрових інфраструктур і екологічних інновацій залишається нерівномірним. Це формує асиметрії у конкурентоспроможності національних економік і посилює розрив між розвиненими країнами та тими, що розвиваються [1].

Важливим викликом є також висока капіталомісткість цифрово-зеленого переходу, яка вимагає значних інвестицій у модернізацію виробництва, розвиток інфраструктури та впровадження інновацій. Для багатьох держав це стає суттєвим обмеженням, особливо в умовах обмежених фінансових ресурсів і макроекономічної нестабільності. Паралельно зростає залежність від критичних ресурсів, зокрема рідкоземельних металів, що створює нові ризики для стабільності глобальних ланцюгів постачання та посилює гео економічну конкуренцію.

Суттєвою проблемою залишається інституційна та регуляторна невизначеність, оскільки міжнародні правила та стандарти у сфері цифрових і зелених технологій перебувають на стадії формування. Це ускладнює координацію дій між країнами та стримує ефективність трансформаційних процесів. Одночасно з розширенням цифрового середовища зростають ризики кібербезпеки та загрози витоку даних, що може підривати довіру до нових технологічних рішень.

Не менш важливими є соціально-економічні виклики, пов'язані з автоматизацією та цифровізацією, які призводять до трансформації ринку праці, витіснення окремих професій і необхідності масштабної перекваліфікації робочої сили. Крім того, перехід до «зеленої» економіки може супроводжуватися нерівномірним розподілом екологічного навантаження, коли екологічно ризиковані виробництва переміщуються до менш розвинених країн.

Окрему проблему становить узгодження цифрових та екологічних цілей розвитку. Не всі цифрові технології є енергоефективними, а їх стрімке поширення, зокрема розвиток дата-центрів і штучного інтелекту, спричиняє зростання енергоспоживання, що може суперечити цілям декарбонізації. У сукупності ці виклики підкреслюють складність і багатовимірність

трансформації світового господарства, вимагаючи комплексних підходів до їх подолання.

Попри значний спектр окреслених викликів, цифрово-зелена трансформація водночас формує нові можливості для інноваційного розвитку, підвищення ефективності господарських систем і переходу до більш стійкої моделі світової економіки.

Передусім поєднання цифрових технологій із екологічними рішеннями створює передумови для формування нових моделей господарювання, заснованих на принципах ресурсоефективності, циркулярної економіки та низьковуглецевого розвитку. Це сприяє оптимізації виробничих процесів, зменшенню витрат і мінімізації негативного впливу на довкілля.

Важливою можливістю є розвиток інновацій та поява нових ринків, зокрема у сферах відновлюваної енергетики, «розумних» технологій, екологічного транспорту та цифрових сервісів. Синергія цифровізації та екологізації стимулює створення нових бізнес-моделей, таких як платформи спільного користування, цифрові екосистеми та сервіси управління енергоспоживанням, що підвищує конкурентоспроможність компаній і економік загалом.

Крім того, цифрові технології значно розширюють можливості для ефективного управління ресурсами та моніторингу екологічного стану. Використання великих даних, штучного інтелекту та Інтернету речей дозволяє оптимізувати енергоспоживання, підвищувати ефективність логістики та зменшувати викиди парникових газів. Це створює умови для більш обґрунтованого прийняття управлінських рішень на національному та глобальному рівнях.

Цифрово-зелена трансформація також сприяє підвищенню якості життя населення через розвиток «розумних» міст, покращення екологічної ситуації та розширення доступу до цифрових послуг. Водночас вона відкриває нові можливості для зайнятості, зокрема у високотехнологічних і «зелених» секторах економіки, стимулюючи розвиток людського капіталу та інноваційних компетенцій [2].

На глобальному рівні синергія цифрових і зелених технологій створює передумови для посилення міжнародної співпраці у сфері інновацій, екологічної політики та сталого розвитку. Це дозволяє країнам об'єднувати ресурси, обмінюватися технологіями та

формувати спільні підходи до вирішення глобальних викликів, таких як зміна клімату та виснаження природних ресурсів.

Трансформація світового господарства в умовах цифрово-зеленої синергії є складним і багатовимірним процесом, що визначає сучасну парадигму глобального економічного розвитку. Поєднання цифровізації та екологізації виступає ключовим драйвером структурних змін, сприяючи формуванню нової архітектури світової економіки, орієнтованої на інноваційність, ресурсоефективність і сталий розвиток.

Водночас ця трансформація супроводжується суттєвими викликами, зокрема поглибленням технологічної нерівності, високою капіталомісткістю впровадження інновацій, зростанням залежності від критичних ресурсів, а також посиленням кіберризиків і соціально-економічних дисбалансів. Наявність цих факторів потребує узгоджених дій на національному та міжнародному рівнях, спрямованих на формування ефективного інституційного середовища та адаптацію економік до нових умов [2; 3].

Разом із тим, цифрово-зелена синергія відкриває значні можливості для підвищення конкурентоспроможності, розвитку нових ринків і технологій, оптимізації використання ресурсів та покращення якості життя населення. Вона створює передумови для переходу до інклюзивної та низьковуглецевої моделі розвитку, що відповідає глобальним цілям сталого розвитку.

Отже, ефективна реалізація потенціалу цифрово-зеленої трансформації потребує комплексного підходу, який передбачає балансування між мінімізацією ризиків і максимізацією можливостей, активізацію інноваційної діяльності, розвиток людського капіталу та поглиблення міжнародної співпраці. Саме за таких умов цифрово-зелена синергія може стати основою довгострокового та стійкого розвитку світового господарства.

Список використаних джерел

1. Дзямулич М.І., & Рейкін Ю.Ю. Подвійний цифровий та зелений перехід в контексті формування стійкої економічної системи. *Економіка та суспільство*. 2024. 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-62>

2. Зверяков М. Структура національної економіки в умовах глобальних змін. *Економіка України*. 2024. 67 (12 (757)). С. 3–25. URL: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.12.003>

3. Stiglitz J. E. Risk and global economic architecture: Why full financial integration may be undesirable. *American Economic Review*. 2010. 100(2). С. 388–392. URL: <https://doi.org/10.1257/aer.100.2.388>

Бслоусова Д., ст. гр. МЕВз–21

Науковий керівник: к.е.н., доц. Зелінська О.

Луцький національний технічний університет

СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ДИПЛОМАТА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

У сучасному світі дипломатія є важливим інструментом підтримання міжнародних відносин, співпраці між державами та забезпечення стабільності. У цьому контексті особливого значення набуває імідж дипломата, адже саме він формує перше враження та впливає на ефективність комунікації на міжнародному рівні.

Сутність іміджу дипломата полягає у створенні цілісного образу представника держави, який поєднує зовнішні та внутрішні характеристики особистості. Імідж – це не лише зовнішній вигляд, а й культура поведінки, манера спілкування, професійна компетентність та особисті якості. Важливу роль відіграє вміння дипломата контролювати емоції, дотримуватися стриманості та демонструвати повагу до співрозмовника.

Значення іміджу дипломата є надзвичайно високим, оскільки він безпосередньо впливає на рівень довіри у міжнародних відносинах. У процесі переговорів саме особисте враження від дипломата може визначати атмосферу діалогу та готовність до співпраці. Позитивний імідж сприяє встановленню партнерських відносин, підвищує авторитет держави та полегшує досягнення домовленостей. Водночас негативне сприйняття може ускладнити комунікацію та знизити ефективність дипломатичної діяльності.

Основними складовими іміджу дипломата є зовнішній вигляд, культура мовлення, професійна компетентність та особисті якості. Зовнішній вигляд повинен відповідати діловому стилю та нормам

дипломатичного протоколу. Культура мовлення передбачає вміння чітко і грамотно висловлювати думки, вести діалог і слухати співрозмовника. Професійна компетентність включає знання міжнародних відносин, мов та особливостей інших країн. Особисті якості, такі як тактовність, стриманість і відповідальність, формують довіру та повагу [1].

В умовах глобалізації імідж дипломата набуває нових особливостей. Швидке поширення інформації, розвиток медіа та соціальних мереж роблять дипломатів більш відкритою і публічною. Будь-яка дія або висловлювання можуть стати відомими широкій аудиторії та вплинути на імідж держави. Крім того, важливим є врахування культурних відмінностей, оскільки сучасна дипломатія передбачає постійну взаємодію з представниками різних країн.

Формування іміджу дипломата є складним і тривалим процесом, який потребує системної роботи над собою. Воно включає отримання освіти, вивчення іноземних мов, розвиток комунікативних навичок та набуття практичного досвіду. Важливим є також самоконтроль, уміння адаптуватися до різних ситуацій і постійне вдосконалення професійних якостей [2].

Особливу роль у формуванні іміджу відіграє діловий етикет. Він визначає правила поведінки у професійному середовищі, регулює спілкування та сприяє встановленню ефективних контактів. Дотримання етикету допомагає уникати конфліктів, демонструвати повагу до партнерів і підтримувати позитивний імідж дипломата на міжнародному рівні.

Практичні вимоги до сучасного дипломата передбачають високий рівень професіоналізму, відповідальність комунікаційні навички та емоційну стійкість. Дипломат повинен уміти працювати в умовах стресу, швидко приймати рішення та знаходити компроміси. Важливою є також адаптивність і здатність ефективно діяти в різних культурних і політичних умовах. Отже, імідж дипломата є важливим фактором успішної дипломатичної діяльності. У сучасному глобалізованому світі він впливає не лише на особисте сприйняття, а й на міжнародний авторитет держави. Саме тому формування позитивного іміджу дипломата є необхідною умовою ефективного представлення національних інтересів на світовій арені.

Список використаних джерел

1. Корольчук Л.В., Баула О.В., Галазюк Н.М. та ін. Дипломатія. Навчальний посібник. Луцьк: ПП «Волинська друкарня», 2024. 340 с.
2. Публічна дипломатія в умовах глобалізації: монографія / М. В. Трофименко; Маріупольський державний університет. Університетська книга, 2025. 510 с.

Bijan A., student, group IER-41

Scientific Advisor: PhD, Associate Professor Zelinska O.

Lutsk National Technical University

THE ROLE OF THE WORLD TRADE ORGANIZATION IN ENSURING THE STABILITY OF INTERNATIONAL TRADE

The globalization of the economic life of mankind leads to an increase in the number and complexity of the functions and tasks of international economic organizations, which, in addition to organizational support for the cooperation of their member states, also resolve issues of legal regulation of international economic relations, international control, cooperation with other subjects of international law, and resolution of international trade disputes.

The multilateral trading system GATT (General Agreement on Tariffs and Trade)/WTO (World Trade Organization) plays an increasingly active role in resolving these issues (Table 1.).

The WTO agreements are important enough to maintain and function as a multilateral trading system, but they would serve little purpose if they were not respected by member states. Therefore, in 1995, perhaps the most important outcome of the Uruguay Round, a system for settling disputes between member states was established. By ensuring compliance with the obligations arising from the WTO agreement, this system helps to prevent the negative consequences of unresolved international trade disputes and to ensure a balance between «stronger» and «weaker» WTO members. All the rules and procedures for settling disputes are contained in the Dispute Settlement Understanding (DSU), which is Annex 2 to all WTO agreements. The WTO body responsible for administering the DSU and overseeing the entire dispute settlement

process is called the Dispute Settlement Body. This body is composed of representatives of WTO members, and its decisions must be taken by consensus of all those present.

Table 1. The role of the WTO in the settlement of trade disputes

WTO function	The essence of the function	Importance for countries
Regulatory regulation	Establishing international trade rules (WTO agreements)	Provides unified «rules of the game»
Mediation	Facilitating negotiations between the parties to the conflict	Allows you to avoid escalation
Dispute resolution	Dispute resolution mechanism through special bodies	Provides a fair solution
Performance monitoring	Monitoring compliance with decisions	Increases the responsibility of countries
Sanction mechanism	Authorization to apply compensations or sanctions	Stimulates the implementation of decisions
Conflict prevention	Policy transparency and consultation	Reduces the risk of disputes

Source: compiled from [1].

WTO disputes mainly concern violations of the WTO Agreement, i.e. when one party believes that another party is violating specific provisions of one or more WTO agreements, it can initiate a dispute against it. Annex 2 to the Marrakesh Agreement regulates the dispute settlement process.

By understanding the rules and procedures governing dispute settlement, other countries can express their interest in a particular dispute and exercise certain rights as a third party to the dispute. A similar procedure existed under the GATT, but the Uruguay Round introduced several differences. Time limits were set for the maximum duration of each phase, and the way in which a verdict was adopted was also changed. Before the Uruguay Round, a verdict had to be adopted by consensus of all members, which meant that a single objection could block the verdict.

After the Uruguay Round, a verdict was automatically adopted if there was no consensus to reject it. This meant that any WTO member that wanted to block a verdict had to convince all other members of its reasons.

It should be noted that the WTO uses specific procedures to resolve trade disputes in specific areas, in particular, such as subsidies and countervailing measures, carrying out accelerated consideration of cases affecting competitiveness and anti-dumping measures relating to violations of fair trade through dumping activities [2]. Let us consider the number of requests for consultations with the WTO in Table 2.

Table 2. Requests for WTO consultations 1995-2025

Time	Characteristic	Number of applications
1995–1999	Active growth	25-50 annually
2000–2009	Stable level	23-37
2010–2015	Decline in activity	8-20
2016–2025	Moderate activity	10-30
Total (1995–2025)		631

Source: compiled from [1].

Requests for WTO consultations are a key indicator of the intensity of international trade conflicts. The greatest activity was observed in the first years of the organization's operation, which is explained by the adaptation of states to the new rules of global trade. Subsequently, the number of disputes stabilized, and after 2010 it partially decreased, which is associated with both political factors and the crisis of the WTO dispute settlement mechanism.

Thus, the World Trade Organization performs a leading function in the settlement of international trade conflicts. Its institutional mechanisms allow disputes to be resolved peacefully in accordance with established international norms. The WTO acts as a platform for the negotiation process, promotes the achievement of mutually acceptable solutions and guarantees impartial consideration of cases with the involvement of independent experts. At the same time, the WTO system is not without its shortcomings: its effectiveness often depends on political factors and differences in the interpretation of the rules.

List of sources used

1. World Trade Organization. URL: <https://www.wto.org/>
2. Understanding on rules and procedures governing the settlement of disputes. World Trade Organization. URL: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/dsu_e.htm

Бортнік М. ст. гр. МЕВ–11

Науковий керівник: к.е.н., доцент Урбан О.

Луцький національний технічний університет

БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Сучасний етап розвитку міжнародних відносин характеризується зростанням глобальних загроз та викликів, які безпосередньо впливають на стабільність і безпеку держав. У цих умовах безпекова політика Європейського Союзу набуває особливого значення як один із ключових напрямів забезпечення миру, стабільності та захисту спільних інтересів країн-членів. Посилення міжнародної напруженості, терористичні загрози, кіберзлочинність, енергетична нестабільність та військові конфлікти формують необхідність удосконалення механізмів колективної безпеки в межах ЄС.

Безпекова політика Європейського Союзу ґрунтується на принципах спільної зовнішньої та безпекової політики, що передбачає координацію дій держав-членів у сфері оборони, дипломатії та реагування на кризові ситуації. Важливу роль у формуванні системи європейської безпеки відіграє співпраця між країнами-членами у питаннях боротьби з міжнародним тероризмом, нелегальною міграцією, організованою злочинністю та кіберзагрозами. Крім того, значна увага приділяється зміцненню зовнішніх кордонів ЄС та забезпеченню енергетичної безпеки.

Особливої актуальності питання безпекової політики Європейського Союзу набули в умовах сучасних військових конфліктів та геополітичних трансформацій. Зростання загроз у сфері міжнародної безпеки спричинило необхідність посилення оборонної співпраці між державами ЄС, збільшення витрат на оборону та розвитку спільних механізмів реагування на кризові

ситуації. У цьому контексті важливим напрямом є розвиток європейських оборонних ініціатив та співпраця з Організацією Північноатлантичного договору.

Одним із ключових елементів безпекової політики Європейського Союзу є забезпечення кібербезпеки. Активний розвиток цифрових технологій та інформаційного простору супроводжується зростанням кількості кібератак, що становлять загрозу для державних інституцій, економіки та критичної інфраструктури. У зв'язку з цим ЄС активно впроваджує стратегії кіберзахисту, спрямовані на підвищення рівня інформаційної безпеки та координацію дій між державами-членами.

Важливу роль у забезпеченні безпеки Європейського Союзу відіграє енергетична політика. Залежність окремих країн від зовнішніх джерел енергоресурсів створює ризики для економічної та політичної стабільності регіону. Тому ЄС приділяє значну увагу диверсифікації джерел енергопостачання, розвитку відновлюваної енергетики та формуванню єдиного енергетичного ринку.

Не менш важливим напрямом є міграційна політика та контроль зовнішніх кордонів. Масові міграційні процеси, викликані війнами, економічними кризами та гуманітарними проблемами, створюють додаткові виклики для безпеки Європейського Союзу. У відповідь на це ЄС розробляє механізми регулювання міграційних потоків, посилює прикордонний контроль та вдосконалює систему співпраці між правоохоронними органами держав-членів.

Разом із тим безпекова політика Європейського Союзу стикається з низкою проблем та викликів. Серед них варто виділити різний рівень військового потенціалу держав-членів, відмінності у національних інтересах та складність досягнення спільних рішень у сфері безпеки. Крім того, сучасні глобальні виклики вимагають постійного вдосконалення механізмів реагування та адаптації безпекової політики до нових умов міжнародного середовища.

Отже, безпекова політика Європейського Союзу є важливим елементом забезпечення стабільності та миру в Європі. Її ефективність залежить від рівня співпраці між державами-членами, здатності реагувати на сучасні загрози та формування спільної стратегії безпеки. Подальший розвиток безпекової політики ЄС сприятиме зміцненню міжнародної стабільності, підвищенню рівня

захисту громадян та посиленню ролі Європейського Союзу у світовій політиці.

Список використаних джерел

1. European Union External Action Service.
2. European Union Agency for Cybersecurity (ENISA).

Голощук М. ст. гр. МЕВ–21

Науковий керівник: к.е.н., доцент Баула О.

Луцький національний технічний університет

МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ РОБОЧОЇ СИЛИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

У сучасних умовах стрімкої глобалізації та зростаючого попиту на робочу силу міжнародна трудова міграція стає дедалі важливішою. Проте цей процес супроводжується численними викликами та проблемами, які потребують детального аналізу. Серед них можна назвати економічну й політичну нестабільність, нерівності у рівнях розвитку країн, труднощі з прийняттям та інтеграцією мігрантів у нове соціокультурне середовище. Усе це лише частина комплексу питань, характерних для цієї сфери. Отже, вивчення міжнародної міграції трудових ресурсів у контексті глобальних змін є край актуальним і потребує глибшого дослідження та уваги [1]

Протягом останнього десятиліття світова економіка зазнала значних змін у контексті міжнародної міграції робочої сили, що зумовлено посиленням процесів глобалізації. Мобільність працівників постійно зростає, спричиняючи розширення обсягів міжнародного переміщення трудових ресурсів, яке впливає як на країни-експортери, так і на країни-імпортери робочої сили. У зв'язку з цим дослідники та політики зосереджують увагу на вивченні причин, наслідків і майбутніх тенденцій цього явища.

Сучасна глобалізація створює сприятливі умови для збільшення міжнародної міграції завдяки покращенню транспортної інфраструктури, комунікаційних зв'язків та зниженню бар'єрів для переміщення людей між державами. Це спричиняє формування

масштабних потоків працівників, які прагнуть знайти кращі можливості для працевлаштування та підвищити рівень свого життя. Така динаміка ставить перед країнами серйозні виклики, пов'язані з управлінням економічними, соціальними та культурними аспектами процесу міграції.

У той же час міжнародна міграція робочої сили відкриває нові горизонти для співпраці, сприяючи взаємовигідному обміну досвідом і ресурсами між різними країнами [1].

Країни-імпортери робочої сили отримують низку важливих переваг:

- ✓ підвищення конкурентоспроможності національних товарів і послуг завдяки зниженню витрат виробництва, що досягається через залучення дешевшої або більш гнучкої робочої сили;

- ✓ зростання обсягів виробництва, розширення внутрішнього ринку та підвищення рівня зайнятості, оскільки іноземні працівники не лише пропонують свою працю, а й виступають споживачами товарів і послуг;

- ✓ оптимізація витрат на соціальне забезпечення, адже трудові мігранти часто мають обмежений доступ до пенсійних і соціальних програм або користуються ними в меншому обсязі;

- ✓ покращення демографічної структури населення, особливо в країнах зі старіючим населенням, через приплив молодих і працездатних осіб, що сприяє підтримці пенсійних систем і ринку праці;

- ✓ заповнення дефіциту кадрів у певних галузях (будівництво, сільське господарство, сфера послуг, медицина), де місцеве населення не забезпечує достатньої пропозиції робочої сили;

- ✓ стимулювання інновацій та міжкультурного обміну, що може позитивно впливати на продуктивність праці та розвиток нових ідей.

Водночас країни-імпортери робочої сили стикаються з низкою недоліків: посилення конкуренції на ринку праці, що інколи призводить до витіснення місцевих працівників або зниження рівня заробітної плати в окремих секторах; зростання соціальної напруженості та ризик міжетнічних конфліктів, особливо за умов недостатньої інтеграційної політики; додаткове навантаження на інфраструктуру (житло, транспорт, освіта, медицина), що потребує державних витрат; можливі проблеми з інтеграцією мігрантів у

суспільство, включаючи мовні, культурні та правові бар'єри; ризик формування тіньового ринку праці та нелегальної зайнятості.

Для країн-експортерів робочої сили також характерні як переваги, так і недоліки. До основних переваг належать: значні валютні надходження у вигляді грошових переказів від трудових мігрантів, що підтримують платіжний баланс країни та підвищують добробут домогосподарств; зниження рівня безробіття та соціальної напруги на внутрішньому ринку праці; набуття мігрантами нових знань, навичок і професійного досвіду за кордоном, які можуть бути використані після їх повернення; розвиток підприємницької активності завдяки інвестиціям зароблених за кордоном коштів у національну економіку.

Водночас існують і суттєві недоліки: «витік мізків» — відтік висококваліфікованих спеціалістів, що послаблює науковий, технічний і інноваційний потенціал країни; скорочення трудового потенціалу, особливо серед молоді та економічно активного населення; залежність економіки від зовнішніх грошових переказів; соціальні проблеми, пов'язані з роз'єднанням сімей і тривалою відсутністю працездатного населення вдома.

Міжнародна міграція робочої сили має складний і багатогранний вплив як на країни-імпортери, так і на країни-експортери, поєднуючи економічні вигоди з певними соціальними та структурними викликами.

Отже, міжнародна міграція робочої сили є невід'ємним елементом сучасної глобалізованої економіки та водночас складним соціально-економічним явищем. Вона сприяє вирівнюванню дисбалансів на ринку праці, забезпечує економічне зростання країн-реципієнтів і підвищує добробут частини мігрантів. Ефективне регулювання міграційних процесів є важливою умовою збалансованого розвитку світового господарства.

Список використаних джерел

1. Осіпова Л., Хаєцька О. Міжнародна міграція робочої сили в умовах глобального розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. 60. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-22>
2. Калінін В. Трудова міграція в умовах глобалізації: методологічно-аналітичний дискурс. *Економіка і організація*

управління. 2025. 3(59), 58-72. URL: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2025.3.6>.

3. Міжнародна міграція робочої сили. URL: <https://buklib.net/books/25044/>.

Гулюк В. ст. гр. МЕВ–31

Науковий керівник: к.е.н., доцент Галазюк Н.

Луцький національний технічний університет

МІЖНАРОДНА ТРУДОВА МІГРАЦІЯ: КЛЮЧОВІ ПРИЧИНИ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ

Міжнародна трудова міграція являє собою процес переміщення працездатного населення між країнами з метою працевлаштування та отримання доходу на світовому ринку праці. У сучасних умовах вона виступає невід'ємною складовою глобальної економіки та є одним із проявів поглиблення міжнародного поділу праці. Її розвиток безпосередньо пов'язаний із процесами глобалізації, лібералізації ринків та зростання мобільності людських ресурсів [1].

Причини міжнародної трудової міграції мають комплексний характер і охоплюють економічні, соціальні, політичні та демографічні чинники. Домінуючу роль серед них відіграють економічні стимули. Зокрема, суттєва диференціація рівнів заробітної плати, умов праці та рівня життя між країнами зумовлює переміщення робочої сили з менш розвинених економік до більш розвинених. Важливими чинниками також є безробіття, обмежені можливості працевлаштування у країнах походження, а також попит на іноземну робочу силу в країнах-реципієнтах, що може стосуватися як низькокваліфікованих, так і висококваліфікованих працівників [2].

Соціальні чинники міграції проявляються у прагненні населення покращити якість життя, отримати доступ до більш якісних освітніх, медичних і соціальних послуг. Значну роль відіграє також фактор возз'єднання сімей, що сприяє формуванню стабільних міграційних потоків і транснаціональних соціальних мереж.

Політичні причини пов'язані з наявністю збройних конфліктів, політичною нестабільністю, порушенням прав і свобод людини, а також загрозами безпеці населення. У таких умовах трудова міграція часто поєднується з вимушеною міграцією, що посилює її соціально-економічні наслідки як для країн походження, так і для країн призначення [3].

Демографічні фактори також мають суттєве значення. У розвинених країнах спостерігається процес старіння населення та скорочення частки працездатних осіб, що формує попит на іноземну робочу силу. Водночас у багатьох країнах, що розвиваються, має місце демографічний «надлишок» робочої сили, який стимулює її еміграцію.

Сукупність зазначених чинників формує стійкі міграційні потоки, що, у свою чергу, зумовлюють виникнення різноспрямованих соціально-економічних наслідків як для країн-донорів, так і для країн-реципієнтів.

Соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції є неоднозначними та мають як позитивний, так і негативний характер. Для країн-експортерів робочої сили важливим позитивним ефектом є надходження грошових переказів від трудових мігрантів, які виступають джерелом валютних надходжень, підтримують внутрішнє споживання та сприяють макроекономічній стабільності. Крім того, знижується рівень безробіття, а мігранти, повертаючись, привносять нові знання, професійні навички та досвід.

Водночас негативними наслідками для країн-донорів є «відтік мізків», що призводить до втрати висококваліфікованого людського капіталу, погіршення демографічної структури населення та зростання соціальних проблем, зокрема пов'язаних із розривом сімейних зв'язків і соціальною вразливістю членів сімей мігрантів [1].

Для країн-імпортерів робочої сили міжнародна міграція сприяє заповненню дефіциту трудових ресурсів, підвищенню конкурентоспроможності економіки та забезпеченню економічного зростання. Залучення іноземних працівників дозволяє підтримувати функціонування окремих галузей, особливо тих, які не користуються попитом серед місцевого населення.

Разом з тим, існують і певні виклики: посилення конкуренції на ринку праці, ризик зниження рівня заробітної плати в окремих секторах, соціальна напруга, труднощі інтеграції мігрантів у

приймаючі суспільства, а також додаткове навантаження на системи соціального забезпечення та інфраструктуру.

Таким чином, міжнародна трудова міграція є об'єктивним і багатогранним явищем сучасної світової економіки, зумовленим нерівномірністю розвитку країн та поглибленням глобалізаційних процесів. Її вплив має подвійний характер: з одного боку, вона сприяє економічному розвитку та ефективному розподілу трудових ресурсів, а з іншого — породжує низку соціально-економічних і демографічних проблем. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває формування ефективної державної міграційної політики та розвиток міжнародного співробітництва у сфері регулювання міграційних процесів.

Список використаних джерел

1. Міжнародна міграція робочої сили: державне регулювання. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/18269/
2. Шкурат М.Є., Горелова Д.В. Аналіз причин та наслідків трудової міграції для країн-реципієнтів URL: https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/10831?utm_source=chatgpt.com
3. Павлова О. Соціально-економічні наслідки трудової міграції українців в умовах війни. URL: <https://economicspace.pgasa.dp.ua/article/view/335273>
4. Наслідки міжнародної трудової міграції URL: <https://buklib.net/books/32889/>

Гулюк В. ст. гр. МЕВ–31

Науковий керівник: к.е.н., доцент Зелінська О.

Луцький національний технічний університет

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

У контексті євроінтеграційних процесів Україні необхідно впроваджувати сучасні механізми інновацій та інвестицій, які забезпечать сталий розвиток економіки. Європейський Союз виступає стратегічним партнером України, надаючи не лише фінансову підтримку, а й відкриваючи доступ до передових

технологій, інноваційного досвіду та міжнародних ринків. Для посилення конкурентоспроможності національної економіки важливо сформувати сприятливе середовище для вкладень у інноваційні проекти, що стимулюватимуть технологічний прогрес і зростання продуктивності.

Ключовим фактором успішного впровадження таких механізмів є державна підтримка, спрямована на створення позитивного інвестиційного клімату. Важливу роль відіграють законодавчі зміни, які гарантують захист прав інвесторів, а також фінансові програми підтримки стартапів, що здатні підвищити інвестиційну привабливість України. Не менш суттєвим є розвиток інфраструктури для інновацій — зокрема бізнес-інкубаторів і акселераційних програм.

У межах євроінтеграційного курсу особливу увагу слід приділити розвитку людського капіталу. Вкладення в освіту та підвищення кваліфікації спеціалістів у сфері сучасних технологій сприяють їхній адаптації до потреб ринку праці. Тому українські заклади вищої освіти мають активніше впроваджувати освітні програми, що відповідають міжнародним стандартам, готуючи фахівців, здатних ефективно реалізовувати інноваційні ініціативи.

Додатково Україні слід розглянути інноваційні кластерні ініціативи, які сприяють формуванню позитивного середовища для співпраці між науковими установами, бізнесом та органами державної влади. Створення кластерів у таких сферах, як інформаційні технології, біотехнології та екологічні технології, дозволить зосередити ресурси, знання та інвестиції на розвитку конкурентоспроможних рішень[1].

Сьогодні важливо також реалізовувати концепцію стратегічних партнерств між Україною та країнами ЄС. Співпраця у сфері досліджень і розробок може значно підвищити інноваційний потенціал, що, в свою чергу, забезпечить зростання продуктивності та конкурентоспроможності національної економіки. Такі партнерства можуть включати спільні проекти, обмін технологіями та знаннями, що підвищує ефективність інвестицій.

Управління ризиками в інвестиційній діяльності набуває особливого значення. Застосування сучасних підходів до їх оцінювання, зокрема моделювання та сценарного аналізу, дає змогу знизити рівень невизначеності й підвищити надійність

інвестиційних рішень. Реалізація таких інструментів сприяє стабілізації інвестиційних потоків і активнішому залученню іноземного капіталу, необхідного для впровадження інноваційних проєктів.

Серед ефективних інноваційних механізмів, що стимулюють розвиток національної економіки, важливе місце посідають фінансові інструменти нового покоління — венчурні фонди, краудфандингові платформи та державні програми підтримки. Зокрема, краудфандинг відкриває для малих підприємств можливість залучати кошти безпосередньо від громадськості, що створює додаткові перспективи для стартапів, які часто не мають доступу до традиційного банківського фінансування. Це особливо важливо для креативних ініціатив і технологічних розробок, де потрібна гнучкість у залученні ресурсів.

Не менш важливим є питання екологічної сталості в контексті інновацій. У зв'язку з глобальними змінами клімату та зростаючими екологічними викликами, впровадження «зелених» технологій стає необхідним. Інвестиції в проєкти, що зосереджуються на відновлюваних джерелах енергії та екологічно чистих технологіях, можуть не лише поліпшити екологічну ситуацію, а й забезпечити Україні нові можливості для зростання на міжнародних ринках. Вдосконалення енергетичної інфраструктури та зменшення викидів CO₂ сприятиме покращенню іміджу країни на світовій арені.

Важливим аспектом для України є цифровізація економіки. Впровадження цифрових технологій у всі сфери діяльності може суттєво підвищити ефективність та прозорість бізнеспроцесів. Державні послуги, які надаються через онлайн-платформи, можуть значно спростити доступ до них, зменшуючи корупційні ризики та покращуючи бізнес-середовище. Інвестиції в цифрову інфраструктуру, включаючи широкопasmовий доступ до Інтернету, є критично важливими для забезпечення рівного доступу до ресурсів для всіх регіонів країни [2].

Крім того, Україні варто зосередити увагу на активному розвитку стартап-екосистеми, яка є ключовим елементом інноваційного середовища. Підтримка молодих підприємців через освітні ініціативи, менторські програми та фінансові гранти сприяє створенню умов, які стимулюють підприємницьку активність та значний інтерес до інновацій у суспільстві. Важливо, щоб стартапи

мали можливість презентувати свої ідеї потенційним інвесторам, оскільки це допоможе залучити необхідне фінансування та створити мережу підтримки для молодих підприємців, що значно підвищить ймовірність успішної реалізації їхніх проєктів. Органи державної влади мають забезпечити прозорі механізми фінансової підтримки стартапів, що зменшить корупційні ризики та підвищить довіру до системи в цілому.

Таким чином, для розвитку національної економіки в умовах євроінтеграції Україні потрібно поєднати інноваційний підхід з ефективними інвестиційними стратегіями, а комплексне впровадження інноваційно-інвестиційних механізмів дозволить забезпечити стабільне економічне зростання та підвищення рівня конкурентоспроможності країни на міжнародній арені.

Список використаних джерел

1. Пинда Р.В., Кошовий Б.-П.О., Пинда Ю.В. Кластерні ініціативи в системі посткризового регіонального розвитку. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Серія економічна. Серія юридична. Випуск 43/2024. С. 434-443

2. Акулюшина М., Ісламова А., Біюк В. Перспективи розвитку цифрової економіки в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024 (61). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-11>

Гулюк В. ст. гр. МЕВ–31

Науковий керівник: Кравчук П.Я.

Луцький національний технічний університет

МІЖНАРОДНІ РОЗРАХУНКИ ТА СУЧАСНІ ПЛАТІЖНІ СИСТЕМИ

У сучасному світі міжнародні розрахунки та платіжні системи є важливою складовою світової економіки. Вони забезпечують фінансові зв'язки між державами, підприємствами, банками та фізичними особами. Завдяки розвитку цифрових технологій міжнародні платежі стали значно швидшими, безпечнішими та доступнішими. Саме тому тема міжнародних розрахунків є актуальною для студентів економічних і фінансових спеціальностей,

адже вона безпосередньо пов'язана з міжнародною торгівлею, банківською діяльністю та сучасними фінансовими технологіями.

Міжнародні розрахунки — це система організації та регулювання платежів між учасниками міжнародних економічних відносин. Вони здійснюються під час зовнішньої торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, кредитування, інвестиційної діяльності, а також у процесі некомерційних переказів.

У міжнародних розрахунках беруть участь банки, підприємства, фінансові установи та фізичні особи, які здійснюють платежі в іноземній валюті. Основою таких операцій є банківська інфраструктура та міжнародні платіжні системи, що забезпечують передачу фінансової інформації між країнами

У міжнародній практиці використовуються різні форми платежів залежно від умов контракту та рівня довіри між партнерами. Найпоширенішими є:

банківський переказ, акредитив, інкасо, банківська гарантія, розрахунки за відкритим рахунком.

Досить часто застосовується комбінована схема оплати, коли частина коштів сплачується авансом, а решта — після отримання товару або виконання послуги. Це дозволяє зменшити ризики для обох сторін угоди.

Особливе значення у міжнародній торгівлі мають акредитиви та банківські гарантії, оскільки вони забезпечують додатковий захист учасників зовнішньоекономічної діяльності та підтверджують виконання фінансових зобов'язань [1].

Сучасні платіжні системи забезпечують швидке та безпечне проведення міжнародних фінансових операцій. Вони дозволяють здійснювати перекази коштів між країнами майже в режимі реального часу та забезпечують стандартизацію фінансових повідомлень.

Однією з найвідоміших міжнародних систем є SWIFT — глобальна мережа передачі фінансових повідомлень між банками. Вона не виконує функцію банку, а забезпечує обмін інформацією між фінансовими установами різних країн. Саме через SWIFT проходить значна частина міжнародних банківських платежів.

Важливу роль також відіграють міжнародні карткові системи Visa та Mastercard, які забезпечують проведення безготівкових

розрахунків у всьому світі. Окрім них, активно розвиваються сучасні цифрові сервіси, такі як Apple Pay, Google Pay та інші мобільні платіжні системи. Їх популярність пояснюється зручністю користування та високим рівнем безпеки [2].

Сучасні міжнародні платіжні системи мають багато переваг. Насамперед це: швидкість проведення операцій, зручність для користувачів, високий рівень захисту даних, можливість здійснювати платежі з будь-якої точки світу.

Разом із перевагами існують і певні проблеми. Серед них можна виділити валютні ризики, комісії за міжнародні перекази, кібершахрайство та залежність від глобальної фінансової інфраструктури. Крім того, не всі країни мають однаковий рівень розвитку цифрових технологій, що впливає на доступність сучасних платіжних сервісів [3].

В Україні міжнародні розрахунки здійснюються через банки, які є учасниками міжнародних платіжних систем та працюють відповідно до міжнародних стандартів. Українські банки активно використовують систему SWIFT, а також підтримують міжнародні карткові сервіси Visa та Mastercard.

Завдяки цьому українські підприємства мають можливість здійснювати експортно-імпортні операції, співпрацювати з іноземними партнерами та брати участь у міжнародній торгівлі. Для населення сучасні платіжні системи створюють можливість швидко переказувати кошти за кордон, оплачувати покупки в іноземних інтернет-магазинах та користуватися міжнародними фінансовими сервісами [2].

Отже, міжнародні розрахунки та сучасні платіжні системи є важливою складовою функціонування світової економіки. Вони забезпечують розвиток міжнародної торгівлі, фінансової інтеграції та цифровізації суспільства. Сучасні технології роблять міжнародні платежі швидшими та зручнішими, а роль електронних платіжних систем постійно зростає.

Список використаних джерел

1. Міжнародні розрахунки. URL: <https://www.scribd.com/document/772310456/Реферат-На-Тему-Міжнародні-Розрахунки>

2. Топ-5 сучасних міжнародних платіжних систем URL: <https://news.dtki.ua/debet-kredit/partner-news/90746-top-5-sucasnix-miznarodnix-platiznix-sistem>

3. Банки vs платіжні системи: переваги, недоліки та податкові нюанси. URL: <https://www.asagroup.com.ua/blog/banky-vs-platizhni-systemy-perevahy-nedoliky-ta-podatkovy-niuansy/>

Dremukh A. student gr. IER–11

Scientific supervisor: PhD, Associate Professor Korolchuk L.

Lutsk National Technical University

THE ROLE OF PUBLIC DIPLOMACY IN SHAPING THE INTERNATIONAL IMAGE OF A COUNTRY

In the context of globalisation and the information society, shaping a positive international image has become of strategic importance for every state. Public diplomacy serves as one of the key instruments for building a country's reputation on the international stage, influencing the opinions of foreign citizens, organisations and governments. This issue is of particular relevance for Ukraine, which, under conditions of Russia's full-scale invasion, is making considerable efforts to attract international support and to shape a positive perception within the global community.

The study of public diplomacy and the image of the state is the subject of works by Ukrainian scholars H. Pocheptsov, V. Manzhol, N. Yakovenko and O. Bodruk. The growing interest in this topic is driven by the transformation of contemporary international relations and the increasing role of soft power in global politics.

The purpose of the study is to determine the role of public diplomacy in shaping a country's international image and to analyse the main instruments of its implementation.

Public diplomacy is a purposeful activity of the state aimed at influencing a foreign audience through the dissemination of information, the development of cultural ties, and the promotion of national values - unlike traditional diplomacy, it is directed at the civil society of other countries [1]. A country's international image is shaped by geopolitical position, level of economic development, cultural heritage, and the effectiveness of communication policy; public diplomacy directly

influences the latter. According to V. Manzhola, a positive international image is a strategic resource that contributes to growth of a state's authority, attraction of foreign investment, and expansion of diplomatic ties [3]. The main instruments include: cultural diplomacy (art exhibitions, cultural exchanges, language programmes); educational diplomacy (international scholarships, academic exchanges, joint programmes); digital diplomacy (social media, online platforms, viral content); and media diplomacy (foreign TV channels, broadcasting, news agencies). According to N. Yakovenko, the comprehensive use of these instruments ensures a synergistic effect in building a positive state image [2].

A vivid example of effective public diplomacy is Ukraine's experience after 2022. Personal addresses by the country's leadership to the parliaments of foreign states, active presence in international media and digital platforms significantly raised global awareness of the situation in Ukraine and contributed to attracting unprecedented international support, demonstrating that public diplomacy is a powerful instrument even under conditions of external aggression [4]. At the same time, its effectiveness depends on coordination among state and non-state actors: government structures, diplomatic missions, cultural institutions, business and the media. H. Pocheptsov emphasises that strategic communication must be based on a clear understanding of target audiences and a coherent system of key messages [1]. As communications decentralise, the diaspora, civil society organisations and journalists become equal participants in shaping a country's image - the state can no longer monopolise this process but can coordinate the efforts of all actors in a single strategic direction [5].

The digital dimension of public diplomacy has grown particularly prominent. Social media allow states to interact with foreign audiences directly, bypassing traditional media intermediaries. Ukraine actively exploits this potential: official state accounts on X, Instagram, Facebook and TikTok attract millions of followers worldwide, shaping a narrative about Ukrainian statehood, culture and resistance [5]. Cultural diplomacy plays a long-term role in this process: popularisation of the works of Taras Shevchenko, Lesia Ukrainka and contemporary Ukrainian cinema refutes colonial narratives and demonstrates the depth of an independent Ukrainian identity [3]. Educational diplomacy, in turn, builds lasting human bridges through academic exchanges, international scholarships and joint research projects - students who study abroad become informal

ambassadors of their home country, forming a stable foundation of international goodwill and soft power [2].

Public diplomacy is an integral component of a state's contemporary foreign policy and plays a key role in shaping its international image. The effective implementation of its instruments - cultural, educational, digital and media diplomacy enables a country to strengthen its international position, attract investment and partners, and counter information threats. Ukraine's experience after 2022 - convincingly demonstrates that a strategically balanced use of public diplomacy can significantly influence international public opinion even in conditions of armed conflict. Building a coherent public diplomacy strategy that combines the efforts of state and non-state actors and effectively utilises digital platforms remains a priority task for Ukraine amid contemporary geopolitical challenges.

References

1. Pocheptsov H.H. Public Diplomacy in the Contemporary World. Kyiv: Smoloskyp, 2019. 248 p. [in Ukrainian]
2. Yakovenko N.L. Public Diplomacy as an Instrument of State Foreign Policy. Foreign Affairs. 2021. No. 3. P. 45–58. [in Ukrainian]
3. Manzhola V.A. The Image of the State in International Relations: Theory and Practice. Kyiv: Kyiv University, 2020. 196 p. [in Ukrainian]
4. Bodruk O.S. Soft Power and Public Diplomacy: A Comparative Analysis of Approaches. Strategic Panorama. 2022. No. 1. P. 12–24. [in Ukrainian]
5. Cull N.J. Public Diplomacy: Foundations for Global Engagement in the Digital Age. Cambridge: Polity Press, 2019. 256 p.

Дремух А. ст. гр. МЕВ–11

Науковий керівник: к.е.н., доцент Кравчук П.

Луцький національний технічний університет

ВПЛИВ ТУРИЗМУ НА ЕКОНОМІКУ КРАЇНИ

Туризм є однією з найдинамічніших і найбільш стійких галузей світової економіки. За даними Всесвітньої туристичної

організації (UNWTO), до 2019 року туристична галузь генерувала близько 10% світового ВВП та забезпечувала зайнятість кожного десятого мешканця планети. Незважаючи на кризу, спричинену пандемією COVID-19, галузь демонструє стрімке відновлення, підтверджуючи свою фундаментальну роль у глобальній економічній системі. Україна, маючи значний туристично-рекреаційний потенціал, досі не використовує його повною мірою, що зумовлює актуальність дослідження механізмів впливу туризму на економіку країни.

Прямий внесок туризму в економіку країни проявляється через надходження іноземної валюти, збільшення податкових надходжень та розвиток відповідної інфраструктури. Туристичні витрати охоплюють широкий спектр послуг — розміщення, харчування, транспорт, розваги, шопінг — і безпосередньо формують дохід підприємств приймаючої країни [1].

Ключовим показником ефективності галузі є туристичний мультиплікатор. Для розвинених туристичних дестинацій він може перевищувати 2,0: кожен витрачений туристом долар генерує щонайменше два долари сукупного доходу в економіці. Це пояснюється тим, що туризм стимулює розвиток суміжних галузей — транспорту, харчової промисловості, будівництва, культурної сфери та роздрібно́ї торгівлі.

Важливим аспектом є вплив туризму на платіжний баланс. В'їзний туризм є фактично невидимим експортом: іноземні гості залишають валюту всередині країни, покращуючи поточний рахунок платіжного балансу [2]. Тому держави з позитивним сальдо туристичного балансу отримують суттєві макроекономічні переваги.

Туризм також є потужним генератором зайнятості на трьох рівнях: пряма зайнятість (готелі, ресторани, туроператори), непряма (постачальники продовольства, будівельні компанії) та індукована (витрати найманих працівників у місцевій економіці). Таке мультирівневе охоплення значно розширює реальний вплив галузі на ринок праці.

Поряд із позитивними ефектами, неконтрольований розвиток туризму може спричиняти негативні наслідки: зростання цін на нерухомість (джентрифікація), надмірне навантаження на екосистеми (overtourism), сезонність зайнятості, культурна ерозія. Тому збалансована туристична політика має поєднувати економічні цілі з принципами сталого розвитку.

Україна володіє значним туристичним потенціалом: 7 об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, різноманітні природні ландшафти (Карпати, Чорноморське узбережжя), розвинена мережа санаторіїв та бальнеологічних курортів. Міжнародний досвід (Хорватія, країни Балтії) свідчить: цілеспрямована державна підтримка туризму здатна подвоїти галузеві показники протягом 5–10 років, залучаючи значний приватний капітал і створюючи сотні тисяч робочих місць [3].

Туризм є багатовимірним економічним феноменом, що одночасно впливає на валютні надходження, зайнятість, регіональний розвиток та інвестиційний клімат. Ефективне використання туристичного потенціалу вимагає системного підходу: розбудови інфраструктури, цифровізації послуг, просування бренду дестинації та запровадження стандартів сталого туризму. Для України розвиток туристичної галузі є стратегічним пріоритетом — засобом формування позитивного міжнародного іміджу, залучення інвестицій та диверсифікації національної економіки в умовах повоєнного відновлення.

Список використаних джерел

1. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Ганич Н. М. Міжнародний туризм і сфера послуг: підручник. К. : Знання, 2020. 661 с.
2. Кифяк В. Ф. Організація туризму: навч. посіб. Чернівці: Книги-XXI, 2019. 344 с.
3. Дутчак С. В. Вплив туристичної галузі на економічний розвиток регіону. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-38-52.

Дремух А. ст. гр. МЕВ–11

Науковий керівник: к.е.н., доцент Урбан О.

Луцький національний технічний університет

ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

У сучасних умовах глобалізації економічна інтеграція є одним із найважливіших чинників розвитку національних економік та зміцнення міжнародного співробітництва. Вона сприяє активізації

торгівлі, обміну технологіями, руху капіталів і робочої сили між державами. Особливого значення процес економічної інтеграції набуває для України, яка впевнено обрала європейський вектор розвитку та прагне стати повноправним членом європейської спільноти. Інтеграція з Європейським Союзом відкриває для держави нові можливості для економічного зростання, модернізації виробництва, розвитку інновацій та підвищення конкурентоспроможності на світовому ринку. Крім того, співпраця з ЄС сприяє зміцненню демократичних інститутів, підвищенню рівня життя населення та формуванню стабільного економічного середовища.

Економічна інтеграція України з Європейським Союзом є складним і багатогранним процесом поступового зближення економічних систем. Вона передбачає гармонізацію законодавства України до європейських стандартів, розвиток зовнішньої торгівлі, інвестиційного співробітництва, а також упровадження сучасних технологій та європейських принципів ведення бізнесу. Одним із ключових етапів цього процесу стало підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, яка включає створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі. Саме ця угода стала важливим кроком до інтеграції української економіки у європейський економічний простір та відкрила нові перспективи для розвитку підприємництва й міжнародної кооперації.

Важливим напрямом економічної інтеграції є розширення зовнішньої торгівлі між Україною та країнами Європейського Союзу. Сьогодні ЄС є одним із головних торговельних партнерів України, а частка європейського ринку у структурі українського експорту постійно зростає. Зниження митних бар'єрів, спрощення митних процедур та впровадження спільних стандартів сприяють збільшенню експорту українських товарів і послуг. Найбільшим попитом на європейському ринку користуються українська аграрна продукція, продукція металургійної галузі, машинобудування та ІТ-послуги. Водночас українські підприємства отримують доступ до великого європейського ринку, що стимулює підвищення якості продукції, впровадження інновацій та покращення умов виробництва.

Не менш важливу роль у процесі європейської інтеграції відіграє залучення іноземних інвестицій. Поглиблення співпраці з

ЄС підвищує довіру міжнародних інвесторів до України, створює сприятливі умови для ведення бізнесу та розвитку підприємницької діяльності. Європейські інвестиції сприяють модернізації виробництва, розвитку інфраструктури, впровадженню сучасних технологій та створенню нових робочих місць. Це позитивно впливає на економічне зростання держави, підвищення продуктивності праці та зміцнення фінансової стабільності країни. Крім того, співпраця з європейськими компаніями дозволяє українським підприємствам переймати сучасний досвід управління та ефективні методи організації виробництва.

Разом із позитивними наслідками процес економічної інтеграції супроводжується і певними викликами та труднощами. Однією з основних проблем є необхідність адаптації українських підприємств до високих стандартів Європейського Союзу. Для багатьох компаній це потребує значних фінансових витрат на модернізацію виробництва, підвищення якості продукції та сертифікацію відповідно до європейських вимог. Крім того, відкриття внутрішнього ринку для європейських товарів посилює конкуренцію, що створює додаткові труднощі для окремих галузей економіки. Важливими завданнями також залишаються проведення структурних реформ, боротьба з корупцією, забезпечення верховенства права та підвищення ефективності державного управління.

У відповідь на ці виклики Україна активно впроваджує реформи, спрямовані на наближення до європейських норм і стандартів. Значна увага приділяється вдосконаленню законодавства, реформуванню судової системи, розвитку транспортної та цифрової інфраструктури, а також підтримці малого і середнього бізнесу. Важливим напрямом є цифровізація економіки та державних послуг, що сприяє підвищенню прозорості управління та покращенню інвестиційного клімату. Також держава працює над розвитком енергетичної безпеки, екологічної політики та освітньої сфери відповідно до стандартів Європейського Союзу.

Отже, економічна інтеграція України з Європейським Союзом є складним, тривалим, але надзвичайно важливим процесом для майбутнього держави. Вона створює широкі можливості для економічного розвитку, підвищення конкурентоспроможності, модернізації виробництва та покращення добробуту населення. На

мою думку, успіх європейської інтеграції України залежить від послідовності реформ, ефективної державної політики, підтримки міжнародних партнерів та готовності українського суспільства і бізнесу до змін та конкуренції на європейському рівні.

Дремух А. ст.гр. МЕВ–11

Котик Д. ст.гр. МЕВ–11

Науковий керівник: к.е.н., доцент Галазюк Н.

Луцький національний технічний університет

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

В умовах сучасної економіки активізація інвестиційної діяльності є ключовим чинником забезпечення сталого розвитку підприємств та підвищення їх конкурентоспроможності у міжнародному бізнес-середовищі. Інвестиції відіграють визначальну роль у формуванні виробничого потенціалу, оновленні основних фондів, впровадженні інновацій, розвитку людського капіталу та оптимізації структури активів. На макrorівні інвестиційні процеси сприяють економічному зростанню, структурній модернізації, прискоренню науково-технічного прогресу та вирішенню соціально-економічних проблем [1].

Важливим індикатором ефективності функціонування підприємства є його інвестиційна привабливість, яка визначає здатність залучати фінансові ресурси. Вона виступає комплексною характеристикою, що охоплює фінансові результати діяльності, рівень ризиків, стабільність розвитку, інституційні умови та потенціал отримання прибутку. Оцінка інвестиційної привабливості є базовим етапом у процесі прийняття інвестиційних рішень і визначає доцільність вкладення капіталу.

Для України питання інвестиційної привабливості набуло особливої актуальності в умовах трансформації економіки та інтеграції у світове господарство. До повномасштабної війни країна активно залучала іноземний капітал, співпрацюючи з міжнародними інвестиційними фондами та компаніями. Попри сучасні виклики,

український бізнес демонструє адаптивність і зберігає потенціал до розвитку через партнерство з міжнародними інвесторами [2].

Інвестиційна привабливість формується під впливом широкого спектра факторів, серед яких ключовими є політична та економічна стабільність, рівень розвитку інфраструктури, ефективність правової системи, доступність фінансових ресурсів та інноваційний потенціал. Вона також може оцінюватися через систему статистичних, інерційних і динамічних показників, що дозволяє врахувати як поточний стан підприємства, так і перспективи його розвитку.

У сучасних умовах особливого значення набуває інноваційна діяльність підприємств. Саме інновації виступають основним джерелом підвищення конкурентоспроможності та формування довгострокових переваг. Інноваційний розвиток передбачає впровадження нових технологій, продуктів і управлінських рішень, що забезпечують ефективніше використання ресурсів і адаптацію до змін зовнішнього середовища.

Інноваційна активність підприємств визначається їх інноваційним потенціалом, який включає наявність ресурсів, рівень технологічного розвитку, кадровий потенціал та організаційні можливості. Високий рівень інноваційності сприяє зростанню довіри інвесторів, розширенню ринків збуту та залученню додаткового капіталу.

Водночас реалізація інноваційної моделі розвитку неможлива без належного інвестиційного забезпечення. У цьому контексті особливого значення набувають прямі іноземні інвестиції, які виступають джерелом фінансових ресурсів, технологій та управлінського досвіду. Світова практика свідчить, що саме залучення іноземного капіталу є важливим чинником економічного зростання та структурної перебудови економіки [3].

В умовах глобалізації посилюється конкуренція за інвестиційні ресурси, що зумовлює необхідність формування сприятливого інвестиційного клімату. Важливу роль у цьому процесі відіграють міжнародні рейтинги та оцінки, які впливають на рішення інвесторів щодо вкладення капіталу. Серед основних критеріїв оцінювання — макроекономічна стабільність, рівень корупції, ефективність інституцій та загальний стан бізнес-середовища.

Разом з тим, сучасний стан інвестиційної привабливості України залишається складним. Військові дії, політична

нестабільність, корупція та недосконалість правової системи негативно впливають на інвестиційний клімат. Обсяги прямих іноземних інвестицій характеризуються значними коливаннями, що свідчить про нестійкість довіри інвесторів [4].

Попри це, Україна має значний інвестиційний потенціал, зумовлений вигідним географічним положенням, наявністю природних ресурсів, кваліфікованої робочої сили та науково-технічного потенціалу. Додатковими факторами підвищення інвестиційної привабливості є євроінтеграційні процеси та підтримка міжнародних партнерів.

У сучасних умовах особливої актуальності набуває спрямування інвестицій у стратегічно важливі галузі економіки, що дозволить забезпечити їх модернізацію, розвиток внутрішнього виробництва та зменшення залежності від імпорту.

Отже, інвестиційна привабливість підприємств є ключовим чинником їх розвитку та інтеграції у міжнародне бізнес-середовище. Для України важливим завданням є створення стабільного інвестиційного клімату, який сприятиме залученню іноземного капіталу, відновленню економіки та забезпеченню довгострокового економічного зростання.

Список використаних джерел

1. Plakhotnikova L.O., & Bulakh T.M. (2021). Особливості забезпечення інвестиційної привабливості підприємства. *Статистика України*, 92(1), 26-33. URL: [https://doi.org/10.31767/su.1\(92\)2021.01.03](https://doi.org/10.31767/su.1(92)2021.01.03)
2. Тимошенко Н., Вишневська А. Аналіз інвестиційної привабливості економіки України. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*. 2023. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/4daf46c2-6602-47b1-973d-a126524e1512/content>
3. Баула О.В., Лютак О.М. Напрями підвищення інституційної ефективності вітчизняної політики залучення іноземних інвестицій у сфери бізнес-діяльності. *Актуальні проблеми економіки*. 2019. №8(218). С.16-27. / URL: https://eco-science.net/archive/2019/APE-08-2019/8.19_topic_Baula%20O.pdf
4. В Україні покращився інвестиційний клімат: індекс ЄБА зріс. URL: <https://epravda.com.ua/news/2024/11/05/721454/>

Дудкевич М. ст. гр. МЕН–21

Науковий керівник: к.е.н., доцент Баула О.

Луцький національний технічний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СВІТОВОГО РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Світовий ринок сільськогосподарської продукції у ХХІ столітті зазнає суттєвих трансформацій під впливом глобалізаційних процесів, технологічного прогресу, кліматичних змін і геополітичних викликів. Зростання населення планети та зміна структури споживання підвищують попит на продовольство, що посилює навантаження на аграрний сектор і природні ресурси. Водночас нерівномірність розвитку країн, торговельні обмеження, коливання цін і порушення логістичних ланцюгів створюють додаткову нестабільність на ринку. Особливої актуальності набуває проблема забезпечення продовольчої безпеки в умовах кліматичних змін, військових конфліктів та економічної нестабільності. Сучасні тенденції, такі як діджиталізація агровиробництва, розвиток органічного землеробства та посилення ролі транснаціональних корпорацій, змінюють традиційні підходи до функціонування ринку, але водночас породжують нові ризики і виклики.

У цьому контексті постає необхідність комплексного аналізу сучасних тенденцій розвитку світового ринку сільськогосподарської продукції, визначення ключових факторів впливу та оцінки їх наслідків для окремих країн, зокрема України, що є важливим гравцем на глобальному аграрному ринку.

Сучасний світовий ринок сільськогосподарської продукції характеризується динамічним розвитком, зростанням масштабів міжнародної торгівлі та водночас підвищеною волатильністю. Протягом останніх двох десятиліть відбулося суттєве посилення ролі глобальних ринків у забезпеченні продовольством: за оцінками Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН, обсяги міжнародної торгівлі аграрною продукцією зросли більш ніж удвічі у період з початку 2000-х років до початку 2020-х, тоді як виробництво і споживання збільшилися приблизно на 58% [1]. Така диспропорція свідчить про зростання залежності національних

економік від зовнішніх ринків та підвищення ролі міжнародної торгівлі у забезпеченні продовольчої безпеки.

Виробництво основних видів сільськогосподарської продукції залишається на високому рівні. Зокрема, світове виробництво зернових у 2024 році оцінюється приблизно у 2,8 млрд тонн, що є одним із найвищих показників в історії. Виробництво пшениці становило близько 790–800 млн тонн [1]. Проте навіть за умов високих обсягів виробництва ринок залишається вразливим до зовнішніх шоків, зокрема кліматичних змін, які спричиняють коливання врожайності та пропозиції.

Цінова ситуація на світовому аграрному ринку також демонструє нестабільність. Індекс продовольчих цін ФАО у 2024–2025 роках коливається на рівні близько 127 пунктів, що перевищує показники попередніх років, хоча й залишається нижчим за пікові значення 2022 року [2]. Це свідчить про перехід ринку до стану хронічної волатильності, коли цінові коливання стають системним явищем, а не наслідком окремих криз.

Важливою характеристикою сучасного етапу розвитку є висока концентрація виробництва та експорту окремих видів продукції. Для ряду аграрних товарів, зокрема сої або пальмової олії, кілька країн забезпечують до 80–85% світового експорту [3]. Така структура ринку підвищує його вразливість до регіональних ризиків, оскільки будь-які збої у виробництві або постачанні в ключових країнах мають глобальні наслідки.

Крім того, спостерігається посилення регіональних дисбалансів. Країни Азії та Африки дедалі більше залежать від імпорту продовольства, тоді як основні експортні потоки концентруються у відносно обмеженій групі держав. Це формує асиметричну модель світового ринку, в якій одні країни виступають системними постачальниками, а інші — стабільними імпортерами.

Суттєвих змін зазнає і структура попиту. Зростання доходів населення, особливо у країнах, що розвиваються, сприяє збільшенню споживання продукції тваринного походження, що, у свою чергу, стимулює попит на кормові культури. Таким чином, розвиток світового аграрного ринку дедалі більше пов'язується не лише з безпосереднім споживанням продовольства, а й з розвитком суміжних галузей, таких як тваринництво та виробництво біопалива.

Узагальнюючи, можна зазначити, що сучасний світовий ринок сільськогосподарської продукції формується під впливом суперечливих тенденцій. З одного боку, спостерігається зростання виробництва та інтеграція ринків, з іншого — підвищення ризиків, пов'язаних із кліматичними змінами, геополітичною нестабільністю та нерівномірністю розвитку. Це зумовлює необхідність формування ефективної міжнародної та національної аграрної політики, спрямованої на забезпечення стійкості продовольчих систем і зниження залежності від зовнішніх шоків.

Передусім важливим є посилення інвестицій у інноваційні технології в аграрному секторі. Впровадження точного землеробства, цифрових платформ управління виробництвом та біотехнологій дозволить підвищити продуктивність і зменшити залежність від природно-кліматичних факторів. Особливу увагу слід приділити забезпеченню доступу до таких технологій для країн, що розвиваються, з метою зменшення глобальної нерівності.

Не менш важливим напрямом є диверсифікація джерел постачання та ринків збуту. Надмірна концентрація експорту в обмеженій кількості країн підвищує ризики для глобальної продовольчої системи. Розширення географії торгівлі та розвиток регіональних ринків сприятимуть зниженню вразливості до кризових явищ.

Актуальною залишається необхідність удосконалення міжнародної торговельної політики. Зменшення тарифних і нетарифних бар'єрів, підвищення прозорості ринків та координація дій між країнами сприятимуть більш ефективному функціонуванню світового аграрного ринку та стабілізації цін.

У контексті кліматичних змін доцільно посилити розвиток стійкого сільського господарства. Це включає раціональне використання природних ресурсів, впровадження екологічно безпечних технологій та підтримку органічного виробництва. Такі заходи дозволять знизити негативний вплив аграрного сектору на довкілля та забезпечити довгострокову продовольчу безпеку.

Окрему увагу слід приділити розвитку інфраструктури та логістики. Порушення транспортних ланцюгів є одним із ключових факторів нестабільності ринку. Інвестування в порти, елеватори, транспортні коридори та системи зберігання сприятиме безперебійному постачанню продукції на світові ринки.

Крім того, важливим є посилення ролі міжнародних організацій у координації продовольчої політики та реагуванні на кризові ситуації. Спільні дії держав у межах глобальних інституцій дозволять ефективніше протидіяти продовольчим кризам та забезпечити підтримку найбільш уразливих регіонів.

Реалізація запропонованих заходів сприятиме формуванню більш збалансованого, стійкого та передбачуваного світового ринку сільськогосподарської продукції, здатного ефективно реагувати на сучасні глобальні виклики.

Список використаних джерел

1. Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2025). *Trade of agrifood products – 2000–2024*. <https://www.fao.org/statistics/highlights-archive/highlights-detail/trade-of-agrifood-products---2000-2024/en/>
2. Organisation for Economic Co-operation and Development, & Food and Agriculture Organization. (2024). *OECD-FAO Agricultural Outlook 2024–2033*. https://www.oecd.org/en/publications/oecd-fao-agricultural-outlook-2024-2033_4c5d2cfb-en/
3. Reuters. (2025). *World food prices rose in February, FAO says*. <https://www.reuters.com/markets/commodities/world-food-prices-rose-february-back-sugar-rush-uns-fao-says-2025-03-07/>

Дунець Д. ст.гр. МЕН–31

Науковий керівник: к.е.н., доцент Галазюк Н.

Луцький національний технічний університет

СУЧАСНА ПРОБЛЕМАТИКА НЕЛЕГАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ

Нелегальна міграція є одним із найбільш актуальних і складних викликів сучасного світу, оскільки поєднує в собі економічні, соціальні, гуманітарні та політичні аспекти. Її поширення зумовлюється нерівномірністю економічного розвитку держав, збройними конфліктами, політичною нестабільністю, а також глобалізаційними процесами, які полегшують переміщення людей через кордони. З одного боку, міграція є природним явищем і сприяє мобільності робочої сили та розвитку економік, однак

нелегальні її форми створюють серйозні виклики для державного управління та суспільної стабільності [1].

В економічному вимірі нелегальна міграція пов'язана передусім із функціонуванням тіньового сектору економіки, де мігранти працюють без офіційного оформлення. Це призводить до втрат державного бюджету через несплату податків, викривлення конкуренції на ринку праці та зниження рівня заробітної плати, особливо в низькокваліфікованих сферах. Водночас використання дешевої робочої сили може тимчасово бути вигідним для окремих роботодавців, але в довгостроковій перспективі гальмує економічний розвиток і поглиблює соціально-економічну нерівність [2].

Соціальний аспект проблеми проявляється у зростанні навантаження на системи охорони здоров'я, освіти та житлового забезпечення. Збільшення кількості нелегальних мігрантів часто загострює конкуренцію за ресурси між місцевим населенням і приїжджими, що може спричиняти соціальну напругу, формування ксенофобських настроїв і дискримінацію [3]. Відсутність ефективних механізмів інтеграції призводить до ізоляції мігрантів та формування маргіналізованих груп, що ускладнює соціальну згуртованість.

Гуманітарний вимір нелегальної міграції полягає у вразливому становищі самих мігрантів, які часто позбавлені правового захисту та доступу до базових послуг. Це підвищує ризики порушення прав людини, експлуатації, примусової праці та торгівлі людьми. Особливо небезпечними є нелегальні маршрути перетину кордонів, що нерідко призводять до трагічних наслідків, включаючи загибель людей. Таким чином, проблема виходить за межі суто державного регулювання і потребує гуманітарного підходу на міжнародному рівні.

Нелегальна міграція також має криміногенний вимір, оскільки часто пов'язана з діяльністю організованих злочинних угруповань, які займаються незаконним перевезенням людей, контрабандою та іншими протиправними діями. Це сприяє розвитку транснаціональної злочинності та створює додаткові ризики для національної безпеки держав [4]. Використання мігрантів у нелегальній діяльності ще більше ускладнює контроль над цими процесами та вимагає координації правоохоронних органів на міжнародному рівні.

Політичний аспект проявляється у тому, що питання міграції дедалі частіше стає інструментом внутрішньої політичної боротьби. Воно використовується для мобілізації електорату, що сприяє зростанню популістичних і радикальних настроїв, посиленню антиміграційної риторики та поляризації суспільства. Крім того, міграційна проблематика впливає на міжнародні відносини, ускладнюючи співпрацю між країнами походження та прийому мігрантів і стимулюючи запровадження більш жорстких міграційних політик.

У сучасних умовах масштаби нелегальної міграції продовжують зростати під впливом воєн, кліматичних змін, економічної нерівності та демографічних дисбалансів. У відповідь держави посилюють контроль над кордонами, впроваджують цифрові технології моніторингу та розвивають міжнародну співпрацю у сфері регулювання міграційних потоків. Водночас стає очевидним, що виключно обмежувальні заходи не можуть повністю вирішити проблему.

Отже, нелегальна міграція є багатовимірним явищем, що потребує комплексного підходу до врегулювання. Ключовим завданням є досягнення балансу між забезпеченням національної безпеки, економічними інтересами держави та дотриманням прав людини. Ефективне вирішення можливе лише за умов міжнародної співпраці, усунення першопричин міграції, створення легальних каналів переміщення населення та впровадження дієвих механізмів інтеграції мігрантів у приймаючі суспільства.

Список використаних джерел

1. *International Migration Outlook 2023* / OECD. Paris : OECD Publishing, 2023. 412p. URL: <https://www.oecd.org/migration/international-migration-outlook>
2. *Migration and Development Brief 39* / World Bank. – Washington, DC: World Bank, 2023. 56 p. URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/migrationremittances>
3. *Asylum Report 2024* / European Union Agency for Asylum. – Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2024. 450 p. URL: <https://euaa.europa.eu/publications>
4. *Risk Analysis 2024/2025* / Frontex. – Warsaw : Frontex, 2024. 120 p. URL: <https://www.frontex.europa.eu/publications/>

Дунець Д. ст. гр. МЕН–31

Науковий керівник: к.е.н., доцент Зелінська О.

Луцький національний технічний університет

ЄВРОПЕЙСЬКІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ОСНОВА СТРАТЕГІЇ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Науково-практична проблема визначення типу та змісту стратегії повоєнного відновлення економіки України, а також відповідних механізмів і інструментів її реалізації, зокрема в контексті європейської інтеграції, зумовлена відсутністю цілісного підходу до впровадження принципів сучасної зеленої економіки ЄС в національну економічну політику. Очевидно, що стратегія відновлення потребує якісно нової парадигми, яка виходить за межі традиційного бачення відбудови інфраструктури та промисловості. У межах Європейського зеленого курсу (European Green Deal) Європейський Союз сформував інноваційну модель розвитку, що поєднує економічне зростання, декарбонізацію, розвиток циркулярної економіки та забезпечення соціальної справедливості. Водночас в Україні впровадження принципів зеленої економіки у стратегію повоєнного відновлення досі характеризується концептуальною та інституційною неузгодженістю.

Європейський зелений курс вже сьогодні визначає та й надалі формуватиме ключові вектори екологічної, економічної й соціальної політики ЄС, закладаючи основу нової парадигми сталого розвитку. Його стратегічною метою є скорочення загального обсягу викидів парникових газів у державах-членах ЄС на 55% до 2030 року та досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року, що передбачає нульовий баланс чистих викидів. Реалізація цих амбітних цілей потребує комплексних і послідовних структурних змін, які охоплюють усі сфери суспільного життя та спрямовані на утвердження нової моделі розвитку Європейського Союзу — моделі «зеленого зростання».

Отже, Європейська Зелена угода (European Green Deal) — це комплексна стратегія «зеленого переходу», метою якої є створення екологічно орієнтованої моделі господарювання, заснованої на

принципах сталості та ефективного використання ресурсів. Її реалізація охоплює низку ключових напрямів:

1. «Розроблення законодавчих засад зеленої трансформації, що створює нормативно-правове підґрунтя для переходу до сталого розвитку у всіх секторах економіки.

2. Розвиток циркулярної (замкненої) економіки, спрямований на зменшення відходів, енергоємності виробництва та, відповідно, на скорочення викидів парникових газів.

3. Модернізація промисловості шляхом упровадження технологій, які забезпечують енергоефективність, скорочення викидів і використання екологічно безпечних ресурсів.

4. Трансформація енергетичного сектору через відмову від викопного палива, розширення частки відновлюваних джерел енергії та зниження загального рівня викидів.

5. Реформа транспортної галузі, включаючи оновлення стандартів виробництва транспорту, підвищення вимог до палива та оптимізацію транспортних потоків задля скорочення CO₂.

6. Підвищення екологічної ефективності будівництва через упровадження енергоощадних стандартів, екологічних матеріалів і відновлюваних джерел енергії.

7. Екологізація аграрного сектору — упровадження сталих методів землекористування, запобігання деградації ґрунтів, скорочення викидів і стимулювання секвестрації вуглецю.

8. Соціальна підтримка малого бізнесу та вразливих груп населення для пом'якшення соціально-економічних наслідків зеленої трансформації.

9. Відновлення природних екосистем і розширення площ лісів та зелених насаджень як природних поглиначів вуглецю.

10. Боротьба із забрудненням довкілля з метою відновлення природних систем і підвищення їхньої стійкості до кліматичних змін.

11. Розвиток екологічної освіти для формування нової культури екологічно відповідальної поведінки та підготовки громадян до умов «зеленої» економіки.

12. Підтримка наукових досліджень та інновацій у сфері екологічно орієнтованих технологій, що забезпечують сталий розвиток і підвищують конкурентоспроможність ЄС »[1].

У своїй сукупності ці напрями створюють єдину систему переходу до сталого європейського суспільства, орієнтованого на збереження природних ресурсів, кліматичну нейтральність і покращення якості життя.

Повоєнне відновлення створює унікальне вікно можливостей для побудови основ зеленої економіки в Україні. Це цілком реалістична мета за умови, що стратегія відбудови буде базуватись на принципах сталого розвитку, узгоджених із європейським зеленим курсом. Попри триваючі бойові дії, процес планування післявоєнної реконструкції вже розпочався. Для забезпечення сталого характеру відбудови пропонуються такі базові принципи зеленої реконструкції:

- орієнтація на системні й довгострокові рішення, які забезпечують стабільний розвиток без шкоди для довкілля;
- прозорість і участь громадськості у процесі ухвалення рішень;
- використання найкращих доступних технологій, що відповідають міжнародним екологічним стандартам;
- розвиток сталих міст і регіонів на основі просторової збалансованості;
- декарбонізація та децентралізація енергетичного сектору, що підвищує енергетичну незалежність держави;
- формування сталих агропродовольчих систем, орієнтованих на ефективне використання ресурсів і мінімізацію викидів;
- збереження природних екосистем як основи екологічної та продовольчої безпеки[2].

Таким чином, зелена реконструкція України має розглядатися як тривалий процес сталого відновлення, що базується на інтеграції сучасних екологічних технологій і прогресивних управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. European Commission. The European Green Deal. 2019.
2. Green post-war reconstruction of Ukraine: Vision and models. Summary Policy Brief /Resource & Analysis Center «Society and Environment». 2022. URL: https://dixigroup.org/wpcontent/uploads/2022/09/green-post-war-reconstruction-of-ukraine_n-1.pdf

Жук В. ст. гр. МЕН–21

Науковий керівник: к.е.н., доцент Зелінська О.

Луцький національний технічний університет

ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ

У сучасних умовах глобалізації та загострення міжнародної конкуренції інноваційне підприємництво набуває вирішального значення як чинник сталого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності компаній на світових ринках. Динамічний розвиток цифрових технологій, утвердження економіки знань, активізація науково-дослідної діяльності та посилення ролі нематеріальних активів формують нову бізнес-парадигму, в якій саме інновації виступають базою створення доданої вартості та довготривалих конкурентних переваг.

Інноваційне підприємництво в міжнародному середовищі визначається здатністю суб'єктів господарювання ефективно адаптуватися до різних інституційних, технологічних і культурних умов, результативно комерціалізувати наукові розробки, а також впроваджувати продуктивні, процесні, організаційні та маркетингові інновації з урахуванням глобальних тенденцій розвитку.

Особливого значення набуває інтеграція підприємств у міжнародні інноваційні екосистеми, глобальні ланцюги створення вартості, кластери та мережі співпраці з транснаціональними корпораціями, стартапами, науковими установами та венчурними фондами.

В умовах зростаючої турбулентності світової економіки, геополітичних ризиків та структурних трансформацій міжнародних ринків інноваційне підприємництво виступає не лише інструментом економічного зростання, а й важливим елементом забезпечення економічної стійкості та міжнародної економічної безпеки підприємств. У цьому контексті дослідження особливостей розвитку інноваційного підприємництва на міжнародних ринках, механізмів його підтримки та стратегій інтернаціоналізації є необхідною передумовою формування ефективної моделі виходу підприємств на глобальний простір і зміцнення їх позицій у світовій економіці.

Інноваційне підприємництво на міжнародних ринках виступає визначальним фактором забезпечення конкурентоспроможності національних економік у глобалізованому просторі. Воно інтегрує підприємницьку ініціативу, науково-технологічні досягнення, сучасні бізнес-моделі та міжнародну експансію, орієнтовану на формування доданої вартості та забезпечення сталого економічного розвитку.

У сучасних умовах інноваційне підприємництво виходить за межі локальних ринків і дедалі частіше орієнтується на глобальні ланцюги створення вартості (Global Value Chains, GVC). Це обумовлено такими чинниками:

- інтернаціоналізацією наукових досліджень і розробок (R&D);
- цифровізацією бізнес-процесів;
- зростанням ролі нематеріальних активів;
- інтеграцією ринків капіталу та праці.

Отже, інноваційне підприємництво на міжнародних ринках слід розглядати не лише як чинник економічного зростання, а й як стратегічний інструмент забезпечення сталого розвитку та економічної безпеки підприємств. Його результативне функціонування передбачає системний підхід, узгодження інноваційної та міжнародної стратегій, а також тісну взаємодію бізнесу, держави й науково-освітнього середовища.

Список використаних джерел

1. Гвоздь М. Я., Олинець А.-М. Я., Остащук Р. М. Синергія стратегічного управління та інновацій для розвитку підприємства в умовах цифрової економіки. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. Випуск 5 (14). с.110-115. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.14-17>

2. Ломачинська І., Горняк О. Інноваційний потенціал як чинник зростання та конкурентоспроможності національної економіки: аналіз, оцінка та перспективи розвитку. *Економіка та суспільство*. 2025 (72). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-67>

Захарова А. ст. гр. МЕВ–21

Науковий керівник: к.е.н., доцент Баула О.

Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ СВІТОВОГО РИНКУ ЗЕРНА ТА ЦУКРУ

У сучасних умовах глобалізації світові ринки зерна та цукру відіграють ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки та розвитку міжнародної економіки. Зростання попиту на аграрну продукцію, нестабільність світових цін і вплив геополітичних факторів зумовлюють актуальність дослідження цих ринків. Метою роботи є аналіз проблем функціонування світового ринку зерна та цукру, оцінка їх сучасного стану та визначення перспектив розвитку.

Світові аграрні ринки виконують важливі функції, серед яких забезпечення продовольством, формування цін та розвиток конкурентного середовища. Їх функціонування визначається економічними, природно-кліматичними та політичними чинниками. Характерними особливостями є висока волатильність цін, сезонність виробництва та залежність від погодних умов.

Світовий ринок зерна є стратегічно важливим сегментом аграрної економіки. Основними культурами є пшениця, кукурудза, рис і ячмінь, а ключовими експортерами виступають США, Бразилія, Україна. Ринок характеризується значною залежністю від природних умов, геополітичних ризиків та торговельних обмежень.

Таблиця 1. Динаміка світового виробництва зернових культур
(млн тонн)

Маркетинговий рік (МР)	Обсяг виробництва (млн т)	Динаміка до попереднього року
2020/2021	2 774	—
2021/2022	2 795	+0.8%
2022/2023	2 830	+1.3%
2023/2024	2 925	+3.4%
2024/2025	3 003	+2.7%

Джерело: побудовано за [1; 2].

Обсяг світового виробництва зернових культур, який у 2020/2021 маркетинговому році (МР) становив 2 774 млн т, до

2023/2024 МР досяг 2 925 млн т. Прогноз на 2024/2025 МР є рекордним: очікується, що світове виробництво вперше перевищить позначку у 3 млрд тонн і становитиме 3 003 млн т, що свідчить про зростання на 2.7% порівняно з попереднім періодом [1; 2].

Таблиця 2. Динаміка світового виробництва цукру (млн тонн)

Маркетинговий рік (МР)	Обсяг виробництва (млн т)	Динаміка до попереднього МР, %
2020/2021	171.0	—
2021/2022	176.5	+3.2%
2022/2023	180.2	+2.1%
2023/2024	183.0	+1.6%
2024/2025	184.5	+0.8%

Джерело: побудовано за [1; 2].

Світові ринки зерна та цукру є важливими складовими глобальної економіки та продовольчої безпеки. Вони характеризуються високою динамічністю, волатильністю цін і значною залежністю від природно-кліматичних, економічних та геополітичних факторів. Ринок зерна демонструє стабільне зростання виробництва, однак залишається вразливим до логістичних і політичних ризиків. Ринок цукру є більш нестабільним через високу концентрацію експорту та залежність від енергетичних факторів.

Україна традиційно займає важливе місце на світовому аграрному ринку, насамперед як один із провідних експортерів зернових культур і помітний гравець на ринку цукру.

У сегменті зерна Україна є одним із ключових постачальників на глобальному рівні. Вона входить до групи країн, що формують основу світової продовольчої безпеки, забезпечуючи значні обсяги експорту пшениці, кукурудзи та ячменю. Українське зерно відіграє стратегічну роль для країн Близького Сходу, Північної Африки та Азії, де попит на імпорту продовольства є стабільно високим. Водночас події останніх років продемонстрували, що будь-які збої в українському експорті одразу впливають на світові ціни та

доступність продовольства, що підтверджує її системоутворююче значення для глобального ринку [3].

На відміну від зернового сектору, позиції України на світовому ринку цукру є більш помірними, проте динамічно зростають. Країна поступово нарощує експорт і розширює географію поставок, орієнтуючись не лише на європейський ринок, а й на країни Азії, Близького Сходу та Африки. Зокрема, у 2025 році Україна експортувала понад 460 тис. тонн цукру, причому значна частка поставок припадала на світові ринки поза межами ЄС . В окремі періоди до 95% експорту цукру спрямовувалося саме на глобальні ринки , що свідчить про активну інтеграцію країни у світову торгівлю цією продукцією [4].

Водночас роль України на обох ринках має свої особливості: якщо у зерновому сегменті вона є одним із глобальних лідерів, то на ринку цукру — це швидше регіонально значущий експортер із потенціалом подальшого зростання. Обидва напрями залишаються критично важливими для національної економіки, формуючи значну частину валютних надходжень і зміцнюючи позиції України у міжнародному поділі праці.

Таким чином, ефективне управління ризиками та розвиток міжнародної співпраці є ключовими умовами стабільності та подальшого розвитку світових аграрних ринків.

Список використаних джерел

1. WHEAT. URL: https://www.fao.org/3/cb9427en/cb9427en_wheat.pdf
2. Food Industry 2026. URL: <https://lnk.ua/r7KVbWPUp>
3. Цимбал Л.І., Черницька Т.В. Україна у системі глобальної продовольчої безпеки: ринок зернових. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2022, №11-12 (300-301). <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2022-11-12-300-301-123-130>
4. З початку сезону Україна експортувала 116 тис. тонн цукру. Агробізнес Сьогодні. 03.12.2025. URL: https://agro-business.com.ua/agrobusiness/item/34188-z-pochatku-sezonu-ukraina-eksportovala-116-tys-tonn-tsukru.html?utm_source=chatgpt.com

Ігнатенко І. ст. гр. МЕВз–41

Науковий керівник: д.е.н., професор Лютак О.

Луцький національний технічний університет

ОЦІНКА СТРУКТУРНИХ ЗМІН ТА ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сучасний етап розвитку світового господарства характеризується глибокими трансформаційними процесами, що охоплюють усі рівні функціонування міжнародної економічної системи. Світова торгівля, як один із ключових елементів глобальної економіки, зазнає суттєвих структурних змін під впливом технологічного прогресу, геополітичної нестабільності, посилення регіоналізації, а також наслідків глобальних кризових явищ. В умовах зростаючої невизначеності та динамічності зовнішнього середовища актуалізується необхідність комплексного аналізу тенденцій розвитку міжнародної торгівлі та оцінки її структурних зрушень.

Особливого значення набувають зміни у товарній та географічній структурі світового експорту й імпорту, що відображають переорієнтацію економічних пріоритетів країн, формування нових центрів економічного зростання та трансформацію глобальних ланцюгів створення вартості. Поряд із цим, цифровізація торгівлі, розвиток електронної комерції та впровадження інноваційних технологій суттєво змінюють традиційні механізми міжнародного обміну, сприяючи підвищенню ефективності та одночасно створюючи нові виклики для національних економік.

Важливим фактором впливу на сучасні тенденції світової торгівлі є також посилення протекціоністських настроїв, торговельні конфлікти між провідними економіками світу, а також трансформація міжнародних торговельних інституцій та правил. У цьому контексті зростає роль регіональних торговельних угод, які дедалі більше визначають характер і напрямки міжнародних торговельних потоків.

Структурні зміни світової торгівлі в сучасних умовах мають комплексний і багатовимірний характер, відображаючи трансформацію глобальної економіки під впливом технологічних, геополітичних та інституційних чинників. Вони проявляються

насамперед у зміні товарної, географічної, організаційної та функціональної структури міжнародного обміну.

Передусім відбувається суттєва трансформація товарної структури світової торгівлі зокрема спостерігається зростання частки продукції з високою доданою вартістю, зокрема високотехнологічних товарів, інформаційно-комунікаційного обладнання, фармацевтичної продукції, а також послуг, пов'язаних із цифровими технологіями. Водночас відносна частка сировинних товарів у світовому товарообігу знижується, хоча їх значення залишається вагомим для окремих країн-експортерів. Окремо варто відзначити стрімке зростання ролі торгівлі послугами, зокрема цифровими, фінансовими, освітніми та ІТ-послугами, що свідчить про поступовий перехід до економіки знань.

За даними United Nations Conference on Trade and Development [1] частка товарів інформаційно-комунікаційних технологій (ICT) у світовому експорті товарів перевищила 12% у 2024 році, тобто більше ніж кожен восьмий долар у світовій торгівлі товарами припадає саме на високотехнологічну продукцію (комп'ютери, телекомунікаційне обладнання, електронні компоненти), що свідчить про стійке зростання сегмента продукції з високою доданою вартістю.

Паралельно спостерігається стрімке розширення торгівлі цифровими та знаннєсними послугами. Зокрема, обсяг світового експорту ICT-послуг досяг приблизно 1,2 трлн дол. США у 2024 році (World Trade Organization [2]). Більш того, цифрово надані послуги становили вже 56% від загального експорту послуг у світі, демонструючи довгострокову тенденцію до зростання їх частки, що підтверджує домінування цифрового сегмента у сучасній структурі міжнародної торгівлі послугами.

У ширшому контексті, за оцінками ООН, частка послуг у світовій торгівлі зросла приблизно з 19% у 2006 році до близько 25% у 2024 році, причому саме знаннєсні та ІКТ-послуги є основним драйвером цього зростання [2]. Додатково, темпи зростання ICT-послуг перевищують 10% на рік у довгостроковому періоді, що значно швидше за традиційні сегменти торгівлі.

Водночас статистика підтверджує поступову зміну структури експорту в бік знаннєсних видів діяльності: у розвинених країнах понад 60% експорту послуг становлять саме знаннєсні (переважно

цифрові) послуги, тоді як у країнах, що розвиваються, ця частка швидко зростає [3].

Щодо сировинного сегмента, хоча він зберігає значну роль для окремих економік, його відносна вага у глобальній структурі поступово знижується через випереджальне зростання високотехнологічних товарів і послуг, що опосередковано підтверджується тим, що зростання світової торгівлі дедалі більше забезпечується саме технологічними та цифровими товарами (наприклад, продукцією, пов'язаною зі штучним інтелектом і електронікою).

Географічна структура світової торгівлі також зазнає значних змін: відбувається зміщення центрів економічної активності з традиційних розвинених країн до країн, що розвиваються, насамперед Азійсько-Тихоокеанського регіону; продовжує зростати роль нових індустріальних економік, які стають важливими учасниками глобальних торговельних потоків як у ролі експортерів, так і імпортерів; паралельно посилюється регіоналізація торгівлі, що проявляється у зростанні частки внутрішньорегіональних потоків у межах інтеграційних об'єднань.

Важливою складовою структурних змін є трансформація організаційної структури світової торгівлі, зокрема еволюція глобальних ланцюгів створення вартості. Якщо раніше домінувала тенденція до їх максимального розширення та глобалізації, то сьогодні спостерігається їх часткова регіоналізація та скорочення (nearshoring, reshoring), що зумовлено прагненням компаній підвищити стійкість до зовнішніх шоків, мінімізувати ризики перебоїв у постачанні та враховувати політичні чинники.

Суттєвих змін зазнає і функціональна структура світової торгівлі під впливом цифровізації. Розвиток електронної комерції, цифрових платформ, автоматизації та штучного інтелекту змінює форми та механізми здійснення торговельних операцій, в той же час відбувається зростання ролі нематеріальних активів, даних та інтелектуальної власності, що формує нову архітектуру міжнародної торгівлі. Крім того, посилюється вплив інституційних та політичних чинників, зокрема зростання протекціонізму, торговельних бар'єрів, економічних санкцій і торговельних конфліктів змінює традиційні правила гри на світових ринках. У відповідь на це активізується укладення регіональних та двосторонніх торговельних угод, що

сприяє формуванню нових центрів економічної інтеграції та перерозподілу торговельних потоків.

Таким чином, структурні зміни світової торгівлі характеризуються переходом від традиційної моделі глобалізації до більш фрагментованої, регіоналізованої та технологічно орієнтованої системи, що визначає нові умови функціонування національних економік і потребують адаптації економічної політики до сучасних викликів глобального середовища.

Оцінка основних тенденцій світової торгівлі в сучасних умовах потребує комплексного підходу, що поєднує аналіз кількісної динаміки торговельних потоків і якісних трансформацій глобальної економічної системи. Сучасний етап розвитку світової торгівлі характеризується не лише відновленням після кризових потрясінь, але й формуванням нової моделі її функціонування, що поєднує елементи глобалізації, регіоналізації та цифрової трансформації.

Передусім варто відзначити уповільнення темпів зростання світової торгівлі порівняно з докризовими періодами. Якщо раніше темпи зростання міжнародної торгівлі стабільно перевищували темпи зростання світового ВВП, то нині спостерігається їх зближення, а в окремі періоди і відставання, спричинене структурним насиченням традиційних ринків, зростанням внутрішнього попиту в країнах, а також впливом геополітичних ризиків і протекціоністських заходів. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, поширення електронної комерції, а також зростання попиту на інтелектуальні та фінансові послуги сприяють формуванню нової архітектури міжнародного обміну. Окрім того сучасні компанії дедалі частіше переглядають свої виробничо-логістичні стратегії, орієнтуючись на скорочення залежності від віддалених ринків і підвищення стійкості до зовнішніх шоків. У результаті відбувається часткова регіоналізація виробництва, розвиток стратегій *nearshoring* та *friendshoring*, що сприяє формуванню нових центрів економічної активності.

Зростання політичної напруженості, торговельні конфлікти між провідними економіками, а також використання торговельних інструментів як засобу геополітичного впливу призводять до перегляду традиційних торговельних зв'язків, що проявляється у формуванні альтернативних торговельних блоків, диверсифікації

партнерів та переорієнтації торговельних потоків. Посилення вимог до екологічності виробництва, впровадження механізмів вуглецевого регулювання, а також зростання попиту на «зелені» товари і технології суттєво впливають на структуру та напрямки світової торгівлі, що створює як нові можливості для інноваційного розвитку, так і додаткові бар'єри для країн із нижчим рівнем технологічного розвитку.

Окремо слід підкреслити тенденцію до цифровізації торговельних процесів: використання цифрових платформ, автоматизація логістики, застосування штучного інтелекту та блокчейн-технологій змінюють не лише механізми здійснення торгівлі, але й підходи до її регулювання. У цьому контексті формується новий сегмент - цифрова торгівля, яка поступово інтегрується в загальну систему міжнародних економічних відносин.

Загалом, оцінка сучасних тенденцій світової торгівлі свідчить про перехід до більш складної, багаторівневої та менш передбачуваної системи міжнародного обміну. Вона поєднує елементи глобальної інтеграції та регіональної фрагментації, технологічного прориву та інституційних обмежень. У таких умовах ключовим завданням для національних економік є формування гнучкої та адаптивної торговельної політики, здатної ефективно реагувати на виклики глобального середовища та використовувати нові можливості розвитку.

Список використаних джерел

1. United Nations Conference on Trade and Development. Global Trade Update (January 2026): Top trends redefining global trade in 2026. New York; Geneva: United Nations, 2026. URL: <https://unctad.org/publication/global-trade-update-january-2026-top-trends-redefining-global-trade-2026>
2. World Trade Organization. Global Trade Outlook and Statistics. Geneva: WTO, 2025. DOI: <https://doi.org/10.30875/9789287074829> URL: <https://www.wto-ilibrary.org/content/books/9789287074829>
3. United Nations Conference on Trade and Development. Key Statistics and Trends in International Trade 2024. New York; Geneva: United Nations, 2024. URL: <https://unctad.org/publication/key-statistics-and-trends-international-trade-2024>

Кірдей В. ст. гр. МЕН–41

Науковий керівник: к.е.н., доцент Урбан О.

Луцький національний технічний університет

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК У ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується посиленням ролі інноваційних технологій як ключового чинника економічного зростання та формування конкурентних переваг держав. Глобалізаційні процеси, цифровізація та інтенсивний розвиток науково-технічного прогресу зумовлюють трансформацію традиційних моделей господарювання, сприяючи переходу до економіки знань. У цих умовах інновації стають визначальним фактором підвищення ефективності виробництва, створення нових ринків та зміцнення позицій країн у світовій економічній системі.

Водночас вплив інноваційних технологій на конкурентоспроможність національних економік має комплексний і багатовимірний характер. З одного боку, впровадження інновацій забезпечує підвищення продуктивності праці, зниження витрат виробництва та формування продукції з високою доданою вартістю. З іншого боку, нерівномірність доступу до технологій, фінансових ресурсів та інноваційної інфраструктури призводить до поглиблення розриву між країнами, формуючи асиметрії у глобальній конкурентоспроможності.

Особливої актуальності набуває проблема забезпечення ефективного поєднання інноваційного розвитку та економічної конкурентоспроможності, оскільки саме інновації визначають здатність національних економік адаптуватися до динамічних змін глобального середовища. Важливим залишається питання формування ефективної державної політики у сфері підтримки інновацій, розвитку людського капіталу та створення сприятливого інституційного середовища для технологічного оновлення економіки.

Серед ключових викликів, що супроводжують інноваційний розвиток, варто виділити високі витрати на впровадження нових технологій, необхідність модернізації виробничої інфраструктури, а також зростання конкуренції за інтелектуальні ресурси та

висококваліфіковану робочу силу. Крім того, цифровізація економіки супроводжується новими ризиками, зокрема кіберзагрозами, що вимагає посилення заходів інформаційної безпеки.

Разом із тим інноваційні технології відкривають значні можливості для розвитку національних економік. Вони сприяють формуванню нових галузей, розвитку цифрових платформ, підвищенню ефективності управління та інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості. Використання сучасних технологій, таких як штучний інтелект, великі дані та автоматизація, дозволяє суттєво підвищити продуктивність та конкурентоспроможність економічних систем.

Особливу роль відіграє розвиток людського капіталу, який є основою інноваційного потенціалу країни. Освіта, наука та професійна підготовка визначають здатність суспільства створювати та впроваджувати нові технології. У цьому контексті інвестиції у розвиток людського капіталу стають необхідною умовою забезпечення довгострокової конкурентоспроможності.

На глобальному рівні інноваційний розвиток сприяє посиленню міжнародної економічної інтеграції, оскільки країни активно взаємодіють у сфері технологій, інвестицій та обміну знаннями. Це створює нові можливості для співпраці, але водночас посилює конкуренцію за доступ до інноваційних ресурсів та технологічного лідерства.

Отже, інноваційні технології виступають ключовим фактором формування конкурентоспроможності національних економік у глобальному середовищі. Їх ефективне використання дозволяє забезпечити економічне зростання, підвищити продуктивність та зміцнити позиції держав на світових ринках. Водночас для реалізації потенціалу інновацій необхідним є комплексний підхід, що передбачає розвиток інституційного середовища, підтримку інноваційної діяльності та формування ефективної економічної політики.

Список використаних джерел

1. World Economic Forum. *Global Competitiveness Report 2020*. <https://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2020/>

2. World Intellectual Property Organization. *Global Innovation Index 2023*. https://www.wipo.int/global_innovation_index/en/2023/

3. UNCTAD. *Technology and Innovation Report 2021*. <https://unctad.org/publication/technology-and-innovation-report-2021>

Kishenchuk I. student, group IER–11

Scientific Advisor: PhD, Associate Professor Korolchuk L.

Lutsk National Technical University

INTERNATIONAL MONETARY, FINANCIAL AND CREDIT RELATIONS AS A COMPONENT OF INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

In the modern conditions of globalization and deepening economic integration, international monetary, financial, and credit relations occupy a central place in the system of international economic relations (IER). The intensification of international trade, the rapid movement of capital, and the development of global financial markets increase the importance of effective monetary regulation and international financial cooperation. Currency stability, access to international credit resources, and the functioning of international payment systems directly affect the competitiveness and economic security of states. For Ukraine, these issues are particularly relevant in the context of European integration, post-war economic recovery, and the need to strengthen macroeconomic stability. The development of effective mechanisms for regulating currency operations and cooperation with international financial organizations is therefore an important practical task of national economic policy [1].

Theoretical and practical aspects of international monetary and financial relations have been widely investigated by both Ukrainian and foreign scholars. Significant contributions to the study of the global monetary system, exchange rate regulation, and international credit mechanisms were made by O. Rohach, M. Savluk, V. Kozyak, O. Bereslavskaya, and other researchers. Their scientific works analyze the evolution of the international financial system, the role of reserve currencies, and the influence of globalization on financial stability [1].

The purpose of this article is to determine the economic essence and role of international monetary, financial, and credit relations in the system of international economic relations, as well as to analyze current trends in their development under conditions of financial globalization and digital transformation.

International monetary, financial, and credit relations represent a system of economic relations arising in the process of international settlements, currency exchange, international lending, and capital movement between countries, enterprises, financial institutions, and international organizations. Their functioning ensures the uninterrupted circulation of world money and creates conditions for the development of international trade and investment cooperation [1].

An important element of IMFCR is the international monetary system, which regulates exchange rates, international liquidity, and the use of reserve currencies. The stability of exchange rates significantly influences foreign economic activity and investment attractiveness. Exchange rate fluctuations can create risks for exporters, importers, and investors, thereby affecting national economic stability. In this regard, state regulation of currency operations and effective monetary policy become essential components of macroeconomic management. In Ukraine, the legal framework for currency regulation is determined by the Law of Ukraine “On Currency and Currency Operations,” which aims to liberalize currency transactions and harmonize Ukrainian legislation with European standards [2].

International credit relations also play an important role in ensuring economic development. Countries actively use external borrowing to finance budget deficits, stabilize national currencies, modernize infrastructure, and support economic reforms. International lending is provided through commercial banks, international financial organizations, and development institutions. A leading role in this process belongs to the International Monetary Fund and the World Bank, which provide financial assistance and technical support to developing and transition economies [3]. For Ukraine, cooperation with these institutions remains strategically important because it facilitates macroeconomic stabilization, investment inflows, and integration into the global financial system.

One of the major trends in the development of modern international financial relations is digitalization. The introduction of electronic

payment systems, fintech technologies, digital banking, and blockchain solutions significantly accelerates international financial transactions and increases the efficiency of global settlements. At the same time, digital transformation creates new challenges related to cybersecurity, regulation of digital assets, and protection of financial information. Central banks in many countries are currently researching and testing central bank digital currencies (CBDCs), which may substantially transform the future architecture of the global monetary system [1].

Thus, international monetary, financial, and credit relations continue to evolve under the influence of globalization, technological innovation, and international economic cooperation. Their effective functioning contributes to the stability of the world economy, promotes international trade and investment, and strengthens economic integration between countries.

International monetary, financial, and credit relations are an integral component of the system of international economic relations because they ensure the movement of capital, functioning of international settlements, and development of global financial cooperation. In modern conditions, their importance is increasing due to globalization, digitalization, and the expansion of international lending mechanisms. Effective regulation of currency operations, management of financial risks, and cooperation with international financial institutions are strategically important for maintaining economic stability and sustainable development. For Ukraine, adaptation of national financial legislation to European standards and active participation in international financial processes remain key prerequisites for successful integration into the global economy.

References

1. Kozyak, V. V. (2014). Mizhnarodni valiutno-finansovi vidnosyny [International monetary and financial relations]: tutorial. Ternopil: Kart-blansh, 234 p. [in Ukrainian].
2. Law of Ukraine 'On Currency and Currency Operations' dated June 21, 2018, No. 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19> (accessed: May 14, 2026).
3. International Monetary Fund (2025). Annual Report 2025. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/AREB> (accessed: May 14, 2026).

Кішенчук І. ст. гр. МEB–11

Науковий керівник: к.е.н., доцент Урбан О.

Луцький національний технічний університет

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ КУРС (EUROPEAN GREEN DEAL) ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується зростанням уваги до екологічної безпеки, сталого розвитку та раціонального використання природних ресурсів. У зв'язку з глобальними кліматичними змінами країни світу активно впроваджують політику декарбонізації економіки та переходу до «зеленої» моделі розвитку. Однією з наймасштабніших ініціатив у цьому напрямі став Європейський зелений курс (European Green Deal), представлений Європейським Союзом як стратегія досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року.

Для України Європейський зелений курс має важливе економічне, екологічне та політичне значення, оскільки процес євроінтеграції передбачає адаптацію національної економіки до європейських стандартів. Реалізація принципів Green Deal відкриває можливості для модернізації промисловості, розвитку відновлюваної енергетики, залучення інвестицій та підвищення конкурентоспроможності української економіки.

Європейський зелений курс є комплексною стратегією Європейського Союзу, спрямованою на забезпечення екологічно сталого економічного розвитку. Основними цілями цієї політики є: досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року; скорочення викидів парникових газів; розвиток відновлюваних джерел енергії; підвищення енергоефективності; перехід до циркулярної економіки; збереження біорізноманіття та природних ресурсів.

Особлива увага приділяється розвитку «зеленої» промисловості, екологічного транспорту та впровадженню інноваційних технологій.

Для України впровадження принципів Європейського зеленого курсу є важливим етапом інтеграції до європейського економічного простору. Українські підприємства повинні адаптувати виробництво до нових екологічних вимог ЄС, зокрема щодо скорочення викидів CO₂ та підвищення енергоефективності.

Водночас Green Deal створює для України нові перспективи:

- залучення міжнародних інвестицій у «зелені» технології;
- розвиток альтернативної енергетики;
- модернізація промислових підприємств;
- створення нових робочих місць у сфері екологічних технологій;
- підвищення конкурентоспроможності українського

експорту на ринку ЄС.

Важливим викликом для України є запровадження механізму вуглецевого коригування імпорту (СВАМ), який передбачає додаткові вимоги до продукції з високим рівнем викидів вуглецю.

Європейський зелений курс сприяє формуванню нової моделі економічного розвитку України, що базується на принципах екологічної відповідальності та енергоефективності. Реалізація екологічних реформ дозволить зменшити залежність від викопних ресурсів, покращити екологічний стан країни та забезпечити довгострокову економічну стабільність.

Важливу роль у цьому процесі відіграє державна політика, спрямована на підтримку екологічних ініціатив, розвиток «зеленої» енергетики та співпрацю з Європейським Союзом у сфері кліматичної політики.

Отже, Європейський зелений курс є важливою складовою сучасної екологічної та економічної політики Європейського Союзу. Для України ця ініціатива відкриває значні можливості для модернізації економіки, залучення інвестицій та поглиблення євроінтеграції. Водночас успішна адаптація до вимог Green Deal потребує комплексних реформ, розвитку інновацій та активної державної підтримки екологічних перетворень. Реалізація принципів сталого розвитку сприятиме зміцненню позицій України у європейському економічному просторі та забезпеченню конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

Список використаних джерел

1. [European Commission – The European Green Deal](#)
2. [European Commission – Climate Action and the Green Deal](#)
3. [Council of the European Union – European Green Deal](#)
4. [European Commission – Delivering the European Green Deal](#)
5. [European Commission – Protecting the Environment and Oceans with the Green Deal](#)

Kovalchuk D. student of group IER–11

Academic supervisor: PhD, Associate Professor Korolchuk L.

Lutsk National Technical University

EUROPEAN QUALITY STANDARDS IN EDUCATION

In today's world, education plays a crucial role in the development of a competitive state. Education is an important factor in the intellectual development of the individual and society [1]. For Ukraine, a key priority is the implementation of European education quality standards, which promotes the modernization of the educational system and its integration into the European educational space. European standards are aimed at ensuring quality learning, academic integrity, the development of professional competencies, and international cooperation [4].

Issues related to the implementation of European education quality standards have been studied by scholars such as V. Kremen [1], S. Nikolayenko [2], I. Ziazun [3], and others. Their works examine the features of reforming Ukraine's education system, adaptation to the requirements of the Bologna Process, and improving the quality of specialist training. The integration of Ukraine into the European educational space was also studied by M. Zgurovsky and V. Zhuravsky [6].

The purpose of this study is to analyze the features of European education quality standards and determine their significance for the development of Ukraine's education system.

European education quality standards are based on the principles of accessibility, academic integrity, innovation, and lifelong learning [5]. These principles define requirements for the organization of the learning process, the content of educational programs, and the assessment of learning outcomes. The Bologna Process plays an important role in the development of the European educational space by ensuring the compatibility of education systems across different countries [6].

The features of European education quality standards are reflected in several key aspects. First, an orientation toward learning outcomes: a competency-based approach that involves developing students' practical skills and abilities that are in demand in the labor market [3]. Second, ensuring academic integrity through anti-plagiarism control systems, transparency in assessment, and adherence to ethical standards in

academic activity [5]. Third, the development of innovative teaching methods, the use of digital technologies, distance learning, and interactive educational platforms. Fourth, ensuring the academic mobility of students and faculty through exchange programs and international cooperation [6].

The implementation of European standards in Ukraine promotes the renewal of educational programs, the development of international cooperation, and the improvement of specialist training quality [4]. Academic mobility of students, participation in international programs, and the use of modern teaching technologies are of particular importance [2].

At the same time, the process of adapting Ukraine's education system to European standards is accompanied by certain challenges, including insufficient funding and the need to update the material and technical infrastructure of educational institutions [4].

This article examines the significance of European education quality standards for the development of Ukraine's educational system. It has been established that these standards are based on the principles of accessibility, academic integrity, innovation, and lifelong learning, and are implemented through the mechanisms of the Bologna Process [6]. The adoption of European approaches contributes to raising the level of education, developing international cooperation, and integrating Ukraine into the European educational space [4; 5]. The practical value of the results obtained lies in the possibility of their use in developing educational policy and reforming Ukraine's education system. Directions for further research include studying the specific mechanisms for implementing European standards in different types of educational institutions and evaluating their effectiveness.

References

1. Kremen V.H. Philosophy of Education. Kyiv, 2008. 576 p.
2. Nikolayenko S.M. Education and Science: Legislative and Methodological Foundations. Kyiv, 2004. 280 p.
3. Ziaziun I.A. Pedagogical Mastery: a textbook. 2nd ed., revised and expanded. Kyiv: Vyshcha Shkola, 2004. 422 p.
4. On Higher Education: Law of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (accessed: 06.05.2026).

5. Quality Standards in the Educational and Training Activities of the Youth Department of the Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/ukr/1680a9bf42> (accessed: 06.05.2026).

6. Zhuravs'kyj V.S. Bolons'kyj protses [Tekst]: holovni pryntsyipy vkhodzhennia v Yevropejs'kyj prostir vyschoi osvity / V.S. Zhuravs'kyj, M.Z.Zghurovs'kyj. - K.: IVTs „Vydavnytstvo „Politekhnikha”, 2003. – 200 s.; Vyscha osvita Ukrainy i Bolons'kyj protses: Navchal'nyj posibnyk / Za redaktsiieiu V.H Kremenii. Avtors'kyj kolektyv: M.F. Stepko, Ya.Ya. Boliubash, V.D. Shynkaruk, V.V. Hrubinko, I.I. Babyn. – Ternopil' :Navchal'na knyha – Bohdan , 2004. – 34s.

Ковальчук Д. ст. гр. МЕВ–11

Науковий керівник: к.е.н., доцент Урбан О.

Луцький національний технічний університет

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ТА РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Європейська інтеграція є одним із ключових напрямів розвитку сучасної України. Вона передбачає не лише економічне та політичне співробітництво з Європейським Союзом, але й утвердження демократичних цінностей, верховенства права та активної участі громадян у суспільному житті. Важливу роль у цьому процесі відіграє громадянське суспільство, яке є основою демократичної держави. Саме громадські організації, волонтерські рухи, незалежні медіа та активні громадяни сприяють контролю влади, захисту прав людини та розвитку демократії.

Питання європейської інтеграції та розвитку громадянського суспільства досліджували багато українських і зарубіжних науковців, серед яких В. Копійка, І. Грицяк, О. Скрипнюк, М. Михальченко та інші. У їхніх працях розглядаються особливості інтеграційних процесів України до Європейського Союзу, роль демократичних інститутів, а також значення громадянської активності у становленні правової держави. Науковці підкреслюють, що саме розвиток громадянського суспільства є важливим показником демократичного розвитку країни та

необхідною умовою для успішної інтеграції до європейського простору.

У сучасних умовах для України особливого значення набуває адаптація європейських принципів функціонування громадянського суспільства. Європейська інтеграція стимулює проведення реформ, посилює роль громадськості у прийнятті державних рішень та сприяє формуванню активної громадянської позиції населення. Європейський Союз базується на принципах демократії, свободи слова, дотримання прав людини та активної участі громадян у суспільному житті. Саме тому процес європейської інтеграції України сприяє розвитку громадянського суспільства та посиленню демократичних інститутів.

Одним із важливих факторів розвитку громадянського суспільства стало підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Ця угода відкрила нові можливості для співпраці з європейськими організаціями, участі громадян у міжнародних проєктах та впровадження європейських стандартів у різних сферах суспільного життя. Особливу роль у процесі європейської інтеграції відіграють громадські організації та волонтерські рухи. Вони активно беруть участь у реалізації соціальних програм, захисті прав громадян, підтримці внутрішньо переміщених осіб та розвитку місцевих громад. Після 2014 року в Україні значно зріс рівень громадянської активності, а волонтерський рух став важливою складовою суспільного розвитку.

Європейська інтеграція також сприяє розвитку молодіжних ініціатив, освітніх програм та міжнародного співробітництва. Українська молодь отримує можливість брати участь у програмах академічної мобільності, міжнародних обмінах та грантових проєктах Європейського Союзу. Це сприяє формуванню нового покоління громадян із демократичними цінностями та європейським світоглядом. Важливим аспектом розвитку громадянського суспільства є забезпечення прозорості діяльності органів влади. Під впливом європейських стандартів в Україні впроваджуються електронне урядування, антикорупційні механізми та відкритість державних установ. Це підвищує рівень довіри громадян до влади та сприяє більш ефективній взаємодії між державою і суспільством.

Разом із тим процес розвитку громадянського суспільства в Україні супроводжується певними труднощами. Серед основних проблем можна виділити недостатній рівень фінансування

громадських організацій, низький рівень політичної культури частини населення та вплив інформаційних маніпуляцій. Проте європейська інтеграція створює необхідні умови для подолання цих викликів та подальшого розвитку демократичного суспільства.

Отже, європейська інтеграція має значний вплив на розвиток громадянського суспільства в Україні. Вона сприяє утвердженню демократичних цінностей, активізації громадянської участі, розвитку волонтерського руху та впровадженню європейських стандартів у діяльність державних інституцій. Подальше зближення України з Європейським Союзом створює важливі передумови для формування сильного громадянського суспільства та демократичної держави.

Список використаних джерел

1. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування. Київ, 2012. 759 с.

2. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011# (дата звернення: 06.05.2026).

3. Грицяк І.А. Європейська інтеграція України: теоретичні та практичні аспекти. Київ, 2015. 304 с.

4. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#> (дата звернення: 06.05.2026).

Ковердюк Я. ст.гр. МЕВ–41

Науковий керівник: к.е.н., доцент Галазюк Н.М.

Луцький національний технічний університет

МІСЦЕ ТА ЗНАЧЕННЯ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Світова торгівля історично стала першою формою міжнародних економічних відносин і донині займає в них провідне місце, відіграючи важливу роль у розвитку глобального господарства. Вона виникла на основі міжнародного поділу праці та сформувалася як система економічних зв'язків між державами у

сфері обміну товарами й послугами. Подальший розвиток цієї сфери значною мірою був зумовлений науково-технічним прогресом, який істотно розширив масштаби міжнародного товарообміну. У результаті світова торгівля стала ключовим елементом світогосподарських зв'язків, об'єднавши більшість країн у єдину економічну систему. Вона виступає кількісним відображенням міжнародного поділу праці, забезпечуючи підвищення ефективності виробництва, скорочення витрат і оптимальне задоволення економічних інтересів [1, с. 41].

У процесі історичного розвитку світова торгівля пройшла еволюцію від поодиноких і випадкових зовнішньоторговельних операцій до масштабної та стабільної торговельно-економічної співпраці. Сучасний етап її розвитку характеризується певними тенденціями, формами й методами, які розкриваються через довгостроковий аналіз. Водночас вона є важливим інструментом економічної політики держав, що сприяє розвитку національних економік, підвищенню продуктивності праці та ефективному використанню ресурсів.

Світова торгівля також виступає засобом підвищення конкурентоспроможності економіки, даючи змогу країнам розвивати свій виробничий потенціал і раціонально використовувати ресурси. У ній беруть участь різноманітні суб'єкти міжнародного права – держави, міжурядові організації, нації, що прагнуть незалежності, а також підприємства й приватні особи.

Зовнішня торгівля визнається одним із ключових чинників економічного розвитку, що підтверджено як теоретичними дослідженнями, так і практичними даними. На обсяги та напрями торговельних потоків впливають економічні, природні та політичні фактори.

У класичному розумінні світова торгівля є системою відносин між країнами, що виникають у процесі експорту та імпорту товарів і послуг. Вона передбачає продаж продукції за кордон і її ввезення з інших держав, що дозволяє країнам задовольняти власні потреби, розширювати ринки збуту та ефективніше використовувати наявні можливості.

За своєю сутністю світова торгівля є складним соціально-економічним явищем, яке впливає не лише на економіку, а й на політичні процеси та суспільний розвиток. Її можна розглядати як

сукупність конкретних торговельних операцій і водночас як сферу державної політики, де формуються правила зовнішньоекономічної діяльності та укладаються міжнародні угоди.

Основними складовими світової торгівлі є експорт та імпорту товарів і послуг. Для її аналізу використовують такі показники, як обсяги експорту й імпорту та їх структура, які відображають рівень участі країни у світовому господарстві [2].

Сучасні процеси глобалізації та поглиблення міжнародної спеціалізації, а також прагнення держав до стабільного економічного зростання суттєво змінили структуру і напрями світової торгівлі. Це проявляється у зміні географії торговельних потоків, зростанні ролі нових ринків і ускладненні ланцюгів створення доданої вартості. Світова торгівля впливає на формування міжнародних ринків, визначає конкурентні переваги країн і сприяє глобальній спеціалізації виробництва. Кожна держава займає своє місце у світовій економіці відповідно до рівня розвитку промисловості, інноваційного потенціалу, ресурсної бази та інституційної спроможності. Таким чином, вона виконує не лише функцію обміну, а й є важливим механізмом міжнародної кооперації та забезпечення конкурентоспроможності економік.

Розвиток світової торгівлі визначається низкою взаємопов'язаних факторів, зокрема інтернаціоналізацією виробництва, науково-технічним прогресом, лібералізацією торгівлі, економічною інтеграцією та активністю транснаціональних корпорацій. Ці процеси сприяють розширенню міжнародного обміну та посиленню взаємозалежності національних економік [3, с. 34].

Однією з головних переваг світової торгівлі є доступ до глобального попиту, що відкриває нові можливості для бізнесу: розширення виробництва, зниження витрат завдяки ефекту масштабу та стимулювання інновацій для задоволення різноманітних потреб споживачів.

Отже, світова торгівля є фундаментальним елементом міжнародних економічних відносин, який забезпечує обмін товарами та послугами й сприяє розвитку світової економіки. Вона сформувалася під впливом міжнародного поділу праці та науково-технічного прогресу і сьогодні виступає важливим інструментом економічного зростання, ефективного використання ресурсів і розширення міжнародної співпраці.

Список використаних джерел

1. Савченко М. В., Приймак Є. О., Гавриш І. В. Міжнародна торгівля в контексті сталого економічного розвитку країн світу. *Бізнес Інформ*. 2023. №6. С. 40–48. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-6-40-48>
2. Гаврилюк, І. Розвиток міжнародної торгівлі в системі міжнародних економічних відносин в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. (45). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-53>
3. Лимар В.І. Сафаров У.А. Сутність поняття та основні показники міжнародної торгівлі. *Економіка і організація управління*. 2024. (Вер 2024), 29-41. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.2.3>.

Козловський Б. ст. гр. МЕВ–41

Науковий керівник: к.е.н., доцент Урбан О.

Луцький національний технічний університет

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В УМОВАХ НОВИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ВИКЛИКІВ

Сучасний етап розвитку світового господарства характеризується суттєвими трансформаційними змінами, зумовленими впливом глобалізаційних процесів, геополітичної нестабільності та структурних зрушень у міжнародних економічних відносинах. Міжнародна економічна інтеграція, яка традиційно виступала ключовим чинником економічного зростання, розширення торгівлі та інвестиційного співробітництва, нині зазнає значної трансформації під впливом нових викликів. У результаті формується нова модель інтеграційного розвитку, що поєднує елементи глобалізації та регіоналізації, а також враховує фактори економічної безпеки та стійкості.

Водночас сучасні інтеграційні процеси мають суперечливий характер. З одного боку, вони сприяють поглибленню міжнародної кооперації, розвитку глобальних ланцюгів доданої вартості та поширенню інновацій. З іншого боку, інтеграція супроводжується посиленням економічної конкуренції, нерівномірністю розподілу

вигод між країнами та зростанням залежності від зовнішніх факторів. Це зумовлює необхідність переосмислення традиційних підходів до інтеграції та формування нових стратегій економічного розвитку.

Особливої актуальності набуває вплив геополітичних факторів на інтеграційні процеси. Військові конфлікти, торговельні війни, санкційна політика та зростання протекціонізму суттєво змінюють структуру світової економіки та ускладнюють процеси глобальної інтеграції. У цих умовах країни змушені адаптувати свої економічні стратегії, посилювати регіональне співробітництво та диверсифікувати зовнішньоекономічні зв'язки.

Серед ключових викликів розвитку міжнародної економічної інтеграції слід виділити фрагментацію світової економіки, яка проявляється у формуванні нових економічних блоків і зниженні рівня глобальної координації. Важливим чинником є також зростання ролі економічної безпеки, що змушує країни переглядати свої інтеграційні пріоритети та обмежувати залежність від зовнішніх партнерів [1]. Крім того, значний вплив мають кризові явища, зокрема пандемія COVID-19, яка продемонструвала вразливість глобальних ланцюгів постачання.

Не менш важливими є виклики, пов'язані з технологічними змінами та цифровізацією економіки. Розвиток цифрових технологій змінює характер міжнародної торгівлі, сприяє формуванню нових ринків і бізнес-моделей, але водночас посилює конкуренцію та нерівність між країнами.

Попри наявність значних викликів, міжнародна економічна інтеграція відкриває нові можливості для економічного розвитку. Зокрема, вона сприяє розширенню доступу до ринків, залученню інвестицій, підвищенню ефективності виробництва та розвитку інновацій. Інтеграційні об'єднання виступають важливими платформами для координації економічної політики та спільного вирішення глобальних проблем [2].

Важливою можливістю є також розвиток регіональної інтеграції, яка дозволяє країнам ефективніше реагувати на зовнішні виклики та підвищувати стійкість економік. Регіональні торговельні угоди сприяють поглибленню економічної співпраці, зниженню торговельних бар'єрів і стимулюванню економічного зростання. У сучасних умовах вони стають одним із ключових інструментів інтеграційної політики.

Особливе місце у сучасних інтеграційних процесах займає Україна, яка активно інтегрується у світовий економічний простір. Поглиблення співпраці з European Union, адаптація законодавства та переорієнтація зовнішньої торгівлі створюють передумови для економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності країни. Водночас інтеграція України супроводжується значними викликами, пов'язаними з воєнними діями та необхідністю проведення структурних реформ [3].

Таким чином, міжнародна економічна інтеграція в умовах нових геополітичних викликів є складним і багатовимірним процесом, що поєднує як можливості, так і ризики. Вона визначає сучасну динаміку розвитку світового господарства та потребує комплексного підходу до формування економічної політики.

Отже, ефективний розвиток інтеграційних процесів передбачає адаптацію до нових глобальних умов, посилення інституційної спроможності держав, розвиток інноваційного потенціалу та поглиблення міжнародного співробітництва. Саме за таких умов міжнародна економічна інтеграція може стати основою сталого економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності країн у глобальному середовищі.

Список використаних джерел

1. World Trade Organization. World Trade Report 2023. URL: <https://www.wto.org>
2. World Bank. Global Economic Prospects 2024. URL: <https://www.worldbank.org>
3. International Monetary Fund. World Economic Outlook 2024. URL: <https://www.imf.org>

Корнейко Л. аспірант

Науковий керівник: к.е.н., доцент Кравчук П.Я.

Луцький національний технічний університет

ЕКОНОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ САНКЦІЙ НА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

У сучасній системі міжнародних економічних відносин економічні санкції виступають одним із ключових інструментів

геоекономічного впливу, що суттєво трансформує структуру зовнішньоекономічної діяльності країн. З огляду на зростання частоти їх застосування у XXI столітті, особливої актуальності набуває використання економетричних методів для кількісної оцінки їх ефективності, масштабів впливу та довгострокових наслідків. Економетричний аналіз дозволяє перейти від описових оцінок до формалізованого вимірювання змін у міжнародній торгівлі, інвестиційних потоках та макроекономічних показниках під впливом санкційних обмежень.

Санкції як інструмент економічної політики впливають на зовнішньоекономічну діяльність через кілька каналів, зокрема обмеження торговельних потоків, фінансових операцій, доступу до технологій та інвестицій. Емпіричні дослідження демонструють, що масштаб і характер цього впливу значною мірою залежать від типу санкцій, їх інтенсивності, а також рівня інтегрованості країни у світову економіку. Одним із базових інструментів економетричного аналізу є гравітаційна модель міжнародної торгівлі, яка дозволяє оцінити зміну торговельних потоків між країнами з урахуванням економічних розмірів, відстані та інших факторів. Дослідження показують, що всеосяжні санкції мають значний негативний вплив на двосторонню торгівлю, тоді як обмежені санкції можуть мати менш виражений або навіть опосередковано позитивний ефект через переорієнтацію торговельних потоків [1].

Сучасні економетричні підходи доповнюють гравітаційні моделі методами панельного аналізу, різниць у різницях (Difference-in-Differences), а також подієвими дослідженнями (event study), що дозволяють оцінити динаміку впливу санкцій у часі. Наприклад, використання подієвого підходу дає змогу виявити, що негативний ефект санкцій на економічне зростання, зовнішню торгівлю та прямі іноземні інвестиції є найбільш відчутним у перші роки після їх запровадження. Це свідчить про короткостроковий шоківий характер санкцій, який згодом може частково компенсуватися адаптаційними механізмами економіки.

Важливим напрямом є застосування структурних моделей та міжгалузевих (input-output) підходів, які дозволяють оцінити непрямі ефекти санкцій через глобальні ланцюги доданої вартості. Такі моделі демонструють, що санкції впливають не лише на країну-ціль, але й на країни-партнери та навіть держави, які не беруть

безпосередньої участі у санкційних режимах. Відбувається перерозподіл торговельних потоків, зміна структури експорту та імпорту, а також формування нових торговельних альянсів [2].

Окрему увагу в економетричних дослідженнях приділено аналізу секторальних ефектів санкцій. Зокрема, застосування гравітаційних моделей до товарних груп показує, що санкції можуть призводити до різкого скорочення торгівлі у стратегічних секторах. Наприклад, у сфері мінеральних ресурсів зафіксовано скорочення торговельних потоків до 90% у короткостроковій перспективі. Подібні результати підтверджуються і на прикладі окремих країн, де санкції та контрсанкції спричиняють зниження як експорту, так і імпорту, що безпосередньо впливає на структуру зовнішньоекономічної діяльності.

Разом із тим, економетричний аналіз виявляє неоднозначність ефектів санкцій. Зокрема, дослідження показують, що на етапі загрози санкцій можливе навіть тимчасове зростання торгівлі, що пояснюється накопиченням запасів економічними агентами перед введенням обмежень [3]. Крім того, санкції можуть стимулювати імпортозаміщення, диверсифікацію торговельних партнерів та розвиток внутрішнього виробництва, що формує довгострокові структурні зміни в економіці.

Сучасні дослідження також активно використовують методи синтетичного контролю, машинного навчання та аналізу великих даних для підвищення точності оцінок. Ці підходи дозволяють створювати контрфактичні сценарії розвитку економіки без санкцій та більш точно визначати їх причинно-наслідковий вплив. Водночас складність таких моделей пов'язана з необхідністю врахування великої кількості змінних та проблемою ендогенності, що залишається одним із ключових викликів економетричного аналізу санкцій.

У контексті зовнішньоекономічної діяльності особливого значення набуває аналіз впливу санкцій на глобальні ланцюги постачання, інвестиційні потоки та валютні ринки. Санкції змінюють структуру міжнародної торгівлі, сприяють регіоналізації економічних зв'язків та формуванню альтернативних фінансових і логістичних систем. Це, у свою чергу, впливає на ефективність міжнародної економічної інтеграції та формує нові виклики для глобальної економічної стабільності.

Економетричний аналіз є ключовим інструментом дослідження впливу санкцій на зовнішньоекономічну діяльність, що дозволяє оцінити як прямі, так і непрямі ефекти санкційних режимів. Його результати свідчать про значний, але неоднорідний вплив санкцій на міжнародну торгівлю, інвестиції та економічне зростання, що залежить від типу санкцій, рівня розвитку економіки та ступеня її інтеграції у світову систему. Подальший розвиток економетричних методів, зокрема із використанням цифрових технологій та міждисциплінарних підходів, відкриває нові можливості для більш глибокого аналізу геоекономічних процесів та формування ефективної економічної політики.

Список використаних джерел

1. Caruso R. The Impact of International Economic Sanctions on Trade: An Empirical Analysis URL: <https://nesciences.com/wp-content/uploads/2024/05/1469858.pdf>
2. International Trade and Macroeconomic Dynamics with Sanctions URL: https://www.nber.org/programs-projects/projects-and-centers/8497-international-trade-and-macroeconomic-dynamics-sanctions?utm_source=chatgpt.com&page=1&perPage=50
3. Sylvanus Kwaku Afesorgbor. The impact of economic sanctions on international trade: How do threatened sanctions compare with imposed sanctions? European Journal of Political Economy Volume 56, January 2019, Pages 11-26 URL: <https://management-journal.org.ua/index.php/journal/article/view/406>

Kotyk D. student, gr. IER–11

Scientific supervisor: PhD, Associate Professor Korolchuk L.
Lutsk National Technical University

AI-DRIVEN DIGITAL MARKETING AS A TOOL OF GLOBAL MARKET EXPANSION

In 2024 generative AI moved from a marketing experiment to standard global infrastructure: McKinsey reports that about 65 % of organisations now use it regularly: nearly twice the share of a year earlier [1]. Tools once reserved for global corporations – cinematic visuals,

multilingual voice-overs, real-time consumer analytics – now cost the price of a SaaS subscription. Studying AI-driven digital marketing as an instrument of global market expansion is therefore both academically relevant and practically urgent for Ukrainian exporters.

The topic is widely discussed in contemporary studies on digital transformation, artificial intelligence, and digital marketing. In particular, significant attention has been devoted to the impact of AI technologies on business strategies, international competitiveness, and cross-border market expansion. Among the key contributions are the McKinsey “State of AI” reports of 2024 [1], which analyze global trends in AI adoption, as well as studies on Marketing 5.0 and the integration of advanced digital technologies into marketing practices [6]. Statistical and analytical assessments of digital market development are also presented in Statista market insights [7].

To identify, through current international cases, the channels through which AI-driven digital marketing supports the entry of companies into global markets, and to draw practical conclusions for Ukrainian exporters.

The first growth engine is generative content. Coca-Cola’s «Create Real Magic» campaign (2023), built on GPT-4 and DALL·E, invited consumers in dozens of countries to remix the brand’s visual archive and produced hundreds of thousands of user artworks at near-zero marginal cost [3]. Heinz’s «Draw Ketchup» used DALL·E to prove that, no matter the prompt, the public still imagines its bottle. In June 2024, at the Cannes Lions festival, Toys“R”Us released the world’s first commercial fully produced with OpenAI’s Sora – a milestone that signalled the collapse of the production-cost barrier for global advertising [4].

The same logic now applies to language. Using HeyGen and ElevenLabs, creator MrBeast released his videos in Spanish, French, Portuguese and Hindi without re-shooting a single frame, multiplying audiences in non-English markets. For small and medium exporters this means the cost of localising a campaign for ten countries has dropped from tens of thousands of dollars to a few hundred.

Hyper-personalisation is the second engine. Netflix tailors not only recommendations but also poster art to individual users in different regions. Spotify’s AI DJ, launched in 2023 and rolled out to more than 50 markets, narrates every playlist in the listener’s language and cultural register. Shein’s on-demand model uses machine learning to test thousands of design variations daily and releases only those that resonate

locally - one of the reasons it has overtaken H&M and Zara in Western markets while operating from Asia.

AI agents are rewriting cross-border customer service. In February 2024 Klarna, with OpenAI, launched an assistant that in its first month handled 2.3 million chats - the equivalent of 700 full-time agents – in 23 markets and 35+ languages, projected to add USD 40 million in profit [2]. Duolingo Max, powered by GPT-4, accelerated the company's push into premium pricing across new geographies; Sephora and IKEA use AI advisers for in-store and on-line consultations.

A new layer is the synthetic-influencer economy: Spain's Aitana López, a fully AI-generated model, earns up to €10 000 a month and represents brands across regions without travel costs or schedule conflicts [5]. Together with AI-search platforms (ChatGPT Search, Claude, Perplexity, Google AI Overviews) it lets a small brand from Lutsk appear simultaneously in a Berlin TikTok feed, a Toronto Perplexity answer and a Tokyo Spotify ad. Ukrainian companies are already in this paradigm: Reface, Grammarly, MacPaw, Preply and Headway promote their products in dozens of countries via AI creatives, generative search optimisation and predictive bidding; for agribusiness, light industry and IT services these tools lower the threshold of entering distant markets to a level unthinkable five years ago.

Challenges remain: the EU AI Act (in force from August 2024), GDPR and CCPA tighten data rules; deep-fakes and cultural mistranslation erode trust; the Klarna case of 2025, when the company partly returned to human agents, proved that even a fully AI-driven operation still needs human oversight. Transparency, quality control and explainability are the new battleground.

AI-driven digital marketing has become the central infrastructure of global expansion. It compresses the cost of localisation, multiplies creative output, personalises offers in real time and replaces costly intermediaries – from translators to influencers and call-centre agents. For Ukrainian companies mastering this stack is no longer optional but the most realistic path to staying visible on global markets in the second half of the 2020s.

References

1. The state of AI in early 2024: Gen AI adoption spikes and starts to generate value. McKinsey & Company. 30 May 2024. URL:

<https://www.mckinsey.com/capabilities/quantumblack/our-insights/the-state-of-ai>

2. Klarna AI assistant handles two-thirds of customer service chats in its first month. Klarna Press Release. 27 Feb. 2024. URL: <https://www.klarna.com/international/press/klarna-ai-assistant-handles-two-thirds-of-customer-service-chats-in-its-first-month/>

3. Coca-Cola invites digital artists to “Create Real Magic” using new AI platform. The Coca-Cola Company. 20 Mar. 2023. URL: <https://www.coca-colacompany.com/media-center/coca-cola-invites-digital-artists-to-create-real-magic>

4. Toys“R”Us debuts the world’s first brand film made with OpenAI’s Sora. Adweek. 25 June 2024. URL: <https://www.adweek.com/brand-marketing/toys-r-us-creates-first-brand-film-using-openais-sora/>

5. Meet Aitana, the AI-created model earning up to €10 000 a month. Euronews Next. 4 Dec. 2023. URL: <https://www.euronews.com/next/2023/12/04/meet-aitana-the-ai-created-model-earning-up-to-10000-a-month>

6. Kotler P., Kartajaya H., Setiawan I. Marketing 5.0: Technology for Humanity. Hoboken : Wiley, 2021. 224 p.

7. Artificial Intelligence in Marketing - Worldwide. Statista Market Insights. 2024. URL: <https://www.statista.com/outlook/tmo/artificial-intelligence/ai-in-marketing/worldwide>

Кравчук Х. ст. гр. МЕВ–31

Науковий керівник: к.е.н., доцент Галазюк Н.

Луцький національний технічний університет

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У сучасних умовах розвитку світової економіки міжнародна торгівля відіграє ключову роль у забезпеченні економічного зростання, поглибленні міжнародного поділу праці та інтеграції національних господарств у глобальний економічний простір. Вона забезпечує обмін товарами, послугами, капіталом і технологіями між країнами, сприяючи ефективному розподілу ресурсів у

глобальному масштабі. Процеси глобалізації суттєво трансформують характер і структуру міжнародних торговельних відносин, посилюючи взаємозалежність країн. Водночас сучасний етап розвитку міжнародної торгівлі характеризується впливом нових викликів, зокрема цифровізації, геополітичної нестабільності, технологічного прогресу та посилення протекціоністських тенденцій.

У цих умовах традиційні підходи до організації міжнародної торгівлі поступово трансформуються, що потребує їх переосмислення.

Встановлено, що однією з ключових тенденцій є нестабільне зростання світової торгівлі, яке зумовлене впливом глобальних криз, порушенням логістичних ланцюгів постачання, змінами у попиті та загостренням геополітичних конфліктів. Це призводить до коливання обсягів міжнародного обміну, зниження темпів глобалізації та підвищення рівня невизначеності у світовій економіці.

Важливим напрямом розвитку є цифровізація міжнародної торгівлі та зростання ролі торгівлі послугами. Лідерами у цій сфері є США, які активно експортують цифрові послуги, Індія як один із найбільших експортерів ІТ-послуг, а також країни Європейського Союзу, що розвивають єдиний цифровий ринок. Це сприяє підвищенню частки нематеріальних активів у структурі світової торгівлі, а також формуванню нових бізнес-моделей, заснованих на цифрових платформах і транснаціональних сервісах [1].

Суттєвою тенденцією є посилення ролі країн, що розвиваються, у міжнародній торгівлі. Зокрема, Китай залишається провідним експортером товарів, а Бразилія — важливим постачальником аграрної продукції. Зростання їхньої ролі пов'язане з індустріалізацією, залученням іноземних інвестицій, розвитком інфраструктури та інтеграцією у глобальні виробничі ланцюги, що дозволяє цим країнам поступово зміцнювати свої позиції у світовій економіці [2].

Поряд із цим спостерігається зростання протекціонізму та торговельних обмежень. Держави дедалі частіше застосовують тарифні та нетарифні інструменти захисту внутрішніх ринків, що проявляється у торговельних конфліктах між провідними економіками світу. Це призводить до фрагментації світового ринку,

ускладнення міжнародних економічних відносин та зростання бар'єрів для вільного руху товарів і послуг.

Зазначені тенденції знаходять своє відображення у низці конкретних торговельних протистоянь. Зокрема, триває торговельна війна між США та Китаєм, що супроводжується запровадженням тарифів на електроніку, сталь і високотехнологічну продукцію. Водночас Європейський Союз застосовує обмеження щодо китайських електромобілів з метою захисту власної промисловості. Крім того, періодично виникають торговельні суперечки між США та ЄС щодо тарифів на сталь, авіаційну продукцію та сільськогосподарські товари, що свідчить про посилення економічної конкуренції між провідними центрами світової економіки [3].

Окрему увагу слід приділити технологічній трансформації міжнародної торгівлі. Розвиток штучного інтелекту, напівпровідникових технологій, цифрових платформ і автоматизації виробництва формує нові конкурентні переваги країн та змінює структуру світового експорту, зміщуючи акцент у бік високотехнологічної продукції. Такі процеси простежуються на прикладі провідних економік світу. Так, США демонструють лідерство у сфері штучного інтелекту та експорту AI-технологій (зокрема, NVIDIA, OpenAI). Китай активно розвиває виробництво напівпровідників, 5G та електроніки. Водночас Південна Корея займає провідні позиції у виробництві мікрочипів (Samsung, SK Hynix) [4].

Також однією з важливих тенденцій є регіоналізація світової економіки, яка проявляється у посиленні ролі регіональних інтеграційних об'єднань і укладанні угод про вільну торгівлю. Це сприяє формуванню нових економічних центрів, оптимізації логістичних зв'язків та зменшенню залежності від глобальних ринків. Проявом зазначених процесів є активізація регіональної економічної інтеграції у різних частинах світу. Зокрема, Європейський Союз розвиває співпрацю з MERCOSUR, формуючи одну з найбільших зон вільної торгівлі. Водночас RCEP є найбільшим регіональним торговельним об'єднанням у світі. Крім того, USMCA виступає прикладом глибокої економічної інтеграції у Північній Америці.

Отже, міжнародна торгівля перебуває на етапі трансформації, поєднуючи цифровізацію, технологічний розвиток і зростання ролі країн, що розвиваються, з посиленням протекціонізму та регіоналізації. Це свідчить про поступовий перехід до більш складної, багаторівневої та фрагментованої моделі світової економіки замість класичної моделі глобалізації, що визначатиме подальші напрями її розвитку.

Список використаних джерел

1. World Trade Organization (WTO). AI goods and frontloading lift world trade in 2025 but outlook dims for 2026. URL: https://www.wto.org/english/news_e/news25_e/stat_07oct25_e.htm?utm_source=chatgpt.com
2. World Trade Organization (WTO). AI goods and frontloading lift world trade in 2025 but outlook dims for 2026. URL: https://www.wto.org/english/news_e/news25_e/stat_07oct25_e.htm?utm_source=chatgpt.com
3. The Guardian. EU faces China shock as EV imports drive Beijing's record surplus with bloc. URL: <https://www.theguardian.com/world/2026/apr/27/eu-faces-china-shock-as-ev-imports-drive-beijings-record-surplus-with-bloc>
4. Reuters. EU kickstarts Mercosur pact to counter US trade hit. URL: <https://www.reuters.com/world/china/eu-kickstarts-mercotur-pact-counter-us-trade-hit-2026-04-30>

Кравчук Х. ст. гр. МЕВ–31

Науковий керівник: к.е.н., доцент Кравчук П.

Луцький національний технічний університет

СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З РЕГУЛЮВАННЯ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ

У сучасних умовах глобалізації міжнародна торгівля є важливим чинником розвитку світової економіки. Для регулювання торговельних відносин та забезпечення єдиних правил міжнародного обміну функціонує система міжнародних організацій. Провідну роль у ній відіграє Світова організація торгівлі, а також

важливе значення мають Конференція ООН з торгівлі та розвитку, Організація економічного співробітництва та розвитку, Міжнародний валютний фонд та Світовий банк.

Актуальність дослідження зумовлена сучасними викликами світової економіки у 2025–2026 роках, зокрема посиленням торговельних конфліктів, цифровізацією торгівлі та зростанням протекціонізму. Особливо важливим є реформування Світової організації торгівлі відповідно до сучасних економічних умов [2].

Метою дослідження є аналіз системи міжнародних організацій, що регулюють світову торгівлю, їх основних функцій та сучасних проблем розвитку у 2025–2026 роках.

Система міжнародних організацій з регулювання світової торгівлі сформувалася після Другої світової війни з метою забезпечення стабільності міжнародних економічних відносин. Центральне місце в ній займає Світова організація торгівлі, створена у 1995 році як правонаступниця Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ). Основними функціями СОТ є контроль за виконанням торговельних угод, врегулювання торговельних спорів, проведення переговорів щодо лібералізації торгівлі та моніторинг торговельної політики держав-членів [1].

У 2025–2026 роках значна увага приділяється реформуванню СОТ. Серед головних проблем організації – блокування роботи Апеляційного органу, збільшення кількості торговельних обмежень та необхідність створення нових правил щодо цифрової торгівлі, екологічних стандартів і субсидій. За даними Конференція ООН з торгівлі та розвитку, кількість дискримінаційних торговельних заходів у світі продовжує зростати, що негативно впливає на країни, що розвиваються [2].

Важливу роль у системі регулювання світової торгівлі також відіграє Конференція ООН з торгівлі та розвитку, яка сприяє інтеграції країн, що розвиваються, у світову економіку, аналізує тенденції міжнародної торгівлі та надає рекомендації щодо економічного розвитку. У доповідях UNCTAD за 2025–2026 роки наголошується на необхідності створення більш справедливої та стабільної торговельної системи, орієнтованої на сталий розвиток [2].

Крім того, Організація економічного співробітництва та розвитку бере участь у розробці сучасних правил міжнародної

інвестиційної політики та модернізації міжнародних економічних угод. Організація акцентує увагу на адаптації торговельної системи до нових глобальних викликів, пов'язаних із цифровою економікою та екологічною трансформацією [3].

Сучасна система міжнародних організацій з регулювання світової торгівлі залишається важливим механізмом забезпечення економічної стабільності та міжнародного співробітництва. Проте глобальні економічні зміни потребують подальшого реформування міжнародних інституцій та удосконалення правил світової торгівлі

Отже, система міжнародних організацій відіграє важливу роль у регулюванні світової торгівлі. Сучасні виклики 2025–2026 років зумовлюють необхідність реформування Світової організації торгівлі та вдосконалення міжнародної торговельної системи.

Список використаних джерел

1. World Trade Organization (WTO). URL: <https://www.wto.org>
2. UN Trade and Development (UNCTAD). URL: <https://unctad.org>
3. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). URL: <https://www.oecd.org>

Кревський Д. ст. гр. МЕВ–11

Науковий керівник: к.е.н., доцент Урбан О.

Луцький національний технічний університет

УКРАЇНА НА ШЛЯХУ ДО ЧЛЕНСТВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Європейська інтеграція України є одним із ключових стратегічних напрямів як зовнішньої, так і внутрішньої політики держави. Вона спрямована на утвердження демократичних цінностей, верховенства права, ринкової економіки та підвищення конкурентоспроможності країни в глобальному середовищі. Членство в Європейському Союзі розглядається також як дієвий інструмент системної модернізації всіх сфер суспільного життя.

Після проголошення незалежності у 1991 році Україна розпочала поступове формування відносин з європейськими

інституціями. Важливим початковим кроком стало підписання Угоди про партнерство і співробітництво з ЄС у 1994 році (набула чинності у 1998 році), яка заклала правову основу для політичного діалогу, економічної співпраці та поступової видозміни законодавства.

Новим якісним етапом стало укладення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС 27 червня 2014 року (повністю набула чинності 1 вересня 2017 року). Угода включає створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (DCFTA), яка запрацювала в режимі тимчасового застосування з 1 січня 2016 року. Цей документ передбачає не лише торговельно-економічну інтеграцію, але й глибоку політичну асоціацію, секторальне співробітництво та поступове наближення до *acquis communautaire* - сукупності прав ЄС.

Події Революції Гідності стали переломним моментом, який остаточно закріпив європейський орієнтир українського суспільства. Революція продемонструвала потужну громадську підтримку курсу на європейську інтеграцію та стала каталізатором підписання Угоди про асоціацію.

Повномасштабне російське вторгнення 24 лютого 2022 року кардинально прискорило процес. Вже 28 лютого 2022 року Президент України підписав заявку на членство в ЄС. 23 червня 2022 року Європейська Рада надала Україні статус країни-кандидата. У грудні 2023 року було ухвалено рішення про відкриття переговорів про вступ, вже 25 червня 2024 року офіційно розпочались переговори щодо вступу (перша Міжурядова конференція).

Критерії вступу та сучасні виклики

Процес вступу до ЄС базується на Копенгагенських критеріях (з 1993 р.), які передбачають:

- стабільність інститутів, що гарантують демократію, верховенство права, дотримання прав людини та захист прав національних меншин.

наявність функціонуючої ринкової економіки та спроможності витримувати конкурентний тиск і ринкові сили в межах ЄС.

- здатність взяти на себе зобов'язання членства, включаючи імплементацію всього *acquis communautaire*.

Для України ключовою проблематикою залишається :

- ефективна боротьба з корупцією та працюючі інституції запобігання корупції

- реформа судово-правової системи.

- зміцнення державного управління та децентралізація.
- відновлення та стабілізація економіки в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови.
- гармонізація законодавства з нормами ЄС у ключових секторах (енергетика, транспорт, економіка, екологія, сільське господарство).

Незважаючи на війну, Україна демонструє значний прогрес у банківській системі, цифровізації державних послуг та впровадженні європейських стандартів.

Досвід інших країн Центрально-Східної Європи

Досвід країн Центрально-Східної Європи є цінним орієнтиром. Польща подала заявку на вступ у 1994 році та стала членом ЄС у 2004 році. Успіх зумовлений глибокими економічними реформами (включаючи приватизацію та лібералізацію), децентралізацією влади, ефективною боротьбою з корупцією та сильним суспільним консенсусом щодо європейського курсу.

Подібний шлях пройшли Чехія, Угорщина, Словаччина та країни Балтії (Естонія, Латвія, Литва). Країни Балтії ще більш показові: вони швидко інтегрувалися завдяки реформам, інвестиціям у людський капітал, цифровізації та збереженню суспільної єдності навколо європейських цінностей, відкидаючи радянське минуле.

Цей досвід свідчить, що успіх залежить не лише від імплементації *acquis*, але й від політичної волі, інституцій та підтримки населення.

Перспективи України

Україна вже досягла суттєвого прогресу в імплементації Угоди про асоціацію, особливо в сферах торгівлі, енергетики, банківського регулювання та цифрової трансформації. Оновлення DCFTA та Пріоритетний план дій на 2025–2026 роки створюють додаткові можливості для поступової інтеграції у єдиний ринок ЄС.

Членство в ЄС відкриє доступ до єдиного ринку, фондів, сучасних технологій, підвищить інвестиційну привабливість і поліпшить національну безпеку. Водночас процес вимагатиме тривалого часу, фінансових ресурсів, незворотності реформ та адаптації суспільства до нових стандартів ведення справ.

Євроінтеграція України є доволі складним, але стратегічно необхідним, процесом, який визначає майбутній стан справ країни.

Історичний досвід країн-учасниць доводить, що ключовими факторами успіху є послідовна політична воля, системність реформ, інституційна спроможність та широка суспільна підтримка. Україна має стійкі передумови для досягнення мети – однак сам шлях вимагає чітко планувати, видозмінюватись та адаптуватись, особливо за умов сьогодення.

Список використаних джерел

1. Accession of Ukraine to the European Union. Wikipedia.
URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Accession_of_Ukraine_to_the_European_Union.
2. Ukraine's path towards EU accession. European Commission.
URL: https://commission.europa.eu/topics/eu-solidarity-ukraine/ukraines-path-towards-eu-accession_en.
3. Copenhagen criteria. Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Copenhagen_criteria.

Кулик Т. ст. гр. МЕВ–21

Науковий керівник: к.е.н., доцент Баула О.

Луцький національний технічний університет

ЄВРОПЕЙСЬКА ЗЕЛЕНА ТА ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Сьогодні Європейський Союз активно рухається у напрямі зеленої та цифрової трансформації. Ці процеси вже не є просто політичними деклараціями — вони поступово змінюють правила гри у світовій економіці. Для України це не щось абстрактне, а цілком конкретний вектор розвитку, особливо в умовах євроінтеграції та післявоєнного відновлення.

Зелена трансформація передбачає перехід до кліматично нейтральної економіки. Йдеться про зменшення викидів парникових газів, розвиток відновлюваної енергетики, енергоефективність та більш раціональне використання ресурсів. У межах ЄС ці зміни реалізуються через політику Європейського зеленого курсу. Для українських підприємств це означає необхідність адаптації до нових екологічних стандартів, зокрема до механізму вуглецевого

коригування імпорту (СВАМ) [1].

З одного боку, зазначені трансформаційні процеси створюють для України додаткові виклики. Значна частина українських підприємств, особливо у металургійному та енергетичному секторах, продовжує функціонувати на основі застарілих технологій, що характеризуються високим рівнем викидів та енергоємності. У таких умовах вітчизняні виробники можуть втрачати конкурентні переваги на ринку Європейського Союзу, зокрема в контексті посилення екологічних вимог та механізмів вуглецевого регулювання. Водночас ці процеси виступають важливим стимулом для технологічної модернізації економіки. Поетапне впровадження екологічних стандартів сприяє розширенню доступу до нових ринків, міжнародних програм фінансування та «зелених» інвестицій.

Не менш вагомого значення набуває цифрова трансформація економіки. Європейський Союз активно розвиває цифрові технології, впроваджує інструменти штучного інтелекту, технології великих даних та системи електронного урядування. У цьому контексті Україна має низку конкурентних переваг, серед яких — розвинений ІТ-сектор, високий рівень цифрової грамотності населення та успішний досвід упровадження електронних сервісів. Разом із тим зберігаються суттєві проблеми, пов'язані з нерівномірним доступом до цифрової інфраструктури, зростанням кіберзагроз та необхідністю гармонізації національного законодавства з європейськими цифровими стандартами.

Цифровізація створює нові можливості для розвитку бізнесу, зокрема через розширення доступу до міжнародних ринків за допомогою електронної комерції, оптимізацію виробничих процесів, автоматизацію управління та підвищення прозорості економічної діяльності. Особливо важливим це є для малого та середнього бізнесу, який характеризується більшою гнучкістю та здатністю швидше адаптуватися до динамічних змін економічного середовища [2; 3].

Окремої уваги потребує взаємозв'язок зеленої та цифрової трансформацій. Сучасні цифрові технології забезпечують можливість більш ефективного управління енергоспоживанням, розвитку концепцій «розумних» міст, оптимізації логістичних процесів та зниження негативного впливу на навколишнє

середовище. Таким чином, цифровізація виступає важливим інструментом досягнення екологічних цілей та реалізації принципів сталого розвитку.

Для України ключовим викликом залишається не лише впровадження нових стандартів, а й забезпечення необхідних ресурсів для здійснення відповідних трансформацій. Повномасштабна війна суттєво обмежила фінансові можливості держави та бізнесу, ускладнивши процеси модернізації економіки. Водночас відкриваються нові перспективи, пов'язані з міжнародною підтримкою, залученням інвестицій та участю України у європейських програмах відновлення й розвитку.

На нашу думку, успішність реалізації зеленої та цифрової трансформацій в Україні залежить від кількох ключових чинників. По-перше, важливим є формування узгодженої державної політики, яка забезпечуватиме інтеграцію економічних, екологічних та соціальних пріоритетів розвитку. По-друге, необхідною умовою є активна участь бізнесу, зацікавленого у технологічній модернізації та підвищенні конкурентоспроможності. По-третє, особливого значення набуває розвиток людського капіталу, оскільки ефективність трансформаційних процесів безпосередньо залежить від рівня професійної підготовки та цифрових компетентностей фахівців.

Отже, зелена та цифрова трансформації слід розглядати не лише як складний виклик для України, але і як стратегічну можливість для якісного оновлення національної економіки. Попри наявні труднощі, Україна володіє значним потенціалом для інтеграції у нову економічну модель Європейського Союзу та формування конкурентоспроможної, інноваційної й сталорозвиненої економіки.

Список використаних джерел

1. The European Green Deal Striving to be the first climate-neutral continent. URL: <https://ec.europa.eu/green-deal>.
2. The Digital Transformation of SMEs. OECD. URL: https://www.oecd.org/en/publications/the-digital-transformation-of-smes_bdb9256a-en.html.
3. World Bank. 2023. Green Digital Transformation: How to Sustainably Close the Digital Divide and Harness Digital Tools for Climate Action. URL: <https://doi.org/10.1596/40653>.

Куць М. ст. гр. МЕН-31

Науковий керівник: к.е.н., доцент Баула О.

Луцький національний технічний університет

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

У сучасних умовах розвитку світового господарства глобалізаційні та інтеграційні процеси охоплюють практично всі сфери економічної діяльності держав. Посилення міжнародної економічної взаємодії, активізація зовнішньої торгівлі, розвиток цифрових технологій і міжнародних фінансових ринків формують нові умови функціонування національних економік. Для України, яка прагне інтеграції до європейського та світового економічного простору, питання забезпечення економічної безпеки є особливо актуальним.

Економічна безпека держави виступає важливою складовою національної безпеки та визначає здатність країни забезпечувати стабільний розвиток економіки, захищати національні інтереси, підтримувати конкурентоспроможність та ефективно реагувати на зовнішні й внутрішні загрози. В умовах глобальної інтеграції держави отримують нові можливості для економічного розвитку, однак водночас зростає ризик залежності від світових економічних процесів, фінансових криз, міжнародної конкуренції та геополітичної нестабільності.

Глобальна інтеграція сприяє активному розвитку міжнародної торгівлі, інвестиційного співробітництва та міжнародного руху капіталу. Участь держав у міжнародних економічних об'єднаннях і глобальних ринках дозволяє залучати іноземні інвестиції, впроваджувати сучасні технології та підвищувати ефективність національного виробництва. Для України інтеграція у світовий економічний простір створює можливості для розширення експортного потенціалу, розвитку інноваційної діяльності та модернізації економіки.

Одним із позитивних аспектів глобальної інтеграції є доступ до міжнародних фінансових ресурсів та нових ринків збуту продукції. Це сприяє економічному зростанню, створенню нових робочих місць і підвищенню конкурентоспроможності держави.

Крім того, інтеграційні процеси стимулюють розвиток міжнародного партнерства, цифрової економіки, транспортної інфраструктури та сучасних інформаційних технологій.

Разом із перевагами глобалізація створює і значні виклики для економічної безпеки держави. Висока залежність від світових ринків робить національну економіку вразливою до зовнішніх кризових явищ, коливань валютних курсів, інфляції та змін цін на енергоресурси. Особливо небезпечними є ризики фінансової нестабільності, зовнішньої заборгованості та залежності від імпорту стратегічно важливих товарів і ресурсів [1].

Важливою проблемою також залишається посилення міжнародної конкуренції. Національні підприємства змушені адаптуватися до високих стандартів якості, інноваційності та ефективності виробництва. За відсутності належної державної підтримки це може призводити до втрати конкурентних позицій на світовому ринку. Крім того, відкритість економіки підвищує ризики відтоку капіталу, трудової міграції та зниження економічного потенціалу держави.

В умовах глобальної інтеграції особливого значення набуває державна політика у сфері економічної безпеки. Вона повинна бути спрямована на підтримку стратегічних галузей економіки, розвиток національного виробництва, зміцнення фінансової системи та диверсифікацію зовнішньоекономічних зв'язків. Важливим напрямом є також забезпечення енергетичної незалежності, підтримка інноваційної діяльності та розвиток цифрової економіки.

Для України питання економічної безпеки має особливе значення в умовах сучасних геополітичних викликів та трансформації міжнародного економічного середовища. Ефективне поєднання інтеграції у світову економіку із захистом національних економічних інтересів є необхідною умовою стабільного розвитку держави та підвищення її конкурентоспроможності [2].

Отже, глобальна інтеграція є важливим фактором розвитку сучасної економіки, який відкриває державам широкі можливості для економічного зростання, залучення інвестицій та розвитку міжнародного співробітництва. Водночас інтеграційні процеси супроводжуються низкою ризиків і загроз для економічної безпеки держави, серед яких фінансова нестабільність, зовнішня залежність та посилення міжнародної конкуренції.

Забезпечення економічної безпеки в умовах глобалізації потребує реалізації ефективної державної політики, спрямованої на підтримку національної економіки, розвиток інновацій, зміцнення фінансової стабільності та захист стратегічних інтересів держави. Для України важливим завданням є формування конкурентоспроможної економіки, здатної ефективно функціонувати у глобальному економічному середовищі та забезпечувати сталий соціально-економічний розвиток.

Список використаних джерел

1. Онишко С. В., Богріновцева Л. М. Фінансовий ринок як рушій глобалізаційних змін та його зв'язок із рівнем фінансової безпеки. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2023. № 28(56). С. 102–108. URL: <https://ir.dpu.edu.ua/handle/123456789/2775>
2. Лизун М. В., Озарко К. С. Економічна безпека ЄС та України: нові виклики та загрози. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка*. 2023. № 25. С. 117–127. URL: <https://doi.org/10.34079/2226-2822-2023-13-25-117-127>

Кушнір А. ст. гр. МЕВм–11

Науковий керівник: к.е.н., доцент Баула О.

Луцький національний технічний університет

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЦИФРОВИХ ФІНАНСІВ ТА РОЗВИТОК КРИПТОВАЛЮТНОГО РИНКУ

У XXI столітті світова фінансова система зазнає глибоких трансформацій під впливом цифровізації та глобалізаційних процесів. Формування цифрової економіки, розвиток фінтех-сектору та поширення децентралізованих фінансових інструментів кардинально змінюють традиційні механізми функціонування фінансових ринків.

Одним із найяскравіших проявів цих змін є стрімкий розвиток криптовалютного ринку, який поступово інтегрується у глобальну фінансову систему. У зв'язку з цим виникає потреба у комплексному

аналізі впливу глобалізації цифрових фінансів на стабільність, ефективність та регулювання міжнародних фінансових відносин.

Глобалізація цифрових фінансів передбачає посилення взаємозв'язку фінансових систем різних країн через використання цифрових технологій, онлайн-платформ, електронних платіжних сервісів і блокчейн-рішень. Це сприяє прискоренню руху капіталу, зниженню трансакційних витрат та підвищенню доступності фінансових послуг у глобальному масштабі [1].

У цьому контексті криптовалюти стали новим інструментом міжнародних фінансів, який функціонує поза межами традиційної банківської системи. Вони базуються на технології блокчейн, що забезпечує децентралізацію, прозорість операцій та високий рівень захисту даних. Найбільш відомими криптовалютами є Bitcoin та Ethereum, які виконують як платіжну, так і інвестиційну функції.

Розвиток криптовалютного ринку має низку позитивних наслідків для глобальної економіки. По-перше, він сприяє фінансовій інклюзії, надаючи доступ до фінансових послуг особам, які не мають доступу до традиційних банківських систем. По-друге, криптовалюти стимулюють розвиток інновацій у сфері фінансових технологій, включаючи смарт-контракти, децентралізовані фінанси (DeFi) та цифрові активи. По-третє, вони забезпечують альтернативні інвестиційні можливості в умовах нестабільності традиційних фінансових ринків.

Водночас глобалізація цифрових фінансів та поширення криптовалют створюють низку ризиків. Серед них варто виділити високу волатильність криптовалют, відсутність єдиного міжнародного регулювання, ризики шахрайства, кіберзагрози та можливість використання цифрових активів у тінювих фінансових операціях. Крім того, значна залежність інвесторів від спекулятивних коливань може негативно впливати на фінансову стабільність [2].

Особливу увагу слід приділити питанню державного регулювання криптовалют. У різних країнах світу підходи до регулювання суттєво відрізняються: деякі держави інтегрують криптовалюти у фінансову систему, інші запроваджують часткові обмеження або заборони. Паралельно активно розвивається

концепція цифрових валют центральних банків (CBDC), які можуть стати альтернативою приватним криптовалютам та змінити архітектуру світової фінансової системи.

У перспективі подальша глобалізація цифрових фінансів може призвести до формування єдиного цифрового фінансового простору, де криптоактиви та традиційні фінансові інструменти будуть взаємодоповнювати один одного [3].

Отже, глобалізація цифрових фінансів є ключовим фактором трансформації сучасної міжнародної економіки. Криптовалютний ринок виступає важливою складовою цього процесу, поєднуючи інноваційні можливості та значні ризики. З одного боку, криптовалюти сприяють розвитку фінансових інновацій, підвищенню доступності фінансових послуг та формуванню нових інвестиційних моделей. З іншого боку, вони створюють виклики для фінансової стабільності, регулювання та економічної безпеки держав. Тому подальший розвиток криптовалютного ринку потребує формування узгоджених міжнародних підходів до регулювання цифрових фінансів та адаптації національних фінансових систем до умов цифрової економіки.

Список використаних джерел

1. Assessing Macrofinancial Risks from Crypto Assets. International Monetary Fund. 2023.
<https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2023/09/30/Assessing-Macrofinancial-Risks-from-Crypto-Assets-539473>
2. On Cross-Border Crypto Flows: Measurement Drivers and Policy Implications. International Monetary Fund. 2024.
<https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2024/12/20/On-Cross-Border-Crypto-Flows-Measurement-Drivers-and-Policy-Implications-559166>
3. Central Bank Digital Currency: Progress and Further Considerations. International Monetary Fund. 2024.
<https://www.imf.org/en/Publications/Policy-Papers/Issues/2024/11/08/Central-Bank-Digital-Currency-Progress-And-Further-Considerations-557194>

Kushpa O. student, gr. IER–31

Scientific supervisor: PhD, Associate Professor Zelinska O.

Lutsk National Technical University

ENLARGEMENT OF THE EUROPEAN UNION AS A FACTOR IN THE FORMATION OF A NEW EUROPEAN SECURITY SYSTEM

In the current conditions of dynamic geopolitical shifts, transformation of the international order and aggravation of global security challenges, rethinking the foreign and security policy of the European Union appears not simply as a scientific need, but as a strategic necessity for preserving the stability, sovereignty and value identity of the European space. In the 21st century, the concept of security loses its former narrow military-political interpretation and encompasses an increasingly wider range of interdisciplinary aspects, among which issues of energy stability, environmental safety, health care, cyberspace, technological sovereignty and even moral and cultural self-determination play a significant role. The European Union as a supranational entity has found itself at the epicenter of an epochal turning point, marking the end of the post-war geopolitical era and the beginning of a new, uncertain phase of the global redistribution of forces.

In the context of rethinking the security and foreign policy of the European Union, it is important to analyze how the EU uses the system of global interdependencies as an instrument of influence on third countries, transforming access to the internal European market, export regulation, intellectual property protection, patent law, human rights discourse, as well as the very paradigm of democratic governance into means of political and legal pressure. Such mechanisms, as Ursula von der Leyen notes, represent a new type of «weapon of democracy», which, similar to the concept of a «technological trap» in relation to developing countries, takes on the character of a «legal trap» that limits the sovereign space of action even of more developed partners. By including politically motivated provisions in bilateral agreements, the European Union actually consolidates the normative dependence of partner countries, limiting their ability to freely form their own national legal regimes [1, p. 22-23].

The purposeful consolidation of European standards in external agreements leads to the fact that external partners are forced to adopt

numerous regulations and norms of EU law even without membership in it, which gives rise to the phenomenon of the so-called “legal export coercion”. Despite this, the assessment of the effectiveness of the implementation of such an approach has long remained outside the scope of systematic analysis in the theory of international relations and international law. Only in recent years have research institutions, in particular think tanks outside the EU, begun to actively study the effectiveness of the instruments that Brussels uses within the framework of foreign and security policy. In this vein, it is appropriate to note that the gradual «inventory» of the European Union’s foreign policy arsenal, which includes both practical instruments and legal mechanisms for their implementation, is an important component of updating strategic priorities, adjusting legal approaches and adapting to new challenges. Such a revision testifies not only to the desire to increase efficiency, but also to the recognition of the limitations of further integration expansion, which increasingly depends on external factors: geopolitical, economic and legal. A characteristic feature of this transformation is the revision of the legal imperatives themselves: those actions that were previously recognized as unacceptable or even prohibited are now interpreted as existentially necessary, which, in turn, changes the normative paradigm and legal logic of the EU’s foreign policy [2].

In a global context, where there is increased competition between legal systems and jurisdictions, each subject of international relations seeks maximum influence on the formation of international legal regimes, consolidating their own standards, norms and regulations in them. The European Union, like other leading geopolitical players, is no exception: it puts pressure on partners, demanding that their legal space be brought into line with its own norms. One of the defining instruments of influence of the European Union is the active use of the network of interdependencies as a means of implementing its foreign policy, which is clearly confirmed by numerous examples from the practice of contractual regulation of relations with third countries. Access to the EU market, export regulation, protection of intellectual property rights, compliance with patent law, human rights policy, as well as the defense of democratic principles are turning into a kind of “hybrid” instruments of influence, which, as Ursula von der Leyen rightly notes, function as a «weapon of democracy» and are increasingly used not only to promote values, but also to assert the legal and economic interests of the European Union [3].

In the process of studying the revision of the security and foreign policy of the European Union in the context of significant geopolitical shifts, it was established that the foreign policy subjectivity of the EU has a multi-level structure. It is based on a combination of legal instruments, strategic management and institutional adaptability, which gives the European Union the opportunity to act as an independent subject in the system of international relations. The study showed that there is a gradual transition from a declarative-value approach to a more operational, instrumental model of foreign policy aimed at protecting practical security interests.

List of sources used

1. Kobets, Yu. V., Holub'iak, N. O. (2023). *Oboronna ta bezpeкова polityka Yevropeiskoho Soiuzu: superechnosti transformatsii* [Defence and security policy of the European Union: contradictions of transformation]. *Hrani*, 5(26), 19–25. URL: <https://doi.org/10.15421/172396>
2. Європейська служба зовнішніх дій. (2016). Глобальна стратегія зовнішньої та безпекової політики Європейського Союзу. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/global-strategy-european-unions-foreign-and-security-policy_en
3. Алькаро, Р. та Дейкстра, Х. (2024). Ре-уявлення про зовнішню та безпекову політику ЄС у складному та суперечливому світі. *Міжнародний глядач*, 59(1), 1–18 URL: <https://doi.org/10.1080/03932729.2024.2304028>

Lysjuk M. student, gr. IERma–11

Scientific supervisor: PhD, Associate Professor Korolchuk L.
Lutsk National Technical University

DIGITALIZATION OF INTERNATIONAL TRADE IN THE CONTEXT OF THE GLOBAL TRANSFORMATION OF THE WORLD ECONOMY

The digitalization of the global economy significantly transforms the mechanisms of international trade. The development of e-commerce, digital platforms, artificial intelligence, cloud technologies, and

blockchain creates new conditions for the international exchange of goods and services. Digital technologies reduce transaction costs, accelerate logistics processes, simplify companies' entry into foreign markets, and improve the efficiency of international business communications. Under modern conditions, the digitalization of international trade has become one of the key factors of global competitiveness for both states and enterprises, which determines the relevance of this research.

The issue of the digital transformation of international trade is actively studied by international organizations and scholars. A significant contribution to the study of the digital economy has been made by the World Trade Organization, UNCTAD, OECD, and the World Bank [1-4]. Contemporary studies pay special attention to the development of e-commerce, digital platforms, international trade in digital services, as well as the impact of artificial intelligence and automation on global trade processes. An important place is also occupied by studies devoted to the digital transformation of international business and the concept of Marketing 5.0 [5]. Certain aspects of the impact of digital technologies on international trade and global value chains are highlighted in recent scientific articles published in 2023-2024 [6; 7].

The purpose of the study is to investigate the main directions of the digitalization of international trade, determine its impact on the transformation of global trade processes, and identify opportunities and challenges for Ukrainian enterprises.

One of the key manifestations of the digitalization of international trade is the rapid development of e-commerce. International digital platforms such as Amazon, Alibaba Group, and eBay provide producers and consumers with direct access to the global market, minimizing the role of traditional intermediaries [1]. Thanks to digital platforms, even small and medium-sized enterprises can engage in export activities without significant costs for establishing international distribution networks.

An important factor in the transformation of international trade is the development of digital payment systems and financial technologies. The spread of electronic payments, fintech solutions, and digital banking services simplifies international settlements and accelerates cross-border transactions [3]. Companies such as PayPal, Stripe, and Wise create new opportunities for integrating businesses into global trade networks.

Artificial intelligence and Big Data technologies also play a significant role in the digitalization of international trade. AI algorithms

are used to analyze international demand, forecast market trends, optimize logistics, and automate customer service [6]. Large multinational corporations actively implement AI solutions for managing global supply chains and personalizing trade offers in different countries.

The use of blockchain technologies in international trade is becoming increasingly important. Blockchain ensures the transparency of trade operations, simplifies customs procedures, and enhances the security of international contracts [2]. Smart contract technology allows the automation of foreign trade agreements and reduces fraud risks in international business.

Digitalization is also transforming international trade in services. The development of online education, digital consulting, IT services, and remote work contributes to the formation of a global market for digital services [4]. Ukrainian companies in the IT and EdTech sectors are actively integrating into international digital markets. In particular, Grammarly, Preply, MacPaw, and Reface successfully promote their products globally through digital platforms and online marketing.

At the same time, the digitalization of international trade also creates new challenges. Among the main problems are cybersecurity threats, unequal access to digital infrastructure, intensified international competition, and the need to adapt state regulation to the digital economy [7]. Issues of personal data protection, digital sovereignty, and international regulation of e-commerce are becoming increasingly important.

The digitalization of international trade is one of the key factors in the transformation of the modern global economy. The use of digital platforms, artificial intelligence, fintech solutions, and blockchain technologies contributes to increasing the efficiency of international trade processes, expanding companies' access to global markets, and developing international trade in digital services. For Ukraine, digitalization opens new opportunities for integration into the world economy and strengthening competitiveness in international markets. At the same time, it requires the development of digital infrastructure, innovation policy, and a modern regulatory environment.

References

1. World Trade Organization. World Trade Report 2024: Trade and Inclusiveness. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/world_trade_report24_e.pdf

2. UNCTAD. Digital Economy Report 2024. URL: <https://unctad.org/publication/digital-economy-report-2024>
3. OECD. OECD Digital Economy Outlook 2024. URL: <https://www.oecd.org/digital/oecd-digital-economy-outlook-2024.htm>
4. The World Bank. Digital Development Overview 2024. URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/digitaldevelopment>
5. Philip Kotler, Hermawan Kartajaya, Iwan Setiawan. Marketing 5.0: Technology for Humanity. Hoboken: Wiley, 2021. URL: <https://www.wiley.com/en-us/Marketing+5+0%3A+Technology+for+Humanity-p-9781119668510>
6. Nguyen H., Tran T. Digital Transformation and Artificial Intelligence in International Trade. Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity. 2023. Vol. 9(4). URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2199853123001399>
7. Haddad C., Hirsh J. Digitalization of Global Trade and Supply Chains: Opportunities and Challenges. Sustainability. 2024. Vol. 16(3). URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/16/3/1145>

Мазур Р. ст. гр. МЕВ–21

Науковий керівник: к.е.н., доцент Баула О.

Луцький національний технічний університет

ПОРІВНЯЛЬНІ ПЕРЕВАГИ КРАЇН У СФЕРІ ІТ-ПОСЛУГ ТА ЦИФРОВОГО ЕКСПОРТУ

У сучасних умовах цифрової трансформації глобальної економіки міжнародна торгівля поступово переходить від класичного обміну товарами до обміну послугами, знаннями та цифровими продуктами. Важливу роль у цьому процесі відіграє сектор ІТ-послуг, який стає одним із ключових джерел економічного зростання, валютних надходжень та створення робочих місць. Для багатьох держав розвиток цифрового експорту перетворився на інструмент реалізації порівняльних переваг, що ґрунтуються не на природних ресурсах, а на людському капіталі, інноваційності та рівні технологічної інфраструктури. У цьому контексті особливо актуальним є вивчення особливостей формування порівняльних переваг країн у сфері ІТ-послуг.

У ХХІ столітті міжнародна торгівля зазнає значних структурних змін. Якщо раніше основну роль відігравала торгівля сировинними ресурсами, промисловими товарами та продукцією масового виробництва, то сьогодні дедалі більша частка припадає на сферу послуг, насамперед цифрових. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, поширення віддаленої роботи, глобалізація бізнес-процесів і зростаючий попит на програмне забезпечення сприяють формуванню нового напрямку міжнародної спеціалізації держав – експорту ІТ-послуг.

Сучасна теорія порівняльних переваг виходить за рамки класичного підходу, де ключовими факторами були природні ресурси, земля та фізичний капітал.

У цифровій економіці головними джерелами конкурентних позицій є людський капітал, рівень освіти, цифрова інфраструктура, інноваційна активність, податкові умови, захист прав інтелектуальної власності та здатність інтегруватися у глобальні ланцюги створення вартості.

Ринок ІТ-послуг охоплює широкий спектр напрямів: створення програмного забезпечення, веб- і мобільних рішень, хмарних технологій, кібербезпеки, бізнес-аналітики, штучного інтелекту, фінтеху, технічної підтримки та консалтингу. Саме ці сегменти формують високий рівень доданої вартості та суттєвий експортний потенціал.

Світовими лідерами цифрового експорту залишаються США, які зосереджують провідні технологічні корпорації, наукові центри та венчурний капітал. Індія сформувала глобальну модель ІТ-аутсорсингу завдяки великій кількості англомовних спеціалістів і відносно низьким витратам на працю. Ірландія стала європейським хабом цифрових корпорацій завдяки сприятливому податковому режиму. Польща та інші країни Центрально-Східної Європи розвивають сервісні центри, аналітичні послуги та програмування для ринку ЄС.

Україна займає важливе місце на глобальному ринку ІТ-послуг завдяки значній кількості висококваліфікованих спеціалістів, конкурентній вартості послуг, потужній математичній школі та високій адаптивності бізнесу середовища. Українські компанії працюють у сферах аутсорсингу, розроблення складних програмних продуктів, оборонних технологій, фінтеху, e-commerce та штучного

інтелекту. Навіть в умовах воєнних викликів ІТ-галузь залишається одним із провідних джерел валютних надходжень країни.

Водночас конкуренція на світовому ринку цифрових послуг посилюється. Країни борються за інвестиції, таланти та розміщення центрів розробки. Це вимагає постійного вдосконалення освітньої системи, розвитку інноваційної екосистеми, цифрової безпеки та стимулювання продуктового бізнесу (таблиця 1).

Таблиця 1. Порівняльна характеристика країн у сфері ІТ-послуг та цифрового експорту

Країна	Основні переваги	Частка ІТ у експорті послуг	Кількість ІТ-фахівців	Основна спеціалізація	Рівень вартості праці
США	Інновації, венчурний капітал, глобальні корпорації	Висока	Дуже висока	ІІІ, хмарні технології, Big Tech	Високий
Індія	Масовий кадровий ресурс, англомовність	Дуже висока	Надзвичайно висока	Аутсорсинг, підтримка, бек-офіс	Низький
Ірландія	Податкові стимули, присутність ТНК	Висока	Середня	Фінтех, корпоративні ІТ-рішення	Високий
Польща	Кваліфіковані кадри, країна-член ЄС	Середня	Висока	Програмування, аналітика	Середній
Україна	Сильна технічна освіта, гнучкість, ціна-якість	Висока	Висока	Аутсорсинг, інженерія, стартапи	Низький/середній
Естонія	Цифрова держава, інноваційне середовище	Висока	Невелика	GovTech, SaaS, стартапи	Середній

Джерело: складено за [1; 2; 3].

Країни реалізують свої порівняльні переваги у сфері ІТ по-різному: США – через інноваційне лідерство, Індія – через масштаб і низькі витрати, країни ЄС – через інституційну стабільність, а Україна – через поєднання кваліфікації кадрів, конкурентної ціни та

гнучкості бізнесу. Це свідчить про трансформацію міжнародної торгівлі, де ключовим ресурсом стають знання та технології.

Отже, у сучасній світовій економіці порівняльні переваги країн дедалі більше формуються не лише на основі природних ресурсів чи дешевої робочої сили, а насамперед завдяки рівню розвитку людського капіталу, цифрової інфраструктури, інноваційного потенціалу та здатності швидко адаптуватися до змін глобального ринку. Сфера ІТ-послуг і цифрового експорту стала одним із найбільш динамічних сегментів міжнародної торгівлі, що забезпечує високий рівень доданої вартості, створення робочих місць та зміцнення конкурентоспроможності держав.

Проведений аналіз засвідчив, що різні країни реалізують свої порівняльні переваги за різними моделями: США орієнтуються на технологічне лідерство та інновації, Індія – на масштабний кадровий потенціал і аутсорсинг, країни Європи – на інституційну стабільність та інтеграцію до єдиного ринку. Україна, своєю чергою, має вагомі конкурентні позиції завдяки високій кваліфікації ІТ-фахівців, відносно помірній вартості послуг, розвиненому підприємницькому середовищу та значному експортному потенціалу галузі.

Водночас подальший розвиток цифрового експорту потребує системних змін, оскільки глобальна конкуренція за інвестиції, технології та таланти постійно посилюється.

З метою зміцнення міжнародних позицій України доцільно запропонувати такі напрями розвитку:

- розвиток людського капіталу через модернізацію ІТ-освіти, підтримку STEM-напрямів, програм перекваліфікації та безперервного навчання;

- підтримка інноваційної екосистеми шляхом стимулювання стартапів, венчурного фінансування, технологічних парків та бізнес-інкубаторів;

- переорієнтація з аутсорсингу на продуктову модель з метою створення власних цифрових рішень із високою доданою вартістю;

- розширення міжнародної інтеграції через участь у цифрових програмах ЄС, укладення нових торговельних угод та просування українських компаній на зовнішніх ринках;

— посилення кібербезпеки та цифрової стійкості як важливої умови довіри міжнародних партнерів та інвесторів;

— удосконалення регуляторного середовища шляхом спрощення податкових процедур, захисту інтелектуальної власності та підтримки експортерів послуг [1].

Таким чином, ефективне використання порівняльних переваг у сфері IT-послуг може стати одним із ключових чинників довгострокового економічного зростання України, її інтеграції до глобальної цифрової економіки та посилення позицій у міжнародній торгівлі.

Список використаних джерел

1. IT Ukraine Association. Ukraine's IT Market: Exports, Local Sales and Economic Impact. 2025. URL: <https://itukraine.org.ua/en/ukraine-s-it-market-exports-local-sales-and-economic-impact/>.

2. World Trade Organization. Services Trade Statistics. 2026. URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/ts4d_e/wp_statistics_e.htm.

3. OECD. Deriving Experimental Estimates of Digital Trade. 2025. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/11/deriving-experimental-estimates-of-digital-trade_a9dc95ca/c7dbbc14-en.pdf

Myroshnychenko O. student, gr. IER–41

Scientific supervisor: PhD, Associate Professor Zelinska O.

Lutsk National Technical University

FACTORS INFLUENCE ON THE DYNAMICS AND GEOGRAPHY OF A STATE'S FOREIGN TRADE

As practice shows, the economic development of any state is impossible without its active participation in foreign trade relations with other states of the world. At the present stage of management, the level of the MSP practically did not leave the state on the political map of the world, the economic activity of which would be isolated from the outside world, and economic processes were closed at the national level. The constantly growing role of global processes in the economic growth of

the state over the past decades is manifested mainly in the accelerated development of foreign trade. That is, the implementation of active foreign trade demonstrates a change in the income level of the richest and poorest regions of the world. «In view of this, of particular interest in the context of the challenges of globalization is the development of trade relations, the subject of which is innovation. Trade in the latter compensates for the insufficient provision of resources and goods and contributes to the process of a stable increase in national income due to the development of production capacities, that is, the economic prosperity of the country» [1].

It should be noted that foreign trade is one of the important forms of international economic relations and a key indicator of the level of integration of the state into the world market. The dynamics of the state's foreign trade characterizes changes in the volume of exports and imports of goods and services over time, while its geography reflects the territorial structure of trade relations and the distribution of major partners. The formation of these indicators occurs under the influence of a complex of interrelated economic, political, geographical, technological and socio-demographic factors (Fig. 1.).

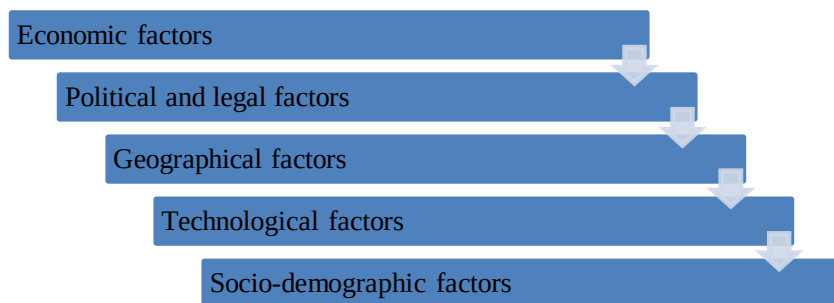

Figure 1. Factors influencing the foreign trade of the state
Source: compiled from [2]

The level of economic development of the country has a significant impact on the volume and growth rates of foreign trade. The volume of GDP, the structure of national production, labor productivity and the degree of economic diversification form the export potential of the state. Also, the competitiveness of national goods in terms of price and quality

directly affects the country's place in world markets. In the context of economic factors, it is worth paying attention to currency and financial conditions, which also play an important role, namely: a change in the exchange rate can stimulate or inhibit export-import operations. In addition, the situation on world markets, fluctuations in prices for raw materials, energy and food will determine the commodity structure of exports and imports and affect their geographical focus.

An important factor is the foreign trade policy of the state, which, in turn, is an element of foreign economic policy (Fig. 2.). The participation of the state in international economic organizations, in particular the World Trade Organization, contributes to the harmonization of trade rules and the expansion of access of national producers to foreign markets.

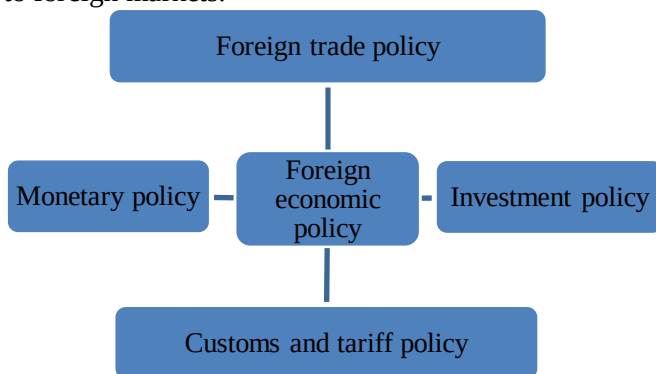

Figure 2. The place of foreign trade policy in the system of foreign economic policy

Source: compiled from [3]

Thus, the dynamics and geography of a state's foreign trade are formed under the direct influence of the systemic interaction of certain factors. Economic conditions mainly determine the volume and structure of trade operations, political and legal factors regulate access to foreign markets, geographical factors form the spatial vector of commodity flows, and technological development ensures their efficiency. In modern globalization conditions, all of the above factors act simultaneously, which causes a constant change in the directions and volumes of international trade.

List of sources used

1. Modern trends in the development of foreign economic activity in Ukraine [Electronic resource] Water transport. 2016. Issue 1. P. 147–152. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vodt_2016_1_25
2. International relations and world politics / edited by V. A. Manzhola. Kyiv: VPC «Kyiv University», 2010.
3. Filipenko A. S. International Economic Relations: Theory. Kyiv: Lybid, 2008.

Панечко А. ст. гр. МЕВ–11

Науковий керівник: к.е.н., доцент Урбан О.

Луцький національний технічний університет

ОСВІТНЯ ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

У сучасному глобалізованому світі освітня інтеграція є ключовим елементом забезпечення конкурентоспроможності національних систем освіти. Для України цей процес є важливою складовою європейського курсу держави та спрямований на входження до єдиного освітнього простору Європи. Головною метою інтеграції є підвищення якості освіти, її відповідності європейським стандартам та забезпечення глобальної мобільності студентів і викладачів. У таких умовах вищі навчальні заклади змушені переглядати свої стратегії, впроваджувати інноваційні моделі та розвивати міжнародну співпрацю.

Освітня інтеграція відіграє критичну роль у забезпеченні ефективного визнання кваліфікацій та підвищення якості навчання. Проте у ХХІ столітті ці процеси дедалі частіше стикаються з серйозними викликами, зумовленими геополітичною нестабільністю та внутрішніми реформами. Цей фактор стає одним із найпотужніших ризиків для функціонування української освіти, впливаючи як на оперативність реформ, так і на економічну ефективність освітніх процесів. Серед основних форм інтеграції, що трансформують систему, виокремлюють приєднання до Болонського процесу, впровадження ECTS та участь у програмах Erasmus+.

Одним із найяскравіших прикладів впливу інтеграції стало впровадження триступеневої системи (бакалавр, магістр, PhD), що сприяло формуванню нових освітніх маршрутів через західні кордони та розвитку програм подвійних дипломів. Водночас заклади освіти вимушені терміново адаптуватися, перебудовувати програми та впроваджувати студентоцентричну модель. Важливим наслідком інтеграції є підвищення прогнозованості якості освіти, хоча це й потребує додаткових витрат на акредитацію, цифровізацію та мовну підготовку кадрів.

Також зростає значення цифровізації та регіоналізації освіти — тенденцій, за якими виші прагнуть зменшити розрив з Європою, розміщуючи програми ближче до європейських стандартів. Це дозволяє мінімізувати освітні ризики та підвищити гнучкість у кризових умовах. У підсумку, освітня інтеграція виступає потужним чинником трансформації застарілих моделей. Вона змушує заклади впроваджувати адаптивні моделі та активно інвестувати у стійкість систем.

Таким чином, інтеграція України до європейського простору є ключовим фактором розвитку. Болонський процес та політичні реформи, попри можливі затримки через зовнішні виклики, стимулюють пошук альтернативних програм та посилення управління якістю. Для забезпечення стабільності освітньої інтеграції в умовах нестабільності необхідна гнучкість, диверсифікація програм та стратегічне планування з урахуванням європейських стандартів.

Список використаних джерел

1. Освіта і культура: наскільки Україна готова до вступу в ЄС. Аналітичний центр CEDOS. 2023. №65. URL: <https://cedos.org.ua/researches/osvita-i-kultura-naskilky-ukrayina-gotova-do-vstupu-v-yes/>.
2. Мельник О. Інтеграція системи вищої освіти України до європейського освітнього простору. НДІ ПЗІР. 2024. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2024/04/tezi_melnik.docx.
3. Інтеграція української освіти до світового та європейського освітніх просторів. Вісник НАПН України. 2025. №1. DOI: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/543>

Polishchuk V. student of group IER–11

Scientific Supervisor: PhD, Associate Professor Korolchuk L.

Lutsk National Technical University

THE IMPORTANCE OF EXPORTS AND IMPORTS FOR UKRAINE

The functioning of Ukraine's foreign economic sector in recent years has become a determining factor of macroeconomic stability, defense capability, and the viability of the national economy. The problem lies in the need to overcome the deep asymmetry of the trade balance, where the rapid growth of imports caused by reconstruction and defense needs significantly exceeds the pace of recovery of export potential.

The issues related to global warming and its consequences have been studied in the works of O. Herashchenko, O. Shamborovskyi, T. Chunikhina, I. Korytska, S. Davydchuk, and others.

The purpose of this study is to analyze the role of exports and imports in the economy of Ukraine in 2025–2026 and to determine their impact on macroeconomic stability.

According to the results of the 12 months of 2025, Ukraine's total trade turnover demonstrated a stable growth trend, reaching 125.1 billion USD. However, the internal structure of this indicator reveals significant imbalances. Imports of goods amounted to 84.8 billion USD, while exports reached only 40.3 billion USD [1]. Such dynamics led to the formation of a negative trade balance of 44.4 billion USD, which is 52.6% higher than the corresponding indicator in 2024. The 20% growth in imports against the background of a 3% decrease in exports reflects the specifics of a wartime economy, where domestic demand for production equipment, energy infrastructure, and critical materials cannot be satisfied by domestic capacities. In 2025, taxable imports reached 64.3 billion USD (76% of the total volume), indicating the high fiscal role of foreign trade [1].

Ukraine's exports in 2025 were characterized by a gradual departure from an exclusively rawmaterial model, although the agricultural sector remained dominant. The share of food products in total exports amounted to 22.5 billion USD. A special place belongs to the export of IT services. In 2025, revenues from computer services increased

by 3.3% and reached 6.66 billion USD. This is a critically important indicator because the IT sector ensures a stable inflow of foreign currency without significant costs for physical logistics [3]. Ukraine's import policy in 2025–2026 is aimed at meeting the critical needs of defense and energy sectors. The structure of imported goods in 2025 was dominated by three main categories machinery, equipment, and transport: 34.1 billion USD (share in customs payments – 29%); chemical industry products: 12.5 billion USD (share – 14%); fuel and energy products: 10.5 billion USD (share – 30%) [1].

The high share of fuel and energy products in tax revenues (UAH 214.8 billion) indicates the strategic role of this category not only for the energy balance but also for fiscal stability. The indicators for the beginning of 2026 confirm the deepening of the trade deficit. During January– March 2026, imports increased by 26% compared to the same period of the previous year, amounting to 23.4 billion USD. Exports during the same period totaled 10.1 billion USD. The difference of 13.3 billion USD in one quarter indicates that pressure on the balance of payments is intensifying. China remains the leading supplier of goods to Ukraine: in the first quarter of 2026, imports from China amounted to 6.3 billion USD (27% of all imports). Poland steadily maintains its position as the main market for Ukrainian goods (1.1 billion USD per quarter) and the second most important supplier (2.2 billion USD) [2].

Thus, Ukraine's foreign trade is characterized by a significant imbalance – imports substantially exceed exports, creating a critical trade balance deficit that represents the main macroeconomic risk. At the same time, exports demonstrate structural transformation, the share of value-added products and IT services is increasing, which lays the foundation for a more sustainable economic model. Further development depends on state policy and market reorientation: support for non-raw material exports, integration with the EU, and balancing import dependence are key conditions for stabilization.

References

1. Ukraine's Trade Turnover in 2025 Exceeded 125 Billion USD. Diia Business. 2026. URL: [https://business.diia.gov.ua/news/tovarobih-ukrainy-u-2025-rotsi-perevyshchyv-\\$125-mlrd](https://business.diia.gov.ua/news/tovarobih-ukrainy-u-2025-rotsi-perevyshchyv-$125-mlrd)

2. What We Import and What We Sell: Trade Figures for the First Quarter of 2026. URL: <https://7eminar.ua/news/19263-shho-vvozimo-i-shho-prodajemo-cifri-torgivli-za-i-kvartal>

3. Yarova M. IT Exports Demonstrated Growth to 6.66 Billion USD in 2025. Scroll. 2026. URL: <https://scroll.media/2026/02/20/it-eksport-2>

Romaniuk K. student of group IER–11

Scientific supervisor: PhD, Associate Professor Korolchuk L.

Lutsk National Technical University

THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

At the current stage of globalization, digitalization has become an important factor influencing global economic development and international economic relations. The rapid growth of information and communication technologies (ICT), as well as e-commerce, digital platforms, financial technologies, and artificial intelligence, has changed how international business is conducted.

Digitalization helps countries integrate into the global economy by speeding up information exchange, reducing costs, and making international markets more accessible, especially for small and medium-sized enterprises.

However, it also creates several challenges, such as the digital divide between countries, cybersecurity risks, data protection issues, and the growing influence of large digital corporations.

The following reports are devoted to study the impact of digitalization on international economic relations: UNCTAD, OECD, and the Digital Cooperation Organization

The aim of the present study is to examine how digitalization affects international economic relations and to outline both its benefits and potential drawbacks within the broader context of global economic change

Current evidence suggests that digitalization is actively reshaping international economic relations, particularly in the areas of trade, investment, and global competition. For instance, according to UNCTAD, global B2B e-commerce reached approximately 27 trillion

USD in 2022 [1], which clearly illustrates the scale and speed of digital transformation in economic interactions.

In addition, digital services have come to dominate international trade in services, accounting for about 3.94 trillion USD, or roughly 55% of total exports in this category. This indicates a structural shift toward a more digitally driven global economy [5].

The dynamics of the ICT sector further support this conclusion. According to OECD [2], the sector demonstrated steady growth between 2013 and 2023, with an average annual increase of 6.3%, significantly exceeding overall global economic growth rates. The acceleration to 7.6% in 2023 highlights the strengthening role of digital technologies in shaping international competitiveness [4].

At the same time, the expansion of digital infrastructure continues to accelerate. Mobile internet traffic has grown dramatically in recent years, and projections indicate that the number of Internet of Things (IoT) devices may reach 39 billion by 2029 [1]. Such developments point to an increasingly interconnected global digital environment. Nevertheless, these positive trends are accompanied by serious environmental and resource-related concerns. The production of digital devices requires substantial amounts of raw materials, while the operation of digital infrastructure leads to increased energy consumption and carbon emissions. As a result, the environmental footprint of the digital economy is becoming more pronounced [3].

Another important issue is the persistence of global digital inequality. Although developing countries have managed to increase their participation in digital services trade, the least developed countries remain significantly underrepresented. Limited access to the internet and insufficient technological infrastructure continue to restrict their integration into global economic processes.

Finally, digitalization is also influencing global investment patterns. In particular, the expected growth in demand for critical minerals needed for digital technologies may intensify international competition and create new economic and geopolitical challenges in the future.

Overall, we analyzed that digitalization can be regarded as a key driver of change in modern international economic relations. It enhances efficiency, supports innovation, and broadens access to global markets. At the same time, it generates new risks that cannot be ignored.

In this context, reducing digital inequality, improving cybersecurity, and establishing effective international regulatory mechanisms for the digital economy should be considered among the main priorities of contemporary global development.

References

1. UNCTAD. Digital Economy Report 2024. Geneva: UNCTAD, 2024. URL: <https://unctad.org/publication/digital-economy-report-2024>
2. UNCTAD. World Investment Report 2025. Geneva: UNCTAD, 2025. URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2025>
3. OECD Digital Economy Outlook 2024. Volume 1. Paris: OECD Publishing, 2024. URL: https://www.oecd.org/en/publications/2024/05/oecd-digital-economy-outlook-2024-volume-1_d30a04c9.html
4. Digital Cooperation Organization. Digital Economy Trends 2025. Riyadh: DCO, 2024. URL: <https://dco.org/wp-content/uploads/2024/12/Digital-Economy-Trends-2025.pdf>
5. UNCTAD. Facts and Figures: Digital Economy. URL: <https://unctad.org/press-material/facts-figures-digital-economy>

Romaniuk A. student of group IER–21

Scientific supervisor: PhD, Associate Professor Zelinska O.

Lutsk National Technical University

EVOLUTION OF DIPLOMACY IN THE CONTEXT OF MODERN INTERNATIONAL CHALLENGES

The modern stage of development of international relations requires a careful analysis of modifications of diplomatic approaches in order to effectively respond to these changes.

The most ancient tribal and state formations felt the need to negotiate with their closest neighbors under the influence of the dangers that threatened them. In order to avoid bloody wars or mass famine, the inhabitants of the Ancient East needed to resolve conflicts between ethnic groups that coexisted in adjacent territories in the most peaceful ways possible. They concluded agreements on the exchange of critically

important resources. Problems were solved using simple and pragmatic informal communication [1].

It can be considered that it was in Ancient Greece and Rome that diplomacy began. Ancient Greece significantly influenced the development of diplomatic practices. In order to preserve and increase territories, they initiated: concluding oral and written agreements; sending ambassadorial missions; the services of a proxenos, who acted as a negotiator on behalf of a particular people or a warring party during a conflict. These same practices were adopted by the Roman Empire, which modified them to achieve its own goals on the world stage. The Roman Senate had a wide range of responsibilities to achieve Rome's political goals through control, armed intimidation, strategic intelligence, and the documentation of agreements.

In the Middle Ages, the first institution (a department responsible for foreign relations) was created, which can be partially characterized as diplomatic. During this period, a mechanism for selecting and receiving ambassadors was developed. This contributed to the spread of such a concept as «ambassadorship» throughout the European continent [2, p. 23-24]. A significant lever of influence on international relations and the policies of states at that time was the Catholic Church, which held political and economic power. The clergy proclaimed themselves messengers of God and used such methods of conducting international relations as deterring aggression through the forced and voluntary spread of religious dogmas, bribery to make the necessary political decisions and to scout out important information, as well as inciting rivals.

For several centuries, the church primarily determined the political vector of development of states that emerged on the European continent, but its authority gradually declined as a result of the Reformation. The first centralized governments began to form, which sought to promote their own state interests and exchange information through permanent diplomatic missions and representations in the territories of other states. In the 16th-17th centuries, this practice significantly influenced the formation of classical diplomacy. The period of prolonged religious struggle on the European continent and the gradual formation of new mechanisms for state regulation of international relations ended with the Thirty Years' War (1618-1648). The Peace of Westphalia, signed in 1648

(after the end of the war), became an important stage in the evolution of diplomacy and the development of international relations [3, p. 183-184].

In the 17th century, the Westphalian system of international relations began, which distributed the political powers of the European continent unevenly – strong states that competed with each other emerged in the geopolitical space. In the period from 1648 to the Congress of Vienna in 1814-1815, diplomacy turned into a powerful tool for deterring war and establishing cooperation. Gradually, diplomatic corps were created in the territories of the "great powers"; diplomatic congresses were organized for collective discussion of issues of international politics, security and law; rules of diplomatic etiquette and the conclusion of protocols were developed. Despite positive diplomatic practices, at the end of the 18th - 1st half of the 19th century, the French Revolution and the Napoleonic Wars broke out. The creation of a system of effective diplomatic institutions, norms and practices over several centuries ended the era of constant large-scale armed conflicts, but did not make them impossible. At the beginning of the 20th century, the European continent was torn apart by World War I (1914–1918) and, less than half a century later, by World War II (1939–1945). A period has come in international relations when it is necessary to reconsider approaches not only to mechanisms of regional cooperation and conflict resolution, but also to defining the main directions of collective diplomatic efforts aimed at supporting global peace.

In the 20th and 21st centuries, a variety of forms of diplomacy are developing – embassies perform complex functions that cover issues of domestic policy, the establishment and maintenance of friendly relations with the host country, as well as consular issues. At the same time, in order to cover a wide range of global problems, international organizations of specialized focus actively function and interact. All activities of diplomatic institutions and representatives are focused on achieving an extremely important goal – ensuring world welfare and peace [2].

Thus, the evolution of the concept of diplomacy is based on the adaptation and modification of established diplomatic practices that effectively responded to challenges at certain stages of the development of international relations. In addition, it is important to systematically introduce new mechanisms of diplomacy in solving major global and

cross-border problems with the aim of its further comprehensive improvement.

List of used sources

1. Ghosh K. The Evolution of Diplomacy: From Classical to Modern. URL: <http://surl.li/iciwkl>
2. Velichko K. Yu. Fundamentals of Diplomacy: KL. Kharkiv: DBTU, 2024. 103 p.
3. Nigro L. J. Theory and practice of modern diplomacy: origins and development to 1914. Volume I: theory of war and strategy. 2010. P. 173-186. URL: <http://www.jstor.org/stable/resrep12114.16>

Романюк К. ст. гр. МЕВ–11

Науковий керівник: к.е.н., доцент Урбан О.

Луцький національний технічний університет

МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У сучасному світі міграція є одним із найважливіших соціально-економічних явищ. Особливо актуальною вона є для Європейського Союзу, оскільки країни ЄС приваблюють значну кількість мігрантів завдяки високому рівню життя, можливостям працевлаштування та соціальним гарантіям. У зв'язку з цим виникає необхідність формування ефективної міграційної політики, яка дозволяє контролювати міграційні процеси та водночас забезпечувати дотримання прав людини.

Міграційна політика Європейського Союзу — це сукупність принципів, норм і заходів, спрямованих на регулювання в'їзду, перебування та інтеграції іноземців. Вона охоплює як легальну, так і нелегальну міграцію, а також питання надання притулку особам, які потребують міжнародного захисту. Одним із ключових елементів є Спільна європейська система притулку, яка встановлює єдині стандарти розгляду заяв у країнах-членах ЄС.

Важливим напрямом міграційної політики ЄС є забезпечення контролю зовнішніх кордонів. Це здійснюється за допомогою спільних механізмів та координації між державами-членами. Водночас у межах

Шенгенської зони забезпечується свобода пересування осіб, що є важливим досягненням європейської інтеграції.

Особливу увагу Європейський Союз приділяє також регулюванню легальної міграції. ЄС зацікавлений у залученні кваліфікованої робочої сили, що сприяє економічному розвитку. Паралельно реалізуються заходи щодо інтеграції мігрантів у суспільство, зокрема через доступ до освіти, ринку праці та соціальних послуг.

Разом з тим, міграційна політика ЄС стикається з низкою викликів. Одним із найбільш показових прикладів стала міграційна криза 2015 року, коли до Європи прибуло понад мільйон біженців, переважно з країн, охоплених війнами, зокрема Сирії, Афганістану та Іраку. Ця ситуація продемонструвала недостатню готовність країн ЄС до таких масштабних міграційних потоків і спричинила політичні суперечності між державами-членами.

У відповідь на сучасні виклики Європейський Союз здійснює реформування міграційної політики. Зокрема, впроваджуються нові підходи в межах Пакту про міграцію та притулок, які передбачають посилення контролю на кордонах, удосконалення процедур надання притулку та більш справедливий розподіл відповідальності між країнами.

Отже, міграційна політика Європейського Союзу є складною та багаторівневою системою, яка постійно вдосконалюється. На мою думку, її ефективність залежить від здатності країн ЄС до співпраці, а також від досягнення балансу між безпекою, економічними інтересами та дотриманням прав людини.

Список використаних джерел

1. Migration in the European Union – London: Palgrave Macmillan, 2021.
2. Schengen Area – Official EU Information URL: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area_en
3. Migration and asylum in Europe – 2025 edition. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/migration-2025>

Свінцицька А. ст. гр. МЕВм–11

Науковий керівник: к.е.н., доцент Зелінська О.

Луцький національний технічний університет

РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

У сучасних умовах глобалізації та поглиблення інтеграційних процесів міжнародна торгівля набуває визначального значення у формуванні конкурентоспроможності національних економік. Взаємозв'язок між рівнем відкритості економіки та її конкурентними перевагами залишається об'єктом активних наукових досліджень. Водночас динамічні зміни у світовій торговельній системі – зокрема посилення протекціоністських тенденцій, розвиток глобальних ланцюгів доданої вартості та зростання впливу транснаціональних корпорацій – зумовлюють необхідність переосмислення ефективності участі держав у зовнішньоекономічній діяльності.

Аналіз взаємозалежності між міжнародною торгівлею та конкурентоспроможністю національної економіки спирається на широкий спектр класичних і сучасних економічних концепцій, які розкривають механізми формування конкурентних переваг і їхній вплив на економічний розвиток. Однією з базових є теорія порівняльних переваг, сформульована Девідом Рікардо, яка обґрунтовує доцільність спеціалізації країн на виробництві тих товарів, у яких вони мають відносну ефективність. Такий підхід сприяє зростанню загальної продуктивності та більш раціональному використанню ресурсів.

Проте класична теорія не враховує ролі інновацій, масштабів виробництва та інституційних чинників, які сьогодні відіграють ключову роль у конкурентоспроможності. У цьому контексті значним внеском у теоретичне розуміння є теорія нової міжнародної торгівлі, зокрема роботи Пола Кругмана, які акцентують увагу на ефектах масштабу, диференціації продукції та важливості доступу до великих ринків для зростання продуктивності[1].

Концепція конкурентоспроможності, розроблена Майклом Портом, підкреслює, що вона формується через сукупність факторів, серед яких – інституційне середовище, інфраструктура, інноваційна

активність та стратегія підприємств. Міжнародна торгівля в цьому процесі виступає як каталізатор, що відкриває можливості для технологічного оновлення, поширення знань та підвищення якості продукції. Економіки, які успішно інтегруються у світові ринки, здатні активніше розвивати свої конкурентні переваги, стимулюючи структурні перетворення та підвищення продуктивності.

Міжнародна торгівля виступає багатограним чинником, який через інституційні, інноваційні та структурні механізми визначає рівень конкурентоспроможності національної економіки, сприяючи її розвитку та інтеграції у світове господарство.

У XXI столітті вона переживає суттєві трансформації під впливом технологічного прогресу, глобалізаційних змін, перерозподілу гео економічних центрів впливу, а також посилення політичної та інституційної невизначеності. Такі процеси істотно змінюють динаміку, структуру й ефективність зовнішньоторговельних потоків, що зумовлює потребу переосмислення ролі міжнародної торгівлі у забезпеченні сталого розвитку та конкурентоспроможності національних економік.

Однією з провідних тенденцій є фрагментація глобальних ланцюгів доданої вартості (Global Value Chains, GVCs), яка виникає внаслідок переоцінки ризиків тривалих логістичних маршрутів, геополітичної напруженості та пандемічних викликів. У зв'язку з цим компанії дедалі частіше переміщують виробництво ближче до ринків збуту (reshoring), що впливає на позиції країн, орієнтованих на аутсорсинг.

Ще однією важливою тенденцією є посилення протекціоністських настроїв у світовій торгівлі: збільшення тарифних і нетарифних обмежень, перегляд умов багатосторонніх угод та активніше використання санкцій як інструменту економічного впливу. Такі явища порушують усталені торговельні зв'язки та знижують рівень передбачуваності для економік, значною мірою залежних від експорту.

Цифровізація зовнішньої торгівлі – ще один вагомий вектор змін. Розвиток електронної комерції, цифрових платформ і фінансових технологій знижує транзакційні витрати, пришвидшує обіг товарів і послуг, сприяє доступу малих і середніх підприємств до міжнародних ринків [2]. Однак цифровий розрив між країнами створює нові виклики для менш розвинених економік.

Окрім цього, посилюється значення екологічних вимог і розвитку «зеленої торгівлі», яка поступово перетворюється на важливий інструмент стратегічного позиціонування держав у глобальній економіці. Запровадження вуглецевого оподаткування, екологічних ліцензій і систем сертифікації продукції змінює умови діяльності експортерів, стимулюючи потребу в інноваційному оновленні виробничих процесів.

Отже, міжнародна торгівля зазнає глибоких трансформацій під впливом різноспрямованих факторів, що змушує національні економіки переглядати свої підходи до участі у світових ринках. Здатність оперативного адаптуватися до нових викликів, удосконалювати інституційне середовище та підтримувати інноваційний розвиток стає ключовою передумовою збереження і посилення конкурентних позицій у сучасних глобальних реаліях.

Список використаних джерел

1. Нікульнікова Г.В., Бондарчук О.М. Астаф'єва К.О. Роль міжнародної торгівлі у зміцненні конкурентоспроможності національної економіки. *Науковий вісник Полісся* № 1 (30), 2025. С. 51-60.

2. Гаврилюк І. І. Розвиток міжнародної торгівлі в системі міжнародних економічних відносин в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-53>

Situkha I. student of group IER–21

Scientific supervisor: PhD, Associate Professor Korolchuk L.

Lutsk National Technical University

EUROPEAN GREEN AND DIGITAL TRANSFORMATION: CHALLENGES AND PROSPECTS FOR UKRAINE

The European green and digital transformation are key strategic directions for the development of the European Union, defining a new model of economic growth based on climate neutrality and digitalization. The European Green Deal and Digital Compass 2030 program form the EU's long-term policy aimed at decarbonizing the economy and developing digital technologies. For Ukraine, this transformation is

especially relevant in the context of the European integration course, post-war recovery and the need to modernize the economy.

Analysis of recent studies that have initiated the solution of the problem. The issues of green and digital transformation are investigated

The purpose of this study is to analyze the features of the European green and digital transformation, as well as identify the challenges and prospects for its implementation in Ukraine.

The European Green Transformation is one of the key strategic directions of the EU's development, aimed at achieving climate neutrality by 2050. It is based on the European Green Deal, which provides for the reduction of greenhouse gas emissions, the development of renewable energy sources, increasing energy efficiency and the formation of a circular economy. The transformation of the industrial sector is also an important direction.

The EU's digital transformation is being implemented through the Digital Europe initiative and the Digital Compass 2030 strategy, which cover the development of artificial intelligence, cloud technologies, cybersecurity and digital public services. A single digital space is being formed, within which public services, business and communication are increasingly moving online [3]. Practical examples are electronic

Ukraine is gradually integrating into these processes, adapting European practices. An example is the state platform «Diya», which provides access to a wide range of administrative services online - from business registration to reporting. In the energy sector, Ukraine is focused on a «green» transformation in accordance with the Energy Strategy until 2035, which provides for an increase in the share of renewable energy sources.

At the same time, transformation processes in Ukraine remain

reconstruction according to the principle of "build back better" taking into account EU environmental and digital standards.

Ukraine's prospects are associated with its European integration course and participation in EU programs, in particular the Ukraine Facility and initiatives of the European Investment Bank, which contribute to the modernization of infrastructure and the development of innovations. An important driver remains Ukraine's IT sector, which is one of the most competitive and is actively integrating into global digital markets.

The study summarizes the features of the European green and digital transformation as interconnected strategic directions of the EU development aimed at achieving climate neutrality and forming a digital economy. It is established that the European Green Deal and Digital Compass 2030 initiatives define a comprehensive approach to modernizing the economy through a combination of environmental and digital solutions. For Ukraine, these processes are especially relevant in the context of European integration and post-war recovery, and their practical implementation is manifested in the development of digital

p
u
b
l
i
c

References

1. European Commission. The European Green Deal. Brussels, 2020. URL: <https://commission.europa.eu>
2. Burakovskiy I., Heiets V. Transformatsiia ekonomiky Ukrainy v umovakh yevrointehratsii [Transformation of Ukraine's economy in the context of European integration]. Kyiv, 2022. [in Ukrainian].
3. Ministerstvo tsyfrovoi transformatsii Ukrainy. Tsyfrova stratehiia Ukrainy do 2030 roku [Digital Strategy of Ukraine until 2030]. URL: <https://thedigital.gov.ua> [in Ukrainian]
4. OECD. Digital Transformation Strategy Report. Paris, 2023.

(
i

р.
Сігуха І. ст. гр. МЕБ–21

Науковий керівник: к.е.н., доцент Баула О.

р.
Дуцький національний технічний університет

а
r
t
i
c
u

МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ПОРІВНЯЛЬНИХ ПЕРЕВАГ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК

В науковому міжнародному дискурсі питання кореляції між міжнародною торгівлею та конкурентоспроможністю кожної окремої країни не є новим питанням. Зокрема представники класичних теорій економіки дійшли до висновку, що зовнішня торгівля прямо та позитивно впливає на ефективність економічного зростання країни.

Міжнародна торгівля нині все ще залишилась однією із головних частин міжнародних відносин, але із моменту створення теорій економістами класичної школи, структурні зміни в економіці різних країн та зміна міжнародних потоків кардинально змінились. В умовах зростаючої глобалізації та підвищення конкурентної боротьби між країнами питання доцільності використання міжнародної торгівлі як порівняльної переваги національних економік ХХІ столітті залишається під питанням.

Мета даного дослідження – проаналізувати як в сучасних умовах функціонування міжнародна торгівля відображає та забезпечує реалізацію порівняльних переваг для кожної окремої країни.

Майже 200 років назад Девід Рікардо у своїй праці «Про принципи політичної економії та оподаткування» описав процес, який нині трактується як «вигода від торгівлі». Тобто Девід Рікардо в процесі дослідження дійшов висновку, що міжнародний ринок впливає на розподіл праці між країнами відповідно до їх порівняльних переваг, що є основою для підвищення доходів країни. Саме вільні міжнародні відносини у вигляді торгівлі надають такі переваги, чого не можливо стверджувати про автаркію. Такі висновки нині зустрічаються в більшості підручників з економіки [1].

Одна з класичних концепцій локалізації економічної діяльності описана в моделі Хекшера-Оліна. Ця модель передбачає, що економічна діяльність локалізується в певному місці залежно від наявності факторів виробництва. До цих факторів належать виробничі компоненти, доступні в економіці, такі як природні ресурси, капітал та робоча сила [2].

Відповідно до моделі Хекшера-Оліна, країни експортують ті товари, виробництво яких інтенсивно використовує їхні відносно

надлишкові фактори виробництва. Відповідно, вони імпортують товари, для виробництва яких потрібні дефіцитні фактори. Цей підхід є основою для глибшого розуміння складніших моделей торгівлі [2]. Модель Хекшера-Оліна пов'язує економічну спеціалізацію та міжнародну торгівлю з екзогенними відмінностями у факторах виробництва і таким чином пояснює, чому промисловість розвивається в одних регіонах, а в інших – ні. За умов досконалої конкуренції, без ефекту зростаючої віддачі від масштабу та без торгівельних витрат, відмінності в природних умовах та ресурсах повністю визначали б географічну структуру промисловості. Однак ця модель є статичною і не враховує динаміку сучасної економіки.

Основні положення згаданих вище теорій вказують на існування зв'язку між міжнародною торгівлею та економічним зростанням окремих країн. Проте, залежність країн від міжнародної торгівлі має не тільки переваги у вигляді покращення економічного стану та конкурентоспроможності країни, а й може сприяти вразливості до зовнішніх шоків. Відкриті до торгівлі країни, яким характерне поєднання експорту та імпорту у співвідношенні до валового внутрішнього продукту, є вразливішими до зовнішніх чинників. Прикладом є економічна криза в США на початку ХХІ століття, яка вплинула на економіки європейських країн через міжнародну торгівлю.

Також неокласична теорія ґрунтується на тому, що видобуток ресурсів є фактором зростання. Природні ресурси та сировина є формою капіталу, яка за умови раціонального використання може забезпечити сталий розвиток. Тобто раніше в науковому дискурсі існувала тверда переконаність, що країни, багаті на природні ресурси, можуть базувати свій розвиток виключно на цих ресурсах як на головному шляху до сталого розвитку. Щоб зрозуміти природу моделі «ресурсного прокляття», корисно визначити різницю між ресурсним багатством та іншими видами багатства. Природні ресурси, такі як нафта та газ, не створюються, а видобуваються. Отже, створення багатства шляхом видобутку природних ресурсів може відбуватися незалежно від інших економічних процесів. Хоча видобуток природних ресурсів є капіталомістким сектором, він не сприяє створенню робочих місць. Ще одна відмінність у ресурсному багатстві пов'язана з невідновлюваним характером більшості ресурсів, таких як нафта та газ. Це означає, що природні ресурси є

радіше активом, ніж джерелом доходу для країни. Як активи, вони теоретично можуть компенсувати дефіцит бюджету та залучати інвестиції. Однак на практиці наявність природних ресурсів не є достатньою умовою для зростання країни [3].

Тому все частіше обговорюється модель «ресурсного прокляття», яка випливає з того факту, що великі природні ресурси призводять до економічного та політико-інституційного дисбалансу. Такі проблеми створюють перешкоду для економічного зростання та розвитку країни. Іншими словами, багаті на ресурси економіки переживали кризи саме через свої великі ресурси. Щоб зрозуміти роль природних ресурсів в економічному зростанні країни, корисно враховувати не лише існування взаємного зв'язку, але й механізми залежності. Ці механізми залежності від ресурсів та причини слабого економічного розвитку країни можна загалом поділити на економічні та політичні аспекти. У той час як політичні механізми пов'язані зі слабкими інституціями та корупцією, економічні механізми є складнішими.

З економічного погляду, «ресурсне прокляття» описує явище, за якого експорт сировини на малі або нерегульовані ринки призводить до зростання курсу валюти. В результаті вітчизняний експорт стає дорожчим, що знижує його міжнародну конкурентоспроможність. Одночасно імпорт стає дешевшим, що, своєю чергою, знижує конкурентоспроможність вітчизняних промислових товарів та товарів сфери послуг на національних ринках. Це створює замкнене коло, оскільки валюту, необхідну для оплати імпорту, можна заробити лише шляхом експорту сировини. Наприклад, Венесуела має моноструктурну залежність від експорту нафти та високих цін на сиру нафту.

Крім того, надмірно високі доходи від експорту сировини можуть мати негативні наслідки. Вони можуть призвести до непропорційного зростання курсу національної валюти. Як наслідок, національне виробництво промислових товарів може втратити конкурентоспроможність на світовому ринку. Це зрештою може призвести до деіндустріалізації. Ціни на ці ресурси зростають на внутрішньому ринку. В результаті виробничі витрати інших традиційних експортних секторів, таких як виробництво та сільське господарство, зростають, що призводить до спаду в цих секторах.

Зокрема, коли не ресурсомісткі сектори, такі як виробництво, генерують більше позитивних побічних ефектів для зростання, ніж ресурсномісткі сектори, ефекти «витрат» та «привабливості» від ресурсоемного зростання виробництва можуть частково або повністю витіснити не ресурсомістке виробництво та загальне зростання.

Отже, ідея про те, що міжнародна торгівля є механізмом формування порівняльних переваг для сучасних національних економік залишається основою й в сучасних умовах. Проте, участь у міжнародній торгівлі певних країн не завжди забезпечує економічне зростання чи переваги конкурентоспроможності деяких країн на міжнародному ринку. У випадку країн, що залежні від певного типу ресурсів, особливо видобувних, може виникнути явище «сировинного прокляття». Тому, міжнародна торгівля в сучасних умовах функціонування є механізмом реалізації порівняльних переваг тільки в тому разі, коли, по-перше, країна трансформує власні переваги відповідно до вимог глобальної економіки, а, по-друге, при умові уникнення залежності від вузьких секторів експортної діяльності.

Список використаних джерел

1. Ricardo, D. (1817). *On the principles of political economy and taxation*. London: John Murray.
URL: <https://www.econlib.org/library/Ricardo/ricP.html>
2. Heckscher, E. F., & Ohlin, B. (1991). *Heckscher-Ohlin trade theory*. Cambridge, MA: MIT Press.
URL: <https://archive.org/details/heckscherohlintr0000heck>
3. Krugman, P. R., Obstfeld, M., & Melitz, M. J. (2024). *International economics: Theory and policy* (12th global ed.). Pearson.
URL: <https://www.pearson.com/en-gb/subject-catalog/p/international-economics-theory-and-policy-global-edition/P200000007162/9781292409818>

Stepanchenko A. student of group IER–31

Scientific supervisor: PhD in Economics, Associate Professor Kravchuk P.
Lutsk National Technical University

GEOPOLITICAL TRADE CONFLICTS IN THE ERA OF GLOBALIZATION: CHALLENGES AND CONSEQUENCES FOR THE WORLD ECONOMY

The modern world is undergoing a systemic transformation of the global trade architecture. The escalation of trade contradictions between leading economic players – the USA, China, and the EU – reflects a deepening conflict between the principles of free trade and national economic interests. The geopoliticization of trade has become a defining feature of international economic relations in 2018-2024, which underscores the relevance of this research.

Unlike classical 20th-century protectionism, contemporary trade conflicts have a pronounced geopolitical character. Tariffs and non-tariff barriers are used as instruments of pressure in the struggle for technological and strategic dominance, rather than merely for the protection of domestic markets.

- The US-China trade war (2018-2023): imposition of tariffs on goods exceeding \$700 billion, along with restrictions in semiconductors, 5G technology, and artificial intelligence.

- Sanctions pressure after 2022: the unprecedented disconnection of Russia from the global trading system, serving as a prime example of trade used as a geopolitical tool.

- Fragmentation into trade blocs: the emergence of «friend-shoring» – a strategy of reorienting supply chains toward allied nations.

Geopolitical trade conflicts are leading to the fragmentation of global production networks. According to IMF estimates, a full split of world trade into two blocs could reduce global GDP by 2–7% in the long run. Companies are forced to diversify supply chains, which raises costs but reduces geopolitical risk.

- Reshoring and nearshoring: returning production to the home country or relocating it to geographically and politically proximate states.

- Rising role of Global South countries (India, Vietnam, Mexico) as alternative manufacturing hubs.

The multilateral trading system under the WTO is experiencing a structural crisis. The blocking of the WTO Appellate Body since 2019 has effectively stripped the organization of its dispute settlement mechanism. This encourages countries to shift toward bilateral and regional agreements (RCEP, CPTPP, USMCA), further intensifying the fragmentation of the global trading space.

The geopoliticization of international trade is one of the key trends in the modern world economy. Trade conflicts are no longer purely economic phenomena – they have become a reflection of the struggle for global leadership and technological sovereignty. For developing countries, including Ukraine, this creates both risks (market volatility, supply chain disruptions) and opportunities (new niches in reconfigured supply chains). Effective adaptation requires diversification of trade partners and active integration into regional trade associations.

References

1. Gireesh Shubham Jha. Impact of Global Geopolitical Conflicts on International Trade and Global Supply Chains. SSRN Electronic Journal. January 2026 URL: https://www.researchgate.net/publication/404000062_Impact_of_Global_Geopolitical_Conflicts_on_International_Trade_and_Global_Supply_Chains
2. Vanessa P.G. Bretas, Esther Tippmann. Geopolitical tensions: risks and challenges for internationally scaling businesses. Multinational Business Review. Volume 33, Issue 4, 26 March 2025, Pages 585-603 URL: <https://www.sciencedirect.com/org/science/article/pii/S1525383X25000179>
3. Y. Luo A general framework of digitization risks in international business. Journal of International Business Studies, 53 (2) (2022), pp. 344-36.

Столярчук Т. ст. гр. МЕВМ–11

Науковий керівник: к.е.н., доцент Кравчук П.

Луцький національний технічний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується посиленням глобальної нестабільності, що проявляється у фінансових кризах, геополітичних конфліктах, високому рівні інфляції, порушенні глобальних ланцюгів постачання та зростанні боргового навантаження держав. У цих умовах міжнародні кредитні відносини зазнають суттєвої трансформації, оскільки саме

кредитний механізм є одним із ключових інструментів забезпечення функціонування міжнародних економічних процесів. Глобалізація фінансових ринків та висока взаємозалежність національних економік призводять до того, що локальні фінансові шоки швидко поширюються на міжнародному рівні, формуючи системні ризики для світової економіки.

Міжнародні кредитні відносини охоплюють систему взаємодії між державами, міжнародними фінансовими організаціями, транснаціональними банками та іншими суб'єктами світового господарства щодо руху позичкового капіталу. Їх розвиток безпосередньо пов'язаний із процесами фінансової глобалізації, лібералізації руху капіталу та інтеграції національних фінансових систем [1]. Разом із тим сучасна глобальна нестабільність суттєво змінює характер міжнародного кредитування, посилюючи роль ризиків, регуляторних механізмів та міжнародної координації фінансової політики.

Однією з ключових тенденцій трансформації міжнародних кредитних відносин є підвищення ролі міжнародних фінансових організацій, насамперед International Monetary Fund та World Bank, у підтриманні макрофінансової стабільності країн. У періоди криз міжнародне кредитування дедалі більше набуває антикризового характеру, спрямованого на стабілізацію валютних ринків, підтримку платіжного балансу та фінансування структурних реформ. Дослідження щодо України свідчать, що кредити МВФ можуть мати суперечливий короткостроковий вплив на економічне зростання, проте у довгостроковій перспективі вони створюють передумови для інституційних реформ і стабілізації економіки.

Суттєвий вплив на міжнародні кредитні відносини має також зростання глобальних боргових ризиків. Після світової фінансової кризи та пандемії COVID-19 значно зріс рівень державної заборгованості, що посилює залежність багатьох країн від зовнішнього фінансування. У результаті міжнародні кредитні ринки стали більш чутливими до політичної нестабільності, коливань процентних ставок та змін монетарної політики провідних центральних банків. Особливо це проявилось після посилення жорсткості монетарної політики Federal Reserve System та European Central Bank, що призвело до подорожчання міжнародних

кредитних ресурсів та погіршення доступу до фінансування для країн із високим рівнем ризику [2].

У сучасних умовах трансформується і структура міжнародного кредитування. Традиційне банківське кредитування поступово доповнюється альтернативними формами фінансування, зокрема міжнародними облігаційними позиками, цифровими фінансовими платформами та механізмами фінансових технологій. Цифровізація фінансового сектору сприяє прискоренню міжнародного руху капіталу, однак одночасно підвищує вразливість фінансових систем до кіберризиків та спекулятивних потоків капіталу [3]. Це вимагає посилення міжнародної координації регуляторної політики та розвитку макропруденційних механізмів контролю.

Важливим аспектом трансформації міжнародних кредитних відносин є зростання асиметричності між розвиненими країнами та країнами з перехідною економікою. Розвинені держави мають доступ до дешевших кредитних ресурсів і стабільніших фінансових ринків, тоді як економіки, що розвиваються, більшою мірою залежать від зовнішніх кредиторів та міжнародних фінансових інституцій. Дослідження функціонування банківських систем у глобалізованому середовищі демонструють, що високі кредитні ризики та нестабільність фінансового сектору суттєво обмежують економічне зростання і посткризове відновлення [4].

Для України питання трансформації міжнародних кредитних відносин має особливе значення в умовах воєнних та економічних викликів. Міжнародна фінансова підтримка стала одним із ключових факторів забезпечення макроекономічної стабільності, підтримки валютного ринку та фінансування бюджетних потреб держави. Водночас залежність від зовнішнього кредитування посилює боргові ризики та підвищує необхідність проведення ефективної фінансової політики, спрямованої на забезпечення довгострокової стійкості економіки.

Міжнародні кредитні відносини в умовах глобальної економічної нестабільності зазнають глибокої трансформації, що проявляється у зміні механізмів кредитування, зростанні ролі міжнародних фінансових організацій, посиленні регуляторної координації та підвищенні значення ризик-менеджменту. Сучасна система міжнародного кредитування дедалі більше орієнтується не

лише на забезпечення руху капіталу, але й на підтримання глобальної фінансової стабільності та економічної безпеки.

Список використаних джерел

1. Демінський, С. А. Фактори нестійкості в умовах глобальної кризи. *Вісник Приазовського Державного Технічного Університету. Серія: Економічні науки*, 2015. 29. С. 304–310. URL: <https://doi.org/10.31498/2225-6725.29.2015.52284>
2. Сохацький О. Поліпарадигмальна невизначеність міжнародних економічних відносин у системі глобальної безпеки. *Вісник Економіки*. Травень 2024. № 1. URL: <https://doi.org/10.35774/>.
3. Чирак І. Чинники фінансової нестабільності в Україні. *Вісник Економіки*. 2020. № 2. С. 121-34. URL: <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.02.121>.
4. Шлапак А.В. Міжнародна координація макропруденційної політики як інструмент фінансової інтеграції. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка*. 2022. 24. С.5-13. <https://doi.org/10.34079/2226-2822-2022-12-24-5-13>

Сулім Ю. ст. гр. МЕМ–11

Науковий керівник: д.е.н., професор Лютак О.

Луцький національний технічний університет

РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ ЛОГІСТИКИ У СТИМУЛЮВАННІ ГЛОБАЛЬНИХ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАННЯ

Міжнародна логістика в умовах сучасної глобальної економіки є одним із ключових системоутворюючих елементів формування та функціонування глобальних ланцюгів постачання. Її значення суттєво виходить за межі традиційного розуміння транспортування як простого переміщення товарів між країнами, оскільки вона охоплює комплексну систему управління взаємопов'язаними матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками, що супроводжують рух продукції на всіх етапах її життєвого циклу — від закупівлі сировини, виробництва та переробки до складування, розподілу та доставки кінцевому

споживачу в різних регіонах світу [3]. У сучасних умовах міжнародна логістика розглядається як інтегрована багаторівнева система координації діяльності учасників глобального ринку, яка забезпечує безперервність руху товарів та інформації, а також узгодження дій між виробниками, постачальниками, транспортними компаніями, митними органами, дистриб'юторами та кінцевими споживачами [2]. Така система спрямована на досягнення максимальної ефективності міжнародного товарообміну через скорочення часу доставки, зменшення логістичних витрат та підвищення якості обслуговування споживачів [1]. Сутність міжнародної логістики полягає у формуванні єдиного логістичного простору, який об'єднує основні функціональні процеси підприємств у міжнародному середовищі.

Таблиця 1. Основні функції міжнародної логістики

Функція	Зміст
Планування перевезень	Вибір маршрутів, видів транспорту та умов доставки
Управління запасами	Баланс між витратами на зберігання та ризиками дефіциту
Митно-брокерське забезпечення	Оформлення документів та дотримання митних вимог
Інформаційне забезпечення	Використання цифрових систем для моніторингу потоків
Контроль логістичних процесів	Координація всіх етапів ланцюга постачання

При цьому важливою особливістю є те, що всі ці елементи функціонують не ізольовано, а як частини єдиного взаємопов'язаного механізму, де зміна одного компонента безпосередньо впливає на ефективність усієї системи. До основних принципів функціонування міжнародної логістики належать системність, що передбачає розгляд логістичних процесів як єдиного цілого; оптимізація витрат, яка орієнтована на мінімізацію загальних логістичних витрат у всьому ланцюзі постачання, а не лише на окремих його етапах; безперервність матеріальних та інформаційних потоків, що забезпечує стабільність поставок і зменшення ризиків затримок; координація та узгодженість дій усіх

учасників ланцюга постачання; а також клієнтоорієнтованість, яка передбачає врахування потреб кінцевого споживача як основного чинника формування логістичних рішень [2]. Функціонально міжнародна логістика охоплює широкий спектр управлінських та операційних процесів. До них належить планування міжнародних перевезень із урахуванням вибору оптимальних маршрутів, видів транспорту та умов доставки; управління матеріальними запасами з метою балансування між витратами на зберігання та ризиками дефіциту продукції; митно-брокерське забезпечення, що включає оформлення міжнародної документації та дотримання вимог митного законодавства різних країн; інформаційне супроводження логістичних процесів, яке базується на використанні цифрових технологій для моніторингу та обміну даними; а також контроль і координація всіх етапів логістичного ланцюга для забезпечення його ефективного функціонування [3].

Глобальні ланцюги постачання формуються в умовах поглиблення міжнародної економічної інтеграції, зростання світової торгівлі та цифровізації економіки. Це призводить до розподілу виробничих і логістичних процесів між різними країнами відповідно до їхніх конкурентних переваг, витрат і технологічного рівня. У результаті формується глобальна система створення вартості, де етапи виробництва можуть бути географічно розділені, але залишаються функціонально інтегрованими в єдиний процес. Важливу роль у формуванні таких ланцюгів відіграють транснаціональні корпорації, які координують міжнародні виробничо-логістичні мережі, визначають розміщення виробництва, стандарти постачання та інтегрують партнерів у єдині системи управління. Це дозволяє знижувати витрати та підвищувати ефективність глобальних операцій. Управління глобальними ланцюгами постачання базується на системному, процесному та ресурсному підходах, а також концепції стійкості (resilience), яка передбачає здатність системи адаптуватися до криз і зовнішніх шоків та швидко відновлювати роботу. Ефективність глобальних ланцюгів постачання безпосередньо впливає на економічний розвиток країн. За даними Світового банку, держави з високим Logistics Performance Index мають вищий рівень інтеграції у світову торгівлю та стабільніше економічне зростання [3].

Сучасний світовий ринок логістичних послуг є складною динамічною системою, що функціонує під впливом глобалізації, розвитку міжнародної торгівлі та технологічних інновацій. Для нього характерні висока конкуренція, ускладнення логістичних процесів та зростання ролі інтегрованих логістичних операторів. Водночас ринок стикається з низкою обмежень, зокрема коливанням вартості енергоресурсів, нерівномірністю розвитку транспортної інфраструктури та макроекономічною нестабільністю, що призводить до різного рівня логістичної ефективності між країнами та нерівномірної інтеграції у глобальні ланцюги постачання. Важливою тенденцією є цифровізація логістики, яка передбачає використання штучного інтелекту, Інтернету речей (IoT), блокчейну та аналітики великих даних, що забезпечує автоматизацію процесів, підвищення прозорості та оптимізацію логістичних систем. За даними UNCTAD, впровадження цифрових технологій суттєво підвищує ефективність міжнародної логістики та скорочує витрати на транспортування і управління потоками [2]. Глобальні ланцюги постачання залишаються вразливими до впливу кризових і геополітичних факторів, таких як пандемії, військові конфлікти, санкційні обмеження та порушення міжнародних торговельних зв'язків, що призводить до їх трансформації та перебудови логістичних маршрутів. У відповідь на ці виклики компанії впроваджують стратегії диверсифікації постачальників, регіоналізації виробництва та nearshoring, що дозволяє підвищити стійкість і адаптивність ланцюгів постачання. Подальший розвиток міжнародної логістики пов'язаний із впровадженням інноваційних технологій, автоматизацією складських і транспортних процесів, розвитком автономного транспорту, штучного інтелекту та цифрових платформ управління логістикою, що формує концепцію «розумної логістики», яка стає основою конкурентоспроможності сучасних компаній. Важливим стратегічним напрямом є також підвищення стійкості глобальних ланцюгів постачання та розвиток транспортно-логістичної системи України як частини європейської та світової інфраструктури, що базується на модернізації транспортних коридорів, розвитку мультимодальних перевезень та цифровізації митних процедур. У підсумку саме поєднання технологічних інновацій, стратегічного управління та інституційного розвитку дозволить забезпечити ефективне

функціонування міжнародної логістики в умовах глобальної нестабільності.

Міжнародна логістика є фундаментальним чинником розвитку та ефективного функціонування глобальних ланцюгів постачання, оскільки саме вона забезпечує інтеграцію матеріальних, інформаційних і фінансових потоків у єдину взаємопов'язану систему. Завдяки цьому створюються умови для безперервного руху продукції між різними країнами та континентами, а також для узгодження дій усіх учасників ланцюга постачання — від постачальників сировини до кінцевих споживачів і сервісних компаній. Сучасні глобальні ланцюги постачання характеризуються високим рівнем складності, багаторівневою структурою та значною взаємозалежністю між їхніми елементами, що означає функціонування кожної ланки безпосередньо впливає на ефективність усієї системи в цілому. Водночас така інтегрованість робить ланцюги постачання вразливими до зовнішніх кризових факторів, серед яких економічні спади, геополітичні конфлікти, пандемії, порушення транспортних маршрутів або зміни в міжнародній торговельній політиці. У результаті зростає необхідність підвищення їхньої стійкості (resilience) та здатності швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища без критичних втрат ефективності. У цих умовах цифровізація та впровадження інноваційних технологій виступають ключовими драйверами трансформації міжнародної логістики. Використання сучасних цифрових рішень, зокрема систем штучного інтелекту, технологій Інтернету речей (IoT), блокчейн-платформ і аналітики великих даних, дозволяє значно підвищити прозорість логістичних процесів, забезпечити оперативний контроль за рухом вантажів та оптимізувати управлінські рішення. Крім того, цифрові технології сприяють скороченню часу доставки, зменшенню операційних витрат і підвищенню точності прогнозування попиту, що є критично важливим у умовах високої нестабільності глобального ринку. У перспективі саме поєднання технологічного розвитку, цифрової трансформації та ефективного стратегічного управління дозволить сформувати більш стійкі, гнучкі та конкурентоспроможні глобальні ланцюги постачання. Такі системи будуть здатні не лише швидко реагувати на зовнішні виклики, але й адаптуватися до довгострокових структурних змін у світовій економіці,

забезпечуючи стабільність міжнародної торгівлі та підвищення загальної ефективності логістичних процесів.

Список використаних джерел

1. World Bank. Logistics Performance Index Report 2023. Washington, D.C., 2023.
2. UNCTAD. Review of Maritime Transport 2024. United Nations Conference on Trade and Development, 2024.
3. DHL. Logistics Trend Radar 2024. DHL Customer Solutions & Innovation, 2024.

Tatarchuk D. student of group IER–41

Scientific supervisor: PhD, Associate Professor Korolchuk L.

Lutsk National Technical University

IT OUTSOURCING IN GLOBAL ECONOMY: THEORETICAL ASPECTS AND CLUSTER EXPERIENCE

In the modern architecture of the global economy, outsourcing is defined as a strategic decision to transfer secondary business functions or parts of the production process to an external contractor on a long-term contractual basis. Unlike one-time services, it involves the deep integration of a partner into the internal business ecosystem of a company to achieve competitive advantages. The economic nature of this phenomenon in the system of international economic relations is based on David Ricardo's theory of comparative advantage [1]. Transferring resource-intensive processes to professional contractors allows the entity to direct freed resources toward the development of core intellectual capital. The research aims to analyze IT outsourcing's shift from simple cost-saving to strategic intellectual capital management, evaluating hybrid models and the role of regional IT clusters in ensuring competitiveness during crises.

The scientific novelty lies in conceptualizing IT outsourcing as the highest form of international division of labor based on knowledge mobility. It validates the efficiency of hybrid cooperation models and highlights the unique stress-resistance of regional IT ecosystems. Using the Lviv IT Cluster as an example, it proves that adaptability is achieved

through the synergy of business, education, and autonomous infrastructure.

IT outsourcing holds a special place in international cooperation, acting as the foundation of the global economy's service model. It covers a wide range of tasks: from network administration to the implementation of artificial intelligence and cybersecurity. James Brian Quinn substantiates it as the highest form of the international division of labor, which is based on the mobility of intellectual capital rather than the exploitation of natural resources [2]. According to research by Deloitte, the key dimensions of utilizing IT outsourcing include financial optimization (the transition from a CAPEX to an OPEX model), improvement of time management through a 24/7 development model, and unimpeded access to a global talent pool [3].

IT outsourcing models are classified by geography (offshore, nearshore, onshore) and contract terms (Fixed Price, Time and Material, Dedicated Team). The offshore model allows for a significant reduction in costs, while the nearshore model minimizes cultural distance and facilitates the implementation of Agile methodologies [4]. Modern giants, such as Microsoft and IBM, utilize hybrid approaches by combining offshore development with a «dedicated team» model in Eastern Europe. An important role in the system of international economic relations is played by IT clusters, which function as ecosystems based on Michael Porter's theory [5]. An example of successful adaptability is the Lviv IT Cluster, which ensures the continuity of processes through autonomous infrastructure (Starlink, power supply) and the modernization of education via projects like «IT Expert» [6]. Thus, IT outsourcing is transforming into a complex mechanism of global integration and innovative development.

Therefore, the conducted analysis allows us to conclude that IT outsourcing has transformed from a tool of simple cost savings into a complex strategic model for managing intellectual capital within the system of international economic relations. Its role lies in the formation of a modern global value chain, where the key development factor is not natural resources, but the mobility of knowledge and the advantages of digital infrastructure. The efficiency of this market's functioning today is ensured by the hybridization of cooperation models (combining offshore with dedicated teams) and the development of regional IT clusters. Using the Lviv IT Cluster as an example, it has been proven that such

ecosystems are capable of ensuring the high competitiveness of a national economy even under the conditions of exogenous shocks, thanks to the synergy of education, business, and autonomous infrastructure.

References

1. Ricardo, D. (2005). Principles of Political Economy and Taxation. Vol. 1. In The Works and Correspondence of David Ricardo, ed. Piero Sraffa with the Collaboration of M.H. Dobb. Indianapolis, IN: Liberty Fund. Retrieved July 17, 2017 from: <http://oll.libertyfund.org/titles/113>.
2. J.B. Quinn and F.G. Hilmer, "Strategic Outsourcing," Sloan Management Review, volume 35, Summer 1994, pp. 43–55.
3. Juan Coronado, Mike Stoler, Global outsourcing survey 2022, Deloitte., URL: <https://www.deloitte.com/ce/en/issues/work/global-outsourcing-survey.html>.
4. Sharma, Gunjan & Amoozegar, Azadeh & Najeeb, Ali. (2025). Transforming Traditional Outsourcing Models: The Disruptive Impact of AI. DOI: 10.4018/979-8-3373-1270-5.ch019.
5. Porter, M. E. (1990). The Competitive Advantage of Nations (p. 564). The Free Press. <https://doi.org/10.1007/978-1-349-11336-1>.
6. Bai, S., & Prysiashniuk, A. (2024). IT Clusters in Ukraine: Economic Potential. Economy of Ukraine, 61(9(682). <https://doi.org/10.15407/economyukr.2018.09.050>.

Tkachuk N. student group IER–11

Scientific supervisor: PhD, Associate Professor Korolchuk L.

Lutsk National Technical University

DIPLOMACY IN THE CONTEXT OF TRANSFORMATION OF INTERNATIONAL RELATIONS

The contemporary system of international relations is undergoing a profound transformation driven by geopolitical shifts, the growing role of non-state actors, the digitalization of communications, and the escalation of global security, economic, and humanitarian challenges. Traditional diplomacy, which was grounded in bilateral and multilateral negotiations between sovereign states within established international

institutions, can no longer fully meet the demands of the new world order. This problem has become particularly acute in the context of Russia's full-scale armed aggression against Ukraine, which has called into question the core principles of international law – sovereignty, territorial integrity, and the prohibition of the use of force. Accordingly, there is an urgent scholarly and practical need to rethink the instruments and methods of diplomatic activity in an era of global instability.

The transformation of diplomacy and international relations has attracted considerable scholarly attention. J. Nye developed the concept of “soft power” as a key instrument of modern diplomacy [1], while J. Melissen explored the phenomenon of new public diplomacy in the context of globalization [2]. Among Ukrainian scholars, V. Gorbulin [3] and L. Chekalenko [4] have made significant contributions to the study of Ukraine's foreign policy strategy. The digital dimension of international relations and the information aspects of the Russian–Ukrainian war have been analyzed by O. Sushko and M. Pashkov [5]. Nevertheless, the adaptation of diplomatic mechanisms to hybrid threats and the erosion of international law norms remain insufficiently studied.

Research objective: to analyze the key trends in the transformation of international relations and to identify new forms and mechanisms of diplomatic activity in the context of global instability.

The transformation of international relations in the 21st century is characterized by several interconnected trends. First, the Westphalian system of state sovereignty is being gradually weakened by globalization and deepening regional integration. Second, the influence of non-state actors – international organizations, transnational corporations, NGOs, and media – is growing steadily. Third, geopolitical competition among great powers (USA, China, EU, Russia) is taking new forms: economic coercion, information operations, and hybrid warfare. All of these factors significantly complicate traditional diplomatic practice and demand new approaches [1].

Digital diplomacy (e-diplomacy) has evolved into a full-fledged instrument for shaping the international agenda. Social media, video addresses, and online summits have become recognized diplomatic platforms, particularly during the COVID-19 pandemic and armed conflicts. Public diplomacy is increasingly central to building a state's positive image and winning the support of foreign civil societies. Notably, between 2022 and 2024, Ukraine's head of state delivered more than 40

video addresses to foreign parliaments, setting an unprecedented example of digital public diplomacy [5].

Economic diplomacy has gained extraordinary weight: sanctions policy, trade agreements, and control over critical infrastructure have become primary instruments of pressure. The unprecedented sanctions package imposed on Russia following 2022, joined by over 40 states, demonstrated the potential of coordinated economic diplomacy as a tool of deterrence [3].

Legal diplomacy has also proved effective. Ukraine's referrals to the International Court of Justice and the International Criminal Court (ICC) produced tangible results: in 2023, the ICC issued an arrest warrant for V. Putin – an unprecedented step against a sitting head of state and permanent member of the UN Security Council. This confirmed that legal mechanisms can serve as a powerful complement to traditional diplomacy [4].

At the same time, the transformation of international relations generates new risks. The declining effectiveness of the UN Security Council due to the veto mechanism, the fragmentation of international law, and the large-scale spread of disinformation complicate the achievement of diplomatic agreements. Promising directions for the development of diplomacy include: the application of artificial intelligence for geopolitical analysis; the development of climate diplomacy as a new domain of international cooperation; and the strengthening of parliamentary diplomacy and Track II diplomacy, which involves scholars and civil society in resolving international problems [2].

Modern diplomacy is undergoing a profound transformation driven by a fundamental shift in the architecture of international relations. Effective diplomatic activity in the new environment requires the organic combination of traditional interstate dialogue with digital, public, economic, and legal instruments of influence. Ukraine's experience of 2022–2024 convincingly demonstrates that consistent, multi-vector, and innovative diplomacy – even under conditions of armed conflict – can secure broad international support, build a coalition of partners in defense of sovereignty and international law, and effectively counter the aggressor on the global stage.

References

1. Nye J. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: PublicAffairs, 2004. 191 p.

2. Melissen J. The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations. New York: Palgrave Macmillan, 2005. 246 p.

3. Gorbulin V.P. Svitova hibrydna viina: Ukrainskyi front [The World Hybrid War: The Ukrainian Front]. Kyiv: NISS, 2022. 496 p. [in Ukrainian].

4. Chekalenko L.D. Dyplomatiia Ukrainy v umovakh viiny [Ukraine's Diplomacy in Wartime]. Kyiv: Lybid, 2023. 310 p. [in Ukrainian].

5. Sushko O., Pashkov M. Tsyfrova dyplomatiia Ukrainy: vyklyky ta zdobutky [Digital Diplomacy of Ukraine: Challenges and Achievements]. Zovnishni spravy. 2023. No. 4. P. 12–17. URL: <https://uaforeignaffairs.com> (accessed: 01.04.2024). [in Ukrainian].

Ткачук Н. ст. гр. МЕН–11

Науковий керівник: к.е.н., доцент Кравчук П.

Луцький національний технічний університет

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Глобалізація як визначальна тенденція світового економічного розвитку кардинально змінила умови функціонування національних економік. Для країн Центрально-Східної Європи (ЦСЕ) — Польщі, Чехії, Словаччини, Угорщини, Румунії, Болгарії, країн Балтії та інших — глобалізаційні процеси набули особливого значення з огляду на трансформаційний характер їхнього розвитку після 1991 року. Вступ до Європейського Союзу, інтеграція у світові ланцюги доданої вартості та залучення іноземних інвестицій суттєво прискорили економічне зростання регіону. Водночас глобалізація несе з собою нові виклики: посилення залежності від зовнішньої кон'юнктури, загострення конкуренції та зростання нерівності між регіонами. Дослідження економічного розвитку країн ЦСЕ в цьому контексті є надзвичайно актуальним, зокрема з огляду на можливість використання їхнього досвіду Україною в процесі євроінтеграції.

Економічний розвиток країн ЦСЕ в умовах глобалізації досліджується широким колом науковців. Теоретичні засади впливу

глобалізації на трансформаційні економіки розробляли Дж. Стігліц, Д. Родрік та П. Кругман. Регіональні аспекти конкурентоспроможності країн ЦСЄ вивчали М. Портер, а також вітчизняні дослідники – О. Білорус, Д. Лук'яненко, Т. Циганкова [3]. Питання євроінтеграційного виміру економічного розвитку регіону аналізують у своїх роботах В. Будкін та І. Бураковський [4]. Останніми роками значна увага приділяється дослідженню стійкості економік ЦСЄ до глобальних шоків – пандемії COVID-19, енергетичної кризи та наслідків російсько-української війни [5]. Проте питання порівняльного аналізу моделей адаптації окремих країн регіону до глобалізаційних викликів залишається дискусійним.

Країни ЦСЄ демонструють один із найдинамічніших темпів економічного зростання серед держав – членів ЄС. За даними Євростату, у 2022–2023 роках ВВП на душу населення в Польщі досяг 79% від середнього рівня ЄС порівняно з 49% у 2004 році, коли країна вступила до Союзу. Схожу динаміку демонструють Чехія (92% від середнього по ЄС), Румунія (76%) та країни Балтії [1]. Таке стрімке наближення до рівня розвитку Західної Європи прийнято називати процесом конвергенції, і саме він є головним економічним здобутком регіону за останні два десятиліття.

Ключовими чинниками економічного успіху країн ЦСЄ в умовах глобалізації є кілька взаємопов'язаних факторів. По-перше, активне залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ): завдяки вигідному географічному положенню, відносно низьким витратам на робочу силу та членству в ЄС регіон перетворився на потужний виробничий хаб для провідних транснаціональних корпорацій. Зокрема, Польща стала одним із найбільших реципієнтів ПІІ в Центральній Європі, залучивши у 2023 році понад 20 млрд євро іноземних капіталовкладень [1].

По-друге, визначальну роль відіграло членство в ЄС та доступ до структурних фондів. За 2004–2023 роки країни ЦСЄ отримали сотні мільярдів євро з фондів згуртування та регіонального розвитку, що дозволило модернізувати інфраструктуру, підвищити якість освіти та розбудувати інституційну спроможність держав. Польща за цей період отримала близько 160 млрд євро чистих трансфертів з бюджету ЄС [2].

По-третє, країни ЦСЄ успішно інтегрувалися у глобальні та регіональні ланцюги доданої вартості, особливо в автомобілебудуванні,

електроніці та машинобудуванні. Чехія та Словаччина стали одними з найбільших виробників автомобілів у Європі у перерахунку на душу населення, що забезпечило стабільний попит на кваліфіковану робочу силу та зростання експортних доходів [2].

Водночас глобалізація загострила низку структурних проблем регіону. Демографічна криза та еміграція кваліфікованої робочої сили до Західної Європи («відплив мізків») послаблюють людський капітал країн ЦСЄ. За оцінками МВФ, Болгарія та Румунія втратили до 15% працездатного населення внаслідок трудової міграції впродовж 2004–2022 років [5]. Крім того, висока залежність від зовнішньої кон'юнктури зробила регіон вразливим до глобальних шоків: енергетична криза 2022 року після вторгнення Росії в Україну завдала відчутного удару по промисловому виробництві, зокрема в енергоємних галузях Польщі та Угорщини [4].

Досвід країн ЦСЄ має важливе практичне значення для України, яка перебуває на шляху до членства в ЄС. Ключові уроки полягають у необхідності: формування сприятливого інвестиційного клімату як передумови залучення ПІІ; розбудови якісної інфраструктури та людського капіталу; активного використання механізмів структурних фондів ЄС; а також диверсифікації економіки задля зниження залежності від окремих галузей або торговельних партнерів [3].

Таким чином, економічний розвиток країн Центрально-Східної Європи в умовах глобалізації демонструє приклад успішної трансформації від планових до ринкових економік та поступового досягнення рівня добробуту Західної Європи. Ключовими рушіями цього процесу стали євроінтеграція, залучення іноземних інвестицій та інтеграція у глобальні виробничі ланцюги. Водночас регіон стикається з демографічними викликами та залежністю від зовнішньої кон'юнктури. Досвід країн ЦСЄ є надзвичайно цінним орієнтиром для України в контексті її євроінтеграційного курсу та повоєнного економічного відновлення.

Список використаних джерел

1. Eurostat. Regional GDP per capita 2023. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>.

2. Becker S., Egger P., von Ehrlich M. EU Regional Policy and Economic Growth. *Journal of Economic Geography*. 2023. Vol. 23. No. 2. P. 285–312.

3. Циганкова Т.М., Гордєєва Т.Ф. Міжнародна торгівля. Київ: КНЕУ, 2022. 514 с.

4. Бураковський І.В. Україна та ЄС: нові виміри економічної інтеграції. *Економіка України*. 2023. № 3. С. 45–58.

5. IMF. Central and Eastern Europe: Regional Economic Outlook. Washington: IMF, 2023. 98 p. URL: <https://www.imf.org>.

Ткачук С. ст. гр. МЕВз–31

Науковий керівник: к.е.н., доцент Баула О.

Луцький національний технічний університет

СТАЛИЙ РОЗВИТОК У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

У сучасних умовах посилення глобалізаційних процесів світова економіка дедалі більше характеризується високим рівнем взаємозалежності держав, інтеграцією ринків товарів, послуг, капіталів і технологій. У цих умовах концепція сталого розвитку набуває стратегічного значення, оскільки дозволяє поєднати економічне зростання з соціальною справедливістю та збереженням довкілля.

Глобальна економічна інтеграція створює нові можливості для розвитку національних економік, однак одночасно загострює проблеми нерівномірного розвитку, екологічного навантаження та соціальних дисбалансів. Саме тому актуальним є дослідження взаємозв'язку між інтеграційними процесами та реалізацією цілей сталого розвитку.

Сталий розвиток визначається як модель економічного зростання, що задовольняє потреби сучасного покоління без загрози для можливостей майбутніх поколінь. У глобальному вимірі ця концепція реалізується через систему міжнародних домовленостей, екологічних стандартів та соціально-економічних стратегій, зокрема Цілей сталого розвитку ООН.

Глобальна економічна інтеграція сприяє прискоренню економічного розвитку завдяки розширенню міжнародної торгівлі,

залученню інвестицій, трансферу технологій та розвитку глобальних ланцюгів доданої вартості. Це дозволяє країнам підвищувати продуктивність економіки, модернізувати виробництво та покращувати рівень життя населення.

Водночас інтеграційні процеси можуть мати і негативні наслідки для сталого розвитку. Посилення промислового виробництва у країнах з низькими екологічними стандартами призводить до зростання забруднення навколишнього середовища. Активізація глобального споживання сприяє надмірному використанню природних ресурсів, що створює загрозу їх виснаження. Крім того, нерівномірний розподіл вигод від глобалізації може посилювати соціальну нерівність між країнами та регіонами.

Важливу роль у забезпеченні сталого розвитку відіграють міжнародні організації, насамперед Організація Об'єднаних Націй, Світовий банк та інші інституції, які формують глобальні стандарти екологічної та соціальної відповідальності. Цілі сталого розвитку ООН до 2030 року охоплюють ключові напрями: подолання бідності, забезпечення якісної освіти, гендерної рівності, доступної чистої енергії, відповідального споживання та боротьби зі зміною клімату [1].

Особливого значення у сучасній глобальній економіці набуває концепція ESG (Environmental, Social, Governance), яка інтегрує екологічні, соціальні та управлінські критерії у діяльність компаній. Транснаціональні корпорації дедалі частіше впроваджують ESG-стандарти як елемент корпоративної відповідальності, що впливає на інвестиційні рішення та міжнародну конкурентоспроможність.

Для країн, що розвиваються, сталий розвиток у контексті глобальної інтеграції є інструментом модернізації економіки та підвищення її стійкості до зовнішніх шоків. Для України це означає необхідність розвитку «зеленої» економіки, підвищення енергоефективності, впровадження інноваційних технологій, реформування промисловості та інтеграцію у європейський економічний простір із дотриманням екологічних стандартів ЄС [2].

Таким чином, сталий розвиток у контексті глобальної економічної інтеграції є комплексною багатовимірною концепцією, що поєднує економічні, соціальні та екологічні аспекти розвитку світової економіки. Глобалізація створює як значні можливості для економічного зростання, так і серйозні виклики, пов'язані з екологічною безпекою та соціальною нерівністю.

Ефективна реалізація принципів сталого розвитку потребує узгоджених дій держав, міжнародних організацій та бізнесу, а також впровадження сучасних екологічних і соціальних стандартів у глобальні економічні процеси. Для України це є важливою передумовою довгострокового економічного розвитку, інтеграції у світову економіку та підвищення конкурентоспроможності.

Список використаних джерел

1. The Sustainable Development Goals Report 2023. United Nations. URL: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2023/>
2. Global Economic Prospects: Sustainable Growth in a Changing World. World Bank. 2024. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects>

Трачук М. ст. гр. МЕВ–41

Науковий керівник: д.е.н., професор Лютак О.
Луцький національний технічний університет

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОГО РИНКУ ПРОДОВОЛЬСТВА

Глобальний ринок продовольства в сучасних умовах виступає однією з ключових складових світової економіки, забезпечуючи не лише функціонування агропродовольчих систем, але й безпосередньо впливаючи на рівень продовольчої безпеки, соціально-економічну стабільність та якість життя населення. В умовах поглиблення процесів глобалізації, трансформації міжнародних економічних відносин і загострення геополітичних суперечностей питання формування та розвитку цього ринку набуває особливої актуальності.

Сучасний етап розвитку глобального продовольчого ринку характеризується високим рівнем взаємозалежності національних економік, зростанням ролі транснаціональних корпорацій, інтенсифікацією міжнародної торгівлі та посиленням впливу інноваційних технологій у виробництві, переробці та логістиці продовольства. Водночас зазначені процеси супроводжуються низкою викликів, серед яких вагоме місце займають кліматичні

зміни, деградація природних ресурсів, демографічний тиск, нерівномірність розподілу продовольства та коливання світових цін.

Особливого значення набуває дослідження факторів, що визначають динаміку та структуру глобального ринку продовольства. До таких факторів належать економічні (рівень доходів населення, структура споживання, розвиток міжнародної торгівлі), технологічні (впровадження інновацій у сільському господарстві, цифровізація), інституційні (державна політика, міжнародні регуляторні механізми), екологічні (зміни клімату, стан природних ресурсів) та соціальні (урбанізація, зміна харчових уподобань). Їх комплексна взаємодія формує сучасні тенденції розвитку світового продовольчого ринку та визначає його перспективи.

Важливим аспектом є також вплив глобальних кризових явищ, зокрема фінансово-економічних потрясінь, пандемій та військових конфліктів, які суттєво порушують ланцюги постачання, змінюють структуру попиту і пропозиції та підвищують ризики нестабільності. У цьому контексті зростає значення адаптивності та резильєнтності агропродовольчих систем як ключових характеристик ефективного функціонування глобального ринку продовольства.

Отже, актуальність дослідження факторів формування та розвитку глобального ринку продовольства зумовлена необхідністю глибшого розуміння закономірностей його функціонування в умовах сучасних викликів та трансформацій, що у свою чергу, створює підґрунтя для формування ефективної економічної політики, спрямованої на забезпечення сталого розвитку агропродовольчого сектору та підвищення рівня глобальної продовольчої безпеки.

OECD-FAO Agricultural Outlook 2024-2033 [1] здійснено комплексний аналіз середньострокових тенденцій розвитку світового агропродовольчого сектору, зосередившись на прогнозуванні виробництва, споживання, торгівлі та цін на основні види сільськогосподарської продукції. Дослідження OECD та FAO підкреслює вплив макроекономічних факторів, демографічних змін і політики держав на формування глобального ринку продовольства в перспективі до 2033 року. У роботі Costlow L., Herforth A., Sulser T. B., Cenacchi N. та Masters W. A. [2] проведено глобальний аналіз доступності продуктів харчування, необхідних для здорового

раціону. Автори виявили суттєві регіональні диспропорції у забезпеченні населення поживними продуктами та довели наявність структурного дефіциту окремих груп харчових ресурсів, що обмежує можливості досягнення збалансованого харчування у багатьох країнах світу. Дослідження Fosch A., Aleta A., Cremades R. та Moreno Y. [3] присвячене аналізу структури глобальних торговельних зв'язків у продовольчому секторі. Автори довели, що диверсифікація торговельних партнерів, хоча й знижує залежність від окремих постачальників, водночас може посилювати нерівність між країнами щодо вразливості до зовнішніх шоків, таких як кризи чи перебої в постачанні. Liutak O., Baula O., Tkachuk A. [3] акцентують увагу на конкурентоспроможності країн та факторів, що її формують в тому числі через призму інноваційної діяльності, яка спроможна гарантувати продовольчу безпеку в цілому.

Формування та розвиток глобального ринку продовольства зумовлюється комплексною взаємодією різнорідних факторів, які мають системний характер і визначають як поточну кон'юнктуру ринку, так і довгострокові тенденції його трансформації. Їх доцільно розглядати за основними групами з урахуванням специфіки впливу.

Передусім, економічні фактори відіграють визначальну роль у формуванні попиту і пропозиції на продовольство. Рівень доходів населення безпосередньо впливає на структуру споживання: зі зростанням добробуту змінюється попит на більш якісні та різноманітні продукти харчування. Водночас глобалізація торгівлі сприяє розширенню доступу до продовольства, формуванню світових цін та інтеграції національних ринків. Важливими є також валютні коливання, рівень інфляції, інвестиційна активність у сільському господарстві та розвиток інфраструктури, які визначають конкурентоспроможність країн на світовому ринку.

Технологічні фактори обумовлюють продуктивність і ефективність агропродовольчого виробництва. Впровадження інновацій, зокрема точного землеробства, біотехнологій, автоматизації та цифрових платформ, сприяє підвищенню врожайності, зниженню витрат і оптимізації логістичних процесів. Технологічний прогрес також забезпечує можливість адаптації до кліматичних змін і підвищує стійкість аграрного виробництва. Водночас нерівномірність доступу до інновацій між країнами формує асиметрії розвитку глобального ринку.

Суттєвий вплив мають інституційні фактори, які включають державну політику, міжнародні угоди та регуляторні механізми. Торговельна політика (тарифи, квоти, субсидії), стандарти якості та безпечності продукції, а також діяльність міжнародних організацій формують правила функціонування ринку. Ефективність інституційного середовища визначає рівень прозорості, передбачуваності та стабільності ринкових процесів, а також впливає на інвестиційну привабливість агропродовольчого сектору.

Не менш важливими є екологічні фактори, які дедалі більше визначають межі розвитку глобального продовольчого ринку. Кліматичні зміни, деградація ґрунтів, обмеженість водних ресурсів і втрата біорізноманіття безпосередньо впливають на обсяги виробництва продовольства. Підвищення частоти екстремальних погодних явищ створює додаткові ризики для аграрного сектору, що, у свою чергу, призводить до нестабільності пропозиції та цінових коливань на світових ринках.

Соціальні фактори відображають зміни у структурі населення та споживчих вподобаннях. Зростання чисельності населення світу, урбанізація, зміна способу життя та підвищення обізнаності щодо здорового харчування впливають на попит на продовольство. Зокрема, спостерігається зростання попиту на органічну продукцію, альтернативні джерела білка та продукти з високою доданою вартістю. Соціальні трансформації також визначають нерівномірність доступу до продовольства між різними регіонами світу.

Окремо слід виділити логістично-інфраструктурні фактори, які забезпечують фізичну доступність продовольства. Розвиток транспортної інфраструктури, систем зберігання, холододових ланцюгів та міжнародної логістики визначає ефективність переміщення продукції від виробника до споживача. Порушення логістичних ланцюгів, спричинені кризами чи конфліктами, можуть суттєво дестабілізувати ринок.

Нарешті, важливу роль відіграють геополітичні та кризові фактори, які мають деструктивний, але водночас трансформаційний вплив. Військові конфлікти, економічні санкції, пандемії та глобальні фінансові кризи порушують усталені торговельні зв'язки, змінюють маршрути постачання та стимулюють перегляд стратегій продовольчої безпеки на національному і міжнародному рівнях.

Таким чином, глобальний ринок продовольства формується під впливом багатofакторної системи, де взаємодія економічних, технологічних, інституційних, екологічних, соціальних, інфраструктурних та геополітичних чинників визначає його складну, динамічну та часто нестабільну природу. Комплексний аналіз цих факторів є необхідною передумовою для розробки ефективних механізмів регулювання та забезпечення сталого розвитку агропродовольчого сектору.

Список використаних джерел

1. OECD; FAO. OECD-FAO Agricultural Outlook 2024–2033. Paris: OECD Publishing; Rome: FAO, 2024. DOI: <https://doi.org/10.1787/4c5d2cfb-en>
2. Costlow L., Herforth A., Sulser T. B., Cenacchi N., Masters W. A. Global analysis reveals persistent shortfalls and regional differences in availability of foods needed for health // arXiv. 2024. URL: <https://arxiv.org/abs/2401.01080>
3. Fosch A., Aleta A., Cremades R., Moreno Y. Diversification of global food trade partners increased inequalities in the exposure to shock risks // arXiv. 2026. URL: <https://arxiv.org/abs/2603.01740>
4. Liutak O., Baula O., Tkachuk A. (2023). Simulation of the influence of investment and innovation activities on ensuring the international competitiveness of countries. *Informatyka, Automatyka, Pomiary W Gospodarce I Ochronie Środowiska*, 13(2), 86-92. URL: <https://doi.org/10.35784/iapgos.3470>

Урбан О. ст. гр. ПСЗм–11

Науковий керівник: д.е.н., професор Лещук В.

Західноукраїнський національний університет

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРЕДИКТОРИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

Сучасний розвиток міжнародної торгівлі відбувається не лише під впливом економічних, політичних чи технологічних факторів, але й значною мірою залежить від психологічних особливостей поведінки учасників міжнародного бізнесу. У глобалізованому

середовищі важливого значення набувають психологічні предиктори – чинники, що визначають мотивацію, поведінкові реакції, рівень довіри, готовність до співпраці та адаптацію до змін у міжнародній економічній діяльності.

Психологічні предиктори можна визначити як сукупність внутрішніх психологічних характеристик особистості чи групи, які впливають на прийняття економічних рішень та ефективність міжнародної взаємодії. До основних психологічних чинників міжнародної торгівлі належать: рівень довіри між партнерами, емоційний інтелект, міжкультурна компетентність, здатність до комунікації, стресостійкість, мотивація до співробітництва та готовність до ризику.

Одним із ключових предикторів у сфері міжнародної торгівлі є міжкультурна комунікація. Представники різних країн мають відмінні культурні цінності, моделі поведінки та підходи до ведення переговорів. Нерозуміння культурних особливостей може призвести до конфліктів, втрати довіри або зриву міжнародних контрактів. Саме тому компанії все частіше інвестують у розвиток *soft skills*, мовної підготовки та міжкультурної адаптації працівників.

Важливу роль також відіграє емоційний інтелект, який дозволяє ефективно управляти емоціями, будувати партнерські відносини та знаходити компроміси в умовах міжнародної конкуренції. Високий рівень емоційного інтелекту сприяє формуванню позитивного ділового іміджу, покращує якість переговорного процесу та підвищує результативність міжнародного співробітництва.

У контексті сучасних глобальних викликів особливого значення набуває психологічна стійкість бізнесу та працівників. Воєнні конфлікти, економічна нестабільність, пандемії та логістичні кризи створюють високий рівень невизначеності на міжнародних ринках. У таких умовах важливими стають здатність швидко адаптуватися до змін, приймати рішення в кризових ситуаціях та підтримувати ефективну комунікацію з міжнародними партнерами.

Для України питання психологічних предикторів міжнародної торгівлі є особливо актуальним в умовах європейської інтеграції та розширення зовнішньоекономічних зв'язків. Українські компанії дедалі активніше виходять на ринки Європейського Союзу, де значну увагу приділяють корпоративній культурі, етичним

стандартам ведення бізнесу, прозорості та діловій репутації. Успішна інтеграція у міжнародний економічний простір потребує розвитку професійних компетентностей, психологічної готовності до конкуренції та формування сучасної бізнес-культури.

Отже, психологічні предиктори є важливою складовою розвитку міжнародної торгівлі. Вони впливають на ефективність міжнародних переговорів, формування партнерських відносин, адаптацію до глобальних змін та конкурентоспроможність компаній. У сучасних умовах успіх міжнародної економічної діяльності залежить не лише від фінансових ресурсів чи технологій, але й від психологічної готовності суспільства та бізнесу до співпраці у глобальному середовищі.

Список використаних джерел

1. Psychology and International Business.
2. World Trade Organization. World Trade Report 2024.
3. European Commission. EU Trade Policy Review 2025.

Федишин В. ст. гр. МЕВ–41

Науковий керівник: к.е.н., доцент Баула О.

Луцький національний технічний університет

СУЧАСНІ ФОРМИ МІЖНАРОДНОГО ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ

Міжнародний трансфер технологій є одним із ключових механізмів поширення інновацій у світовій економіці. Його значення зростає в умовах цифровізації, глобальної конкуренції, розвитку високотехнологічного виробництва та необхідності швидкого впровадження нових знань у діяльність підприємств. У широкому розумінні трансфер технологій охоплює передачу знань, навичок, технічної документації, прав інтелектуальної власності, управлінського досвіду, обладнання або комплексних виробничих рішень між державами, корпораціями, університетами, науковими установами, стартапами та підприємствами [1; 3].

Актуальність дослідження сучасних форм міжнародного трансферу технологій пояснюється тим, що саме через них країни

отримують доступ до передових виробничих рішень, підвищують конкурентоспроможність національних компаній і формують умови для інноваційного розвитку. Водночас трансфер технологій не можна зводити лише до купівлі обладнання або ліцензії. У сучасній економіці він передбачає співпрацю, адаптацію технології до місцевих умов, навчання персоналу, захист прав інтелектуальної власності та спільне створення нових продуктів.

До традиційних форм міжнародного трансферу технологій належать експорт та імпорт технологічної продукції, продаж і купівля ліцензій, патентні угоди, передача ноу-хау, інжиніринг, франчайзинг, лізинг, будівництво підприємств «під ключ», міжнародна технічна допомога, спільні інноваційні проєкти та внутрішньофірмовий обмін технологіями в межах транснаціональних компаній [1; 2]. Ці форми залишаються важливими, оскільки забезпечують юридично оформлену передачу майнових прав, виробничого досвіду або матеріалізованих технологій.

За характером здійснення форми трансферу технологій доцільно поділяти на комерційні, некомерційні, внутрішньофірмові та цифрово-мережеві. Комерційні форми охоплюють ліцензування, продаж патентів, інжинірингові послуги, франчайзинг, передачу ноу-хау, спільне виробництво та пряме іноземне інвестування. Некомерційні форми пов'язані з конференціями, публікаціями, грантами, стажуваннями, академічною мобільністю, науково-технічною співпрацею та технічною допомогою. Внутрішньофірмовий трансфер здійснюється в межах ТНК, стратегічних альянсів і дочірніх підприємств, де технологія передається разом із корпоративними стандартами управління та контролю якості [2].

Сучасна специфіка трансферу технологій полягає у зміщенні акценту від разових операцій до комплексних моделей співпраці. Поряд із патентно-ліцензійною торгівлею дедалі більшого значення набувають спільні дослідження і розробки, венчурне фінансування, технологічні кластери, університетсько-промислова кооперація, стартап-екосистеми та міжнародні стратегічні альянси. У таких моделях передається не лише готова технологія, а й компетенції щодо її використання, модернізації та подальшого розвитку.

Окрему роль відіграють цифрові форми трансферу технологій: передача програмного забезпечення, хмарних рішень, алгоритмів штучного інтелекту, баз даних, цифрових платформ, промислових

ІТ-систем, рішень у сфері кібербезпеки, автоматизації та електронної комерції. На відміну від класичних форм, цифровий трансфер часто не потребує фізичного переміщення обладнання, а здійснюється через доступ до сервісів, програмних продуктів, API, дистанційне навчання та консультаційний супровід.

Для України розвиток сучасних форм міжнародного трансферу технологій має особливе значення. З одного боку, він дає можливість подолати технологічне відставання окремих галузей, оновити виробничу базу, посилити інноваційність аграрного сектору, промисловості, енергетики, ІТ та оборонно-промислового комплексу. З іншого боку, Україна має власний науково-технічний потенціал, який може бути комерціалізований на зовнішніх ринках через ліцензування, міжнародні R&D-проекти, участь в кластерах, експорт технологічних послуг і розвиток стартапів [3].

Водночас ефективність міжнародного трансферу технологій залежить від належного захисту інтелектуальної власності, прозорого договірною регулювання, доступу до фінансування, наявності кваліфікованих технологічних брокерів, розвитку інноваційної інфраструктури та здатності підприємств адаптувати отримані технології до власних потреб. Без цих умов імпорт технологій може перетворитися на просте споживання готових рішень без формування національної інноваційної спроможності.

Отже, сучасні форми міжнародного трансферу технологій охоплюють комплекс комерційних, некомерційних, інвестиційних, цифрових та мережевих механізмів. Їхня роль полягає не лише у переміщенні готових технологій між країнами, а й у створенні довгострокових каналів обміну знаннями, розвитку людського капіталу та інтеграції національних економік у глобальний інноваційний простір. Для України пріоритетним завданням є поєднання імпорту передових технологій із підтримкою власних розробок, що дозволить перейти від технологічної залежності до активної участі у світовому ринку інновацій.

Список використаних джерел

1. Петренко Н.С. Аналіз інноваційного потенціалу України через призму міжнародного трансферу технологій: європейські тренди розвитку. *Наукові праці МАУП. Серія: Економічні науки*. 2025. 3 (79). DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/79-9>

2. Кошовий, Б.-П. О. Трансфер технологій у системі міжнародного економічного співробітництва як чинник розбудови інноваційної інфраструктури національної економіки з урахуванням провідного міжнародного досвіду. *Академічні візії*. 2025. 49. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19306680>

3. Мельник Л. Л., Байдак І. І. Міжнародний трансфер технологій і його вплив на організацію виробництва в АПК України. *Ефективна економіка*. 2024. № 5. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.5.79>.

Tsyurik A. student, gr. IER–11

Scientific supervisor: PhD, Associate Professor Korolchuk L.

Lutsk National Technical University

EXPORT AND IMPORT AS THE FOUNDATION OF INTERNATIONAL RELATIONS

In the context of deepening globalisation and the ongoing transformation of international economic relations, export and import are acquiring ever greater significance for ensuring the sustainable development of national economies. Foreign trade is not merely an instrument for generating foreign currency revenues; it also serves as a mechanism for integrating a country into global production chains and a factor shaping its international standing [7]. For Ukraine, which has been operating under conditions of full-scale armed aggression since 2022, the reorientation of foreign trade flows and the maintenance of export potential have become strategically critical for preserving economic resilience. According to the Ministry of Economy of Ukraine, despite wartime challenges, in 2023 Ukraine maintained active participation in international trade, exporting agri-food products, metals and services to more than 190 countries worldwide [5].

The development of export-import activities and their role in the system of international economic relations have been examined by such contemporary scholars as T.M. Tsyhankova, O.V. Hrebelnyk, A.A. Mazaraki and I.V. Klymenko [2; 6], K.S. Shvabii [4], M. Melitz [7]. Nevertheless, the adaptation of Ukraine's foreign trade activity to wartime

conditions and post-war reconstruction remains insufficiently explored and requires further scientific investigation.

The purpose of this study is to analyse the role of export and import as key components of international economic relations and to identify the specific features of Ukraine's foreign trade activity under current conditions, taking into account the challenges of 2022-2024.

International trade is one of the fundamental mechanisms of interaction among states in today's globalized world. Export and import reflect the degree of a country's participation in the international division of labour and determine its place within the global economic system [6]. The trade balance – the ratio of the value of exports to imports – is one of the key macroeconomic indicators characterising a state's external economic position. A positive trade balance signals the competitiveness of domestic production on foreign markets, whereas a negative balance may indicate import dependency or stimulation of domestic consumption [7].

In 2023-2024, the structure of Ukraine's foreign trade underwent substantial transformation. According to the State Statistics Service of Ukraine, total merchandise exports in 2023 amounted to approximately USD 37.1 billion, while imports exceeded USD 60 billion [1]. The signing and deepening of the Association Agreement between Ukraine and the EU, in particular, the operationalisation of the Deep and Comprehensive Free Trade Area (DCFTA) – has significantly altered the geographical structure of foreign trade [4].

A notable trend of 2023-2024 has been the growing importance of arrangements for exporting agricultural produce via Danube ports and overland routes following the termination of the Black Sea Grain Initiative in July 2023 [5]. This enabled Ukraine to retain its position as one of the world's leading exporters of wheat, maize and sunflower oil, supplies of which underpin the food security of numerous countries across Africa and the Middle East [2].

From a theoretical perspective, contemporary research in international trade increasingly focuses on the concept of Global Value Chains (GVCs) [7]. For Ukraine, integration into GVCs constitutes a strategic objective entailing the raising of technological sophistication of production and developing sectors with high added value [3]. The IT sector is a striking example: the volume of computer services exports in 2023 exceeded USD 7.3 billion, making it one of the largest sources of foreign currency earnings [1].

Equally important is the issue of import dependency. Excessive reliance on imports in strategic sectors – energy, pharmaceuticals and

critical equipment – can constitute a threat to national security [4]. Ukraine's experience has confirmed this: the transition to alternative energy suppliers following 2022 required considerable financial outlays and organizational effort [5]. Diversification of import sources and development of domestic production capacity in critical industries are therefore indispensable conditions for ensuring economic sovereignty [3].

Export and import are fundamental components of international economic relations, determining a country's place in the global economy and its foreign-policy standing [7]. For Ukraine, 2023-2024 were marked by a successful reorientation of external trade ties towards EU markets and the preservation of key positions on global agricultural markets despite wartime challenges [1; 5]. Strategic priorities include: diversification of the export structure in favour of high-value-added products, deeper integration into global value chains, reduction of critical import dependency, and development of domestic production capacities in priority sectors [3; 6].

References

1. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Zovnishnia torhivlia Ukrainy u 2023 rotsi: statystychnyi zbirnyk [Foreign Trade of Ukraine in 2023: Statistical Compendium]. Kyiv: Derzhstat, 2024. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian]
2. Mazaraki A.A., Melnyk T.M. Mizhnarodna torhivlia v umovakh heopolitychnykh transformatsii [International trade under geopolitical transformations]. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelnookonomichnoho universytetu. 2023. No. 4. S. 5-21. [in Ukrainian]
3. Klymenko I.V. Zovnishnotorhovelna pereoriiientatsiia Ukrainy v umovakh yevrointehratsii: vyklyky ta mozhlyvosti [Foreign trade reorientation of Ukraine in the context of European integration: challenges and opportunities]. Ekonomika Ukrainy. 2024. No. 1. S. 34-49. [in Ukrainian]
4. Shvabii K.S. Torhovelna polityka Ukrainy v konteksti uhody pro asotsiatsiiu z YeS: rezultaty ta perspektyvy [Ukraine's trade policy in the context of the Association Agreement with the EU: results and prospects]. Mizhnarodna ekonomichna polityka. 2023. No. 2. S. 12-30. [in Ukrainian]
5. Ministerstvo ekonomiky Ukrainy. Ohliad zovnishnoi torhivli Ukrainy za 2023 rik [Overview of Ukraine's foreign trade in 2023]. Kyiv, 2024. URL: <https://www.me.gov.ua> [in Ukrainian]

6. Tsyhankova T.M., Hordeieva T.F. Mizhnarodna torhivlia: navch.-metod. posib. [International trade: study guide]. 3-tie vyd., onovl. Kyiv: KNEU, 2023. 320 s. [in Ukrainian]

7. Krugman P., Obstfeld M., Melitz M. International Economics: Theory and Policy. 12th ed. Pearson Education, 2023. 832 p.

Цюрик А. ст. гр. МЕВ–11

Науковий керівник: к.е.н., доцент Кравчук П.

Луцький національний технічний університет

ПОРІВНЯННЯ РІВНЯ ЖИТТЯ В РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Рівень життя населення є одним із ключових показників соціально-економічного розвитку будь-якої держави. Він відображає ступінь задоволення матеріальних, духовних та соціальних потреб людини і визначається через цілий комплекс показників — доходи населення, тривалість життя, доступність охорони здоров'я та освіти, екологічний стан довкілля. У сучасному глобалізованому світі різниця у рівні добробуту між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, залишається вкрай значною, що призводить до посилення нерівності, міжнародної трудової міграції та соціальної напруженості. Порівняльний аналіз рівня життя дає змогу виявити чинники, що зумовлюють відмінності між країнами, та запропонувати шляхи підвищення добробуту населення на основі успішного міжнародного досвіду.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Дослідженню питань порівняння рівня життя в різних країнах присвячені праці таких вчених: В.М. Гейця, Е.М. Лібанової, О.І. Амоші, Л.С. Шевченко, а також зарубіжних дослідників — А. Сена, Дж. Стігліца, Дж. Сакса. Методологічну основу таких досліджень становлять індекс людського розвитку (ІЛР) ООН, індекс кращого життя ОЕСР, індекс щастя та інші комплексні показники якості життя.

Метою даного дослідження є порівняльний аналіз рівня життя населення у різних країнах світу на основі ключових соціально-економічних показників та виявлення основних чинників, що визначають добробут громадян.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Для порівняння рівня життя між країнами найчастіше застосовується індекс людського розвитку (ІЛР), розроблений Програмою розвитку ООН (ПРООН). Він враховує три основні виміри: довге і здорове життя (тривалість життя при народженні), знання (роки навчання) та гідний рівень життя (валовий національний дохід на душу населення за паритетом купівельної спроможності). Згідно зі Звітом про людський розвиток за 2023 рік, до країн із найвищим ІЛР належать Норвегія, Ірландія, Швейцарія, Гонконг та Ісландія. Ці держави відзначаються ефективними системами охорони здоров'я, розвиненою освітою та високими доходами населення [1].

Зокрема, Норвегія протягом багатьох років посідає провідні позиції у світових рейтингах завдяки ефективному управлінню нафтовими доходами через Державний пенсійний фонд, що забезпечує стабільне фінансування соціальних програм та освіти. Середній ВНД на душу населення у Норвегії перевищує 68 000 доларів США, а тривалість життя становить понад 83 роки. Схожі показники демонструють Швеція, Данія та Фінляндія — скандинавська модель соціально-орієнтованої ринкової економіки визнана еталонною в аспекті забезпечення рівного доступу до суспільних благ [2].

Натомість країни Африки на південь від Сахари – такі як Нігер, Чад, Південний Судан – традиційно замикають рейтинги ІЛР. Їх характеризують низька тривалість життя (у деяких випадках менше 55 років), обмежений доступ до якісної освіти та медичної допомоги, а також вкрай низькі доходи населення. Серед причин такого стану — збройні конфлікти, хронічна бідність, слабкість державних інституцій та наслідки колоніальної залежності [1].

Особливий інтерес становить порівняння країн із середнім рівнем розвитку. Китай за останні чотири десятиліття здійснив безпрецедентний стрибок у підвищенні рівня добробуту: частка населення, що живе в умовах крайньої бідності, скоротилася з понад 88% у 1981 році до менш ніж 1% у 2020 році. Це стало можливим завдяки державній політиці відкритої економіки, масштабній урбанізації та інвестиціям у людський капітал. Водночас нерівність доходів у Китаї залишається значною – коефіцієнт Джині перевищує 0,38, що свідчить про суттєвий розрив між містом і селом [3].

Україна у рейтингу ІЛР 2023 посідає 78-ме місце серед 193 країн, що відносить її до групи країн із високим рівнем розвитку.

Однак повномасштабне вторгнення Росії з лютого 2022 року суттєво погіршило соціально-економічне становище: за оцінками Світового банку, ВВП України скоротився на понад 29% у 2022 році, мільйони громадян були вимушені покинути країну, а руйнування інфраструктури призвело до зростання безробіття та бідності. Відбудова країни потребуватиме значних міжнародних інвестицій та впровадження прогресивних соціальних реформ [4].

Загалом порівняльний аналіз засвідчує, що рівень життя населення визначається комплексом взаємопов'язаних чинників: ефективністю державного управління, якістю інститутів, рівнем корупції, відкритістю економіки, інвестиціями в освіту та охорону здоров'я, а також геополітичною стабільністю. Країни з високим рівнем добробуту, як правило, поєднують ринкову економіку із розвиненою системою соціального захисту, забезпечуючи рівний доступ громадян до суспільних послуг.

Порівняльний аналіз рівня життя в різних країнах світу на основі індексу людського розвитку та суміжних показників показує, що між провідними країнами світу та державами, що розвиваються, зберігається значний розрив у якості та тривалості життя, рівні доходів і доступності соціальних послуг. Досвід Норвегії, Швеції та інших скандинавських країн свідчить про ефективність соціально-орієнтованої моделі економіки. Для України в умовах відбудови особливо важливим є запозичення кращих практик забезпечення добробуту населення, зміцнення державних інститутів та залучення міжнародної підтримки для подолання наслідків збройного конфлікту.

Список використаних джерел

1. United Nations Development Programme. Human Development Report 2023/2024. UNDP, 2024. URL: <https://hdr.undp.org/content/human-development-report-2023-24>
2. OECD Better Life Index. How's Life? 2023: Measuring Well-being. OECD Publishing, 2023. URL: <https://www.oecd.org/statistics/better-life-index>
3. World Bank. Ukraine Economic Update, Spring 2023. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/publication/ukraine-economic-up-date>
4. Лібанова Е.М. Нерівність в українському суспільстві: витоки та сучасність. *Економіка України*. 2021. № 3. С. 4–42.

Цюрик А. ст. гр. МЕВ–11

Науковий керівник: к.е.н., доцент Урбан О.

Луцький національний технічний університет

ЕКОЛОГІЧНА СВІДОМІСТЬ СУСПІЛЬСТВА В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Екологічна свідомість є одним із ключових чинників, що визначає здатність суспільства протидіяти глобальним екологічним викликам сучасності. В умовах загострення кліматичної кризи, деградації біорізноманіття та зростаючого антропогенного навантаження на довкілля, питання формування та розвитку екологічної свідомості набуває особливої актуальності [1].

Країни Європейського Союзу демонструють одні з найвищих у світі показників екологічної відповідальності громадян, що є результатом цілеспрямованої державної політики, розвиненої системи екологічної освіти та активного громадянського суспільства.

Вивчення європейського досвіду формування екологічної свідомості є важливим і для України, яка взяла курс на інтеграцію з ЄС та імплементацію європейських екологічних стандартів [4].

Проблематика екологічної свідомості та екологічної культури суспільства досліджується у працях таких вчених, як: Г.О. Білявський, Р.С. Фурдуй, В.Є. Борейко, О.О. Дубасенюк. Питанням екологічної політики та формування екологічної відповідальності в країнах ЄС присвячені роботи І.П. Крайневої, Л.М. Горбаль, Н.В. Карпенко [3]. Серед зарубіжних дослідників вагомий внесок зробили R. Dunlap, A. McCright, які вивчали зв'язок між екологічною свідомістю та соціальними чинниками [7]. Однак питання порівняльного аналізу рівня екологічної свідомості в різних країнах Європи залишається недостатньо вивченим.

Метою дослідження є аналіз стану та особливостей екологічної свідомості суспільства в країнах Європи, виявлення чинників, що її формують, та визначення можливостей використання європейського досвіду для підвищення рівня екологічної відповідальності в Україні.

Екологічна свідомість – це сукупність знань, переконань, цінностей та поведінкових установок особистості чи суспільства щодо навколишнього природного середовища. Вона охоплює як когнітивний компонент (розуміння екологічних проблем), так і ціннісний (визнання значущості природи) та поведінковий (готовність діяти екологічно

відповідально) [2]. У країнах Європи формування екологічної свідомості відбувається через комплекс взаємопов'язаних механізмів: систему екологічної освіти, законодавче регулювання, діяльність громадських організацій та медіапростір.

Згідно з даними Євробарометру за 2023 рік, 93% громадян ЄС вважають зміну клімату серйозною проблемою, а 80% підтримують більш активну кліматичну політику своїх урядів [5]. Найвищий рівень екологічної свідомості фіксується у скандинавських країнах – Швеції, Фінляндії, Данії та Норвегії, де екологічні цінності глибоко вкорінені у культуру та повсякденні практики. Наприклад, Швеція входить до числа світових лідерів за часткою відновлюваних джерел енергії та рівнем переробки відходів [6].

Ключову роль у формуванні екологічної свідомості відіграє екологічна освіта. У більшості країн ЄС екологічна проблематика інтегрована у навчальні програми всіх рівнів – від дошкільної освіти до університетської підготовки [3]. Особливо ефективною є модель Фінляндії, де екологічне виховання поєднується з практичним досвідом взаємодії з природою та формуванням критичного мислення щодо екологічних проблем. Така система дає змогу виховувати не лише обізнаних, а й активно залучених громадян [7].

Важливим інструментом підвищення екологічної свідомості є також законодавча база ЄС. Європейський зелений курс (European Green Deal), прийнятий у 2019 році та активно реалізований у 2023–2024 роках, передбачає досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року і суттєво стимулює екологічно відповідальну поведінку бізнесу та громадян [5]. Директиви ЄС щодо поводження з відходами, якості повітря та води формують обов'язкові стандарти, які поступово змінюють звички та ставлення суспільства до довкілля [4].

Для України питання розвитку екологічної свідомості набуває особливої актуальності в контексті євроінтеграційних прагнень та екологічних наслідків збройного конфлікту. За даними Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, внаслідок повномасштабного вторгнення екологічна шкода становить сотні мільярдів доларів [6]. Відновлення країни має відбуватися за принципами сталого розвитку, що вимагає підвищення рівня екологічної свідомості як на рівні влади, так і серед широкого загалу.

Екологічна свідомість суспільства в країнах Європи формується під впливом комплексу чинників: розвиненої системи екологічної освіти, ефективного законодавчого регулювання,

активної громадянської позиції та культурних традицій екологічної відповідальності [2; 7]. Скандинавські країни демонструють найвищі показники, тоді як у країнах Центральної та Східної Європи цей процес триває [1; 3]. Для України вивчення та адаптація європейського досвіду є необхідною умовою формування сталої екологічної культури суспільства та успішної євроінтеграції [4; 5].

Список використаних джерел

1. Білявський Г.О., Фурдуй Р.С. Основи екологічних знань: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Либідь, 2023. 336 с.
2. Борецько В.Є. Екологічна етика та охорона дикої природи. 4-те вид., доп. Київ: КЕКЦ, 2023. 248 с.
3. Карпенко Н.В., Горбаль Л.М. Екологічна освіта як чинник формування екологічної свідомості в країнах ЄС. *Педагогіка і психологія*. 2023. № 3. С. 44–57.
4. Крайнець І.П. Імплементація екологічних стандартів ЄС в Україні: виклики та перспективи. *Екологічний вісник*. 2024. № 1. С. 18–29.
5. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2023 році. Київ, 2024. URL: <https://mepr.gov.ua>.
6. European Commission. Eurobarometer on Climate Change 2023. Brussels: EC, 2023. URL: <https://climate.ec.europa.eu/eurobarometer>.
7. Dunlap R., McCright A. Sociological perspectives on climate change. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*. 2023. Vol. 14. No. 2. P. e812.

Chakvetadze A. student of the IER–11 group
Advisor: PhD, Associate Professor Korolchuk L.
Lutsk National Technical University

CYBERSECURITY AS A NEW AREA OF COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND THE EU

The rapid development of digital technologies and the deepening of European integration processes are driving the growing relevance of cybersecurity issues. Amid Russia's armed aggression against Ukraine, cyberspace has become a full-fledged theater of military operations: attacks are being carried out against critical infrastructure, government

agencies, and the private sector. According to the State Service for Special Communications and Information Protection of Ukraine, the number of cyber incidents is growing exponentially each year. This underscores the need to establish effective international cooperation, primarily with the European Union, which has accumulated significant experience in the field of digital security.

The following works are dedicated to the study of cybersecurity issues and international cooperation in this field: V.A. Lipkan, G.O. Drobiazko, T.O. Melashvili, O.V. Litvinenko, I.V. Diorditsa, M.M. Prysyzhnyuk.

The aim of this study is to analyze the current state and prospects for the development of cooperation between Ukraine and the EU in the field of cybersecurity as a new strategic direction in bilateral relations.

The legal basis for cooperation between Ukraine and the EU in the field of cybersecurity is the 2014 Association Agreement, which provides for alignment with European standards in the field of electronic communications and information security. In 2016, the EU adopted the NIS (Network and Information Security) Directive, the first pan-European document establishing cybersecurity requirements for operators of critical infrastructure. Ukraine is focused on implementing its provisions into national legislation.

In 2021, Ukraine adopted a new version of its Cybersecurity Strategy, which identifies integration into the European and Euro-Atlantic security space as one of its priority areas. The document provides for the development of cooperation with ENISA (the EU Agency for Cybersecurity), participation in exercises, and the exchange of information on cyber threats [1].

Since 2022, this cooperation has taken on a new dimension: the EU has launched the EU CyberNet Mission to support the cyber resilience of Ukrainian state institutions. At the same time, the EU4Digital program is providing technical assistance to develop digital infrastructure and train cybersecurity specialists [2].

Another important tool is Ukraine's connection to the CSIRT (Computer Security Incident Response Team) network, which enables the rapid exchange of threat data in real time. This not only helps protect Ukrainian networks but also prevents the spread of cyber threats within the EU, as cyberspace knows no borders [3].

Among the key challenges on the path to full integration in the field of cybersecurity, the following should be noted:

- the need to harmonize national legislation with the NIS2 Directive (2022), which significantly expanded the list of sectors and security requirements;
- insufficient staffing levels in the field of cybersecurity and the need for large-scale training of specialists;
- limited funding for cybersecurity programs amid military expenditures;
- the need to build trust between government agencies and the private sector regarding the exchange of information about incidents [4].

This article analyzes cybersecurity as a new strategic area of cooperation between Ukraine and the EU. It has been established that both sides have a shared interest in building a resilient cyberspace, and the legal and institutional framework for such cooperation is already in place. Further integration requires harmonization of legislation, building human capacity, and strengthening cooperation between public and private actors. Cybersecurity is not only a technical issue but also an important element of Ukraine's foreign economic security and its path toward European integration.

References

1. Ukraine's Cybersecurity Strategy: Decree of the President of Ukraine No. 447/2021 dated August 26, 2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4472021-40013>
2. EU4Digital: Supporting Ukraine's Digital Economy and Society. Official program website. URL: <https://eufordigital.eu/uk/>
3. ENISA. Cybersecurity cooperation: EU–Ukraine. European Union Agency for Cybersecurity, 2023. URL: <https://www.enisa.europa.eu>
4. Diorditsa I.V. Cybersecurity in Ukraine's National Security System: Legal Foundations and International Experience. Kyiv: Yurinkom Inter, 2020. 280 pp.

Чекветадзе А. ст. гр. МЕВ–11

Науковий керівник: к.е.н., доцент Урбан О.

Луцький національний технічний університет

ВПЛИВ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НА ІНТЕГРАЦІЮ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується посиленням ролі людського капіталу як ключового чинника

економічного зростання та формування конкурентних переваг держав у глобальному середовищі. Глобалізаційні процеси, цифровізація та поглиблення євроінтеграційних прагнень України зумовлюють трансформацію традиційних моделей господарювання, сприяючи переходу до економіки знань. У цих умовах освітні та молодіжні ініціативи стають визначальним фактором підвищення кваліфікації фахівців, створення нових можливостей та зміцнення позицій України у світовій економічній системі.

Для спеціальності «Міжнародні економічні відносини» дослідження цього питання є надзвичайно актуальним, оскільки здатність національної економіки адаптуватися до динамічних змін глобального середовища на пряму залежить від її інтеграції в європейський освітній та професійний простір.

Вплив освітніх програм Європейського Союзу, зокрема Erasmus+, на українську молодь має комплексний і багатовимірний характер. З одного боку, участь у програмах обміну забезпечує підвищення кваліфікації, опанування нових практичних навичок та формування продукції з високою доданою вартістю на ринку праці. Використання сучасних стандартів європейської освіти дозволяє суттєво підвищити конкурентоспроможність економічних систем України.

З іншого боку, нерівномірність доступу до технологій та фінансових ресурсів призводить до певних викликів, проте європейська інтеграція створює необхідні умови для їх подолання. Серед ключових викликів, що супроводжують євроінтеграцію, варто виділити необхідність модернізації вітчизняної інфраструктури та зростання конкуренції за інтелектуальні ресурси.

Разом із тим, програма Erasmus+ є потужним інструментом міжнародної технічної допомоги. Вона фінансує не лише мобільність студентів та викладачів, а й проєкти з розвитку потенціалу вищої освіти. Ці проєкти передбачають: інвестиції в матеріально-технічну базу українських університетів, трансфер європейських освітніх технологій та навчальних програм в Україну, створення спільних магістерських програм, що відповідають вимогам Болонського процесу.

Особливу роль у цьому процесі відіграє розвиток людського капіталу, який є основою інноваційного потенціалу країни. Освіта, наука та професійна підготовка визначають здатність суспільства створювати та впроваджувати нові технології. У цьому контексті

інвестиції у розвиток людського капіталу стають необхідною умовою забезпечення довгострокової конкурентоспроможності.

Важливим залишається питання формування ефективної державної політики у сфері підтримки молодіжних ініціатив та створення сприятливого інституційного середовища для євроінтеграції економіки.

Отже, освітні програми Європейського Союзу виступають ключовим фактором формування конкурентоспроможності людського капіталу України. Їхнє ефективне використання дозволяє забезпечити економічне зростання, підвищити продуктивність та зміцнити позиції держав на світових ринках. Водночас для реалізації потенціалу євроінтеграції необхідним є комплексний підхід, що передбачає розвиток інституційного середовища та формування ефективної економічної політики.

Список використаних джерел

1. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. World Economic Forum. Global Competitiveness Report 2020. URL: <https://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2020/>
3. UNCTAD. Technology and Innovation Report 2021. URL: <https://unctad.org/publication/technology-and-innovation-report-2021>
4. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
5. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування. Київ, 2012. 759 с.
6. Грицяк І.А. Європейська інтеграція України: теоретичні та практичні аспекти. Київ, 2015. 304 с.

Чміль М. ст. гр. МEB-41

Науковий керівник: д.е.н., професор Лютак О.

Луцький національний технічний університет

ОЦІНКА РОЛІ ПРОВІДНИХ КРАЇН ТА ГЛОБАЛЬНИХ ПЛАТФОРМ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ У СВІТОВІЙ ТОРГІВЛІ

У сучасній глобальній економіці електронна комерція виступає не лише як окремий сектор, а як системоутворюючий

елемент міжнародної торгівлі, який визначає нові правила конкуренції, структуру світових потоків товарів та механізми взаємодії між країнами. Провідні країни та глобальні платформи електронної комерції відіграють ключову роль у формуванні цифрового торговельного середовища, забезпечуючи інфраструктуру для міжнародних транзакцій, логістики та фінансових операцій.

Передусім, визначальним фактором впливу на світову електронну торгівлю є географічна концентрація ринку. За сучасними оцінками, Китай забезпечує близько 52% світових обсягів електронної комерції, тоді як США формують приблизно 16%, а Західна Європа – близько 12% [1] (табл. 1), що свідчить про домінування обмеженої групи країн, які фактично визначають глобальні тренди розвитку е-commerce.

Таблиця 1. Регіональна структура світового ринку електронної комерції у 2025 році, складено на основі [1]

Регіон	Частка світового ринку, %
Китай	52
США	16
Західна Європа	12
Інші країни	20

Домінування Китаю пояснюється масштабом внутрішнього ринку, високим рівнем цифровізації та широким використанням мобільних технологій. Китайські платформи створили унікальну екосистему, яка поєднує електронну комерцію, фінансові сервіси, соціальні мережі та логістику. У свою чергу, США виступають глобальним центром інновацій у сфері електронної комерції, зокрема у розвитку маркетплейсів, хмарних технологій та омніканальних стратегій. Аналіз ролі провідних країн у світовій електронній торгівлі також демонструє, що вони виступають не лише як найбільші ринки збуту, а й як ключові експортери цифрових торговельних моделей. Наприклад, Китай активно просуває свої платформи на міжнародні ринки, формуючи нові торговельні маршрути та інтегруючи країни, що розвиваються, у глобальні ланцюги постачання. Одночасно США експортують технологічні рішення та бізнес-моделі, які стають стандартом для інших країн.

Ключову роль у функціонуванні глобальної електронної комерції відіграють цифрові платформи, які виступають інфраструктурною основою міжнародної торгівлі. Серед них домінують маркетплейси, що забезпечують взаємодію між продавцями та покупцями у глобальному масштабі. Найбільшими платформами є Amazon та Alibaba, які контролюють значну частку світового онлайн-товарообігу. Зокрема, у 2025 році Amazon є лідером за обсягами глобального GMV, тоді як Alibaba займає друге місце (рис. 1).

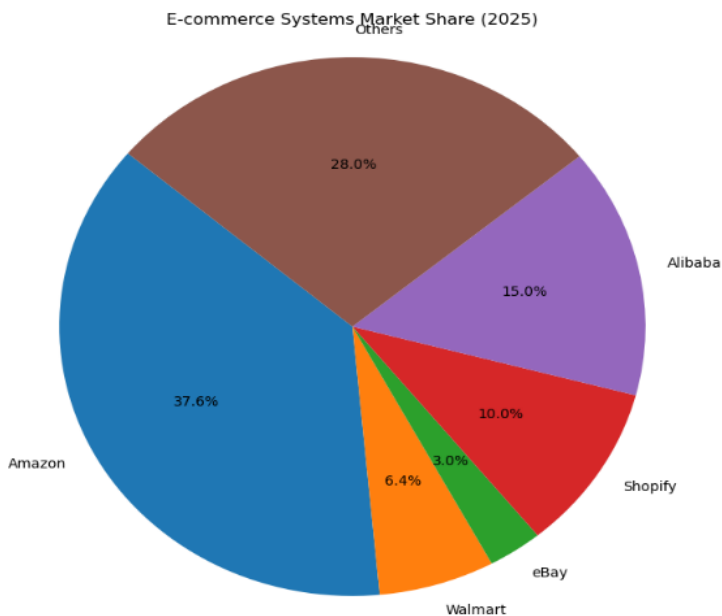

Рис. 1. Ринок платформ електронної комерції (частки платформ за 2025 рік), [1]

Amazon є прикладом платформи, яка трансформувалася з онлайн-магазину у комплексну інфраструктуру цифрової торгівлі. Особливістю Amazon є глибока вертикальна інтеграція: власна логістична мережа, система виконання замовлень (FBA), а також використання штучного інтелекту для прогнозування попиту та оптимізації цін. Провідні глобальні платформи електронної комерції детально охарактеризовані у табл. 2.

Таблиця 2. Провідні глобальні платформи електронної комерції

Платформа	Характеристика	Роль у світовій торгівлі
Amazon	Найбільший B2C маркетплейс	Глобальна інфраструктура продажів і логістики
Alibaba Group	B2B + B2C + C2C екосистема	Ключовий канал міжнародної торгівлі
Shopify	SaaS платформа	Розвиток малого і середнього бізнесу
WooCommerce	Open-source	Масове поширення онлайн-магазинів
JD.com	Логістично інтегрована платформа	Швидка доставка і контроль якості

Джерело: узагальнено на основі [2]

Особливу роль відіграє Alibaba Group, яка забезпечує функціонування найбільшої у світі B2B-платформи, що з'єднує виробників і покупців з різних країн. Через такі сервіси, як Alibaba.com, Taobao та Tmall, компанія формує глобальні ланцюги постачання, спрощуючи доступ до міжнародних ринків для малого та середнього бізнесу [3].

Значну роль у розвитку глобальної електронної торгівлі відіграють також технологічні платформи, які забезпечують створення онлайн-магазинів, що свідчить про важливість інфраструктурних рішень для масштабування електронної комерції. Таким чином, провідні країни та глобальні платформи електронної комерції виступають ключовими суб'єктами світової торгівлі, визначаючи її структуру, темпи розвитку та напрями трансформації. Їх взаємодія формує нову модель глобальної економіки, де цифрові технології стають основою міжнародних торговельних відносин.

Список використаних джерел

1. E-commerce Systems Market Share (2025). URL: <https://herasoft.net/e-commerce-systems-market-share/>.
2. Global eCommerce market share and platform distribution statistics. URL: <https://blog.appmysite.com/global-ecommerce-market-share-and-platform-distribution-statistics/>.
3. Top 10 Ecommerce Marketplaces by Global Sales Volume (2025 Data & Insights). URL: <https://www.ihomechinabuy.com/top-ecommerce-marketplaces/>

Шмаровоз А. ст. гр. МЕВ–31

Науковий керівник: к.е.н., доц. Галазюк Н.

Луцький національний технічний університет

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СВІТОВОГО РИНКУ ЗОЛОТА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Протягом історичного розвитку світової економіки золото виконувало роль універсального еквівалента вартості та надійного інструменту збереження капіталу. Його унікальні властивості — обмеженість, довговічність і висока ліквідність — зумовили використання золота як захисного активу в умовах економічної нестабільності. Зокрема, під час глобальної фінансової кризи 2008 року спостерігалось суттєве зростання цін на золото, що підтвердило його статус «тихої гавані» для інвесторів. Упродовж останнього десятиліття золото демонструє стабільну висхідну динаміку, закріплюючись як важливий елемент інвестиційних портфелів, орієнтованих на мінімізацію ризиків [1].

Світовий ринок золота є складною багаторівневою системою, яка інтегрує фінансові, інвестиційні та сировинні сегменти. Він виконує низку ключових функцій, серед яких: формування міжнародних резервів, забезпечення стабільності національних валют, страхування від інфляційних ризиків, а також диверсифікація активів. У сучасних умовах функціонування цього ринку значною мірою визначається взаємодією макроекономічних чинників (інфляція, процентні ставки, валютні курси), геополітичних ризиків та глобальних фінансових тенденцій.

Станом на 2025 рік світовий попит на золото досяг історичного максимуму, перевищивши позначку у 5000 тонн. Такий рекордний рівень був зумовлений, насамперед, активізацією інвестиційного попиту та значними закупівлями з боку центральних банків. Це свідчить про посилення ролі золота як стратегічного резервного активу в умовах зростаючої невизначеності на світових фінансових ринках.

Особливої уваги заслуговує зростання ролі центральних банків, які в останні роки виступають нетто-покупцями золота. Така поведінка пояснюється прагненням до диверсифікації міжнародних резервів, зниженням залежності від долара США та зміцненням

фінансового суверенітету. Крім того, золото розглядається як інструмент хеджування ризиків, пов'язаних із валютними коливаннями та геополітичними потрясіннями.

Водночас спостерігається структурна трансформація попиту на золото. Якщо раніше домінуючим був ювелірний сектор, то нині провідні позиції займає інвестиційний попит. У 2025 році обсяги інвестицій у золото суттєво зросли, тоді як попит на ювелірні вироби знизився, що пояснюється високим рівнем цін та зміною споживчих пріоритетів [2]. Це свідчить про поступову фінансіалізацію ринку золота та посилення його ролі як фінансового активу.

Важливим фактором впливу на ринок золота залишається геополітична нестабільність. Збройні конфлікти, економічні санкції, торговельні війни та інші прояви глобальної напруженості стимулюють попит на золото як безпечний актив. У таких умовах інвестори прагнуть мінімізувати ризики, переводячи капітал у більш стабільні інструменти, що сприяє підвищенню вартості золота.

Монетарна політика провідних центральних банків також має значний вплив на динаміку ринку золота. Зокрема, підвищення процентних ставок зазвичай знижує привабливість золота, оскільки зростає дохідність альтернативних фінансових інструментів. Натомість періоди зниження ставок або проведення стимулюючої політики сприяють зростанню попиту на золото як альтернативного засобу збереження вартості.

Суттєвим чинником розвитку сучасного ринку золота є поширення біржових інвестиційних фондів (ETF), забезпечених золотом. Вони значно спростили доступ до інвестування в цей актив, сприяли залученню інституційних інвесторів та підвищили загальну ліквідність ринку. ETF фактично трансформували спосіб інвестування у золото, зробивши його більш доступним і гнучким інструментом.

Окремої уваги заслуговує процес цифровізації золота. У 2025 році ринок токенозованого золота продемонстрував стрімке зростання, що відображає інтеграцію традиційних активів у цифрову економіку. Токенозоване золото поєднує фізичне забезпечення із перевагами блокчейн-технологій, такими як прозорість, доступність та швидкість операцій. За рік ринкова капіталізація цього сегмента зросла на 177%, а кількість користувачів майже потроїлася, що свідчить про високий інтерес інвесторів до нових форм володіння золотом [3].

У довгостроковій перспективі золото зберігає свою привабливість як інструмент захисту від інфляції, валютних ризиків і фінансових криз. Його роль у глобальній економіці залишається стабільною, незважаючи на розвиток альтернативних активів та фінансових інновацій.

Отже, сучасний ринок золота характеризується високою динамічністю, структурними змінами та зростаючим впливом новітніх технологій. Водночас він зберігає свою ключову функцію — забезпечення фінансової стабільності та захисту капіталу. Таким чином, золото продовжує відігравати важливу роль у глобальній фінансовій системі, залишаючись ефективним інструментом диверсифікації ризиків та стратегічного інвестування.

Список використаних джерел

1. Binance Square post. URL: <https://www.binance.com/uk-UA/square/post/21773718796970>
2. Global gold demand hits record high in 2025, WGC says. Reuters. URL: <https://www.reuters.com/world/china/global-gold-demand-hits-record-high-2025-wgc-says-2026-01-29/>
3. Ринок токенизованого золота зріс на 177% через прискорення зростання RWA у 2025 році. Cryptohamster. URL: <https://cryptohamster.org/uk/rinok-token-zovanogo-zolota-zr-s-na-177-cherez-priskorennya-zrostannya-rwa-u-2025-roc/>

Шмаровоз А. ст. гр. МЕВ–31

Науковий керівник: к.е.н., доц. Зелінська О.

Луцький національний технічний університет

РОЛЬ УКРАЇНИ У РОЗВИТКУ БЕЗПІЛОТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ВІД НАЦІОНАЛЬНОГО ДОСВІДУ ДО ГЛОБАЛЬНОГО ВИЗНАННЯ

Повномасштабна війна стала каталізатором розвитку військових інновацій в Україні, особливо у сфері безпілотних літальних апаратів (БПЛА). Сучасні бойові дії показали, що дрони відіграють дуже важливу роль на полі бою, змінюючи підходи до ведення війни та підвищуючи ефективність виконання бойових завдань.

За даними аналітичних досліджень Kyiv School of Economics, наразі близько 80–85% усіх уражень на фронті здійснюється дронами. Водночас собівартість ураження однієї цілі дронами у кілька разів нижча, ніж при використанні артилерійських снарядів чи тим більше ракет, а цикл розробки та випробувань нових систем скоротився до кількох тижнів. Така гнучкість робить українську модель однією з найефективніших у світі. Нині потенціал вітчизняних виробників оцінюють приблизно у 10 мільйонів дронів на рік. Безпілотні системи перетворилися з допоміжного засобу на один із ключових елементів сучасних бойових дій [1]. Це підтверджує, що технології стають визначальним фактором у сучасних військових конфліктах.

Особливо важливо, що Україна не лише використовує іноземні розробки, а й активно створює власні інноваційні рішення та ділиться отриманим досвідом із міжнародними партнерами. Дослідження цієї теми є актуальним, оскільки дозволяє краще зрозуміти роль України у розвитку світових військових технологій та її значення в міжнародній інноваційній співпраці.

На сьогодні Україна виступає як один із центрів розвитку безпілотних технологій у світі. Важливою особливістю є швидкість впровадження інновацій. Україна впроваджує експериментальний проект, який дозволяє швидко закуповувати, тестувати та впроваджувати інноваційні рішення для потреб оборони. Якщо раніше технологічні новинки потрапляли у війська несистемно, то тепер підрозділи Збройних Сил України отримують інновації для бойового тестування і приймають рішення щодо їхньої ефективності. Міноборони також змінило підхід до закупівель дронів. Тепер потреба в них формується автоматично на основі даних з фронту, тобто без людського фактора, суб'єктивного впливу та корупційних ризиків. Це дає змогу купувати лише ті БПЛА, які працюють, вражають цілі та довели свою ефективність на фронті [2].

Такий підхід дозволяє оперативно реагувати на виклики війни та вдосконалювати технічні рішення в реальних умовах. Це, у свою чергу, формує унікальний практичний досвід, який є цінним для інших держав.

Варто також зазначити, що український досвід вже використовується іншими країнами. Українські інженери й виробники тепер шукають партнерств за кордоном, щоб

масштабувати виробництво та залучити фінансування. Одним з прикладів є Олександр Грачов, керівник виробника безпілотників TSIR, відкриває завод із виготовлення тактичних дронів у Фінляндії – аби гарантувати стабільні поставки на фронт і отримати доступ до західного фінансування. «Війна змусила нас пришвидшити інновації», – каже Грачов, і зазначає, що за час спорудження нової виробничої лінії у Фінляндії українські дрони пройшли вже три покоління оновлень. Експерти кажуть, що українські виробники дронів нині оновлюють і вдосконалюють свої моделі швидше, ніж будь-хто у світі. «Українські дрони просто ефективніші», — зазначає іспанський інженер Конрад Ітурбе, який допомагає українським підрозділам модифікувати комерційні апарати. — «Їх проектують так, щоб їх можна було ремонтувати просто на полі бою й комбінувати з іншими моделями». Бойовий досвід України також вплинув на перегляд західних військових доктрин. Міністр оборони США Піт Хегсет відзначив, що досвід України змінив уявлення про дрони – тепер їх розглядають як витратний ресурс, подібний до боєприпасів, і це означає перехід до масової, недорогої дрової війни. Аналітики прогнозують, що після війни Україна стане ключовим оборонним партнером країн НАТО та лідером із виробництва доступних безпілотників. «Українці матимуть заводи, комплектуючі й надзвичайно ефективну систему виробництва», — зазначив Бонерт [3]. Це свідчить про те, що Україна поступово переходить від ролі імпортера технологій до їх розробника та експортера.

Отже, можна зробити висновок, що Україна поступово перетворюється на важливого учасника глобального ринку військових інновацій. Активний розвиток безпілотних технологій та міжнародний обмін досвідом сприяють створенню нових підходів до ведення війни. Міжнародна співпраця дозволяє не лише підвищити обороноздатність України, а й впливає на розвиток військових технологій у світі. На нашу думку, у поствоєнному майбутньому Україна має всі передумови стати одним із лідерів у сфері оборонних інновацій.

Список використаних джерел

1. Від поля бою до майбутнього війни: як українські дрони інновації можуть посилити військові спроможності США – дослідження KSE Institute - Kyiv School of Economics. *Kyiv School of*

Economics. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/vid-polya-boyu-do-maybutnogo-viyni-yak-ukrayinski-dronovi-innovatsiyi-mozhut-posiliti-viyskovi-spromozhnosti-ssha-doslidzhennya-kse-institute/>

2. Перетворюємо ідеї на сучасну зброю: як Україна прискорює впровадження оборонних інновацій – Міністерство оборони України. URL: <https://mod.gov.ua/explanation/peretvoriuiemo-idei-na-suchasnu-zbroiu-yak-ukraina-pryskoriuie-vprovadzhennia-oboronnykh-innovatsii>

3. Україна виробляє 4 млн дронів на рік – більше, ніж усе НАТО: подробиці. *Головні новини з України сьогодні - Kyiv Post*. URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/64119>

Shmarovoz A. student of the IER–31
Advisor: PhD, Associate Professor Kravchuk P.
Lutsk National Technical University

DIGITAL TRANSFORMATION OF INTERNATIONAL TRADE IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

The digitalization of the global economy is one of the key factors transforming international trade. The development of e-commerce, digital platforms, and logistics technologies significantly changes traditional mechanisms of foreign economic activity. According to the World Trade Organization, digital trade contributes to expanding the participation of small and medium-sized enterprises in global markets. Digital technologies can reduce trade costs and enable small businesses to enter international markets. [1]

One of the main advantages of digital transformation is the reduction of transaction costs. The use of online platforms allows enterprises to reduce costs related to intermediaries, marketing, and entering international markets, which increases their competitiveness. Digital platforms reduce transaction costs and facilitate market entry.

An important aspect is the development of global value chains, which are increasingly integrated through digital technologies. Companies actively use cloud services, automation, and data analytics to

optimize production and logistics. Data and digital technologies are transforming global value chains [2].

At the same time, digitalization also creates a number of challenges, including digital inequality between countries, cyber threats, and an insufficient level of international regulation of digital trade. The digital divide persists both between and within countries [3].

Ukraine is gradually integrating into digital international trade. The development of the IT sector, electronic exports, and participation in international initiatives create new opportunities for economic growth. «The digital economy is one of the key drivers of Ukraine's economic growth» [4].

In my opinion, digital transformation is a necessary condition for the development of international trade. It contributes to cost reduction, expansion of market access, and increased business efficiency. At the same time, there are challenges related to digital inequality that require state regulation and international cooperation.

References

1. World Trade Organization. World Trade Report 2023. https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/wtr23_e/wtr23_e.pdf
2. UNCTAD. Digital Economy Report 2023. https://unctad.org/system/files/official-document/der2023_en.pdf
3. OECD. OECD Digital Economy Outlook 2022. <https://www.oecd.org/digital/oecd-digital-economy-outlook-2022-1f06dc6b-en.pdf>
4. Ministry of Economy of Ukraine. <https://www.me.gov.ua/>

Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет
Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

МАТЕРІАЛИ
V СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО СЕМІНАРУ
«Міжнародні економічні відносини в контексті викликів і
загроз XXI століття»

Друкується в авторській редакції
Комп'ютерний набір та верстка: Олена Баула

Підписано до друку 28.05.2026 р.
Формат 60х84/16. Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний.
Ум. друк. арк 11,375. Тираж 30 пр.

Матеріали V студентського наукового семінару «Міжнародні економічні відносини в контексті викликів і загроз XXI століття». Луцьк: ЛНТУ, 2026. 182 с.

У збірнику представлені матеріали V студентського наукового семінару «Міжнародні економічні відносини в контексті викликів і загроз XXI століття». Призначений для здобувачів вищої освіти.